

a 440 m

SOBRE EL NIVELL DEL MAR

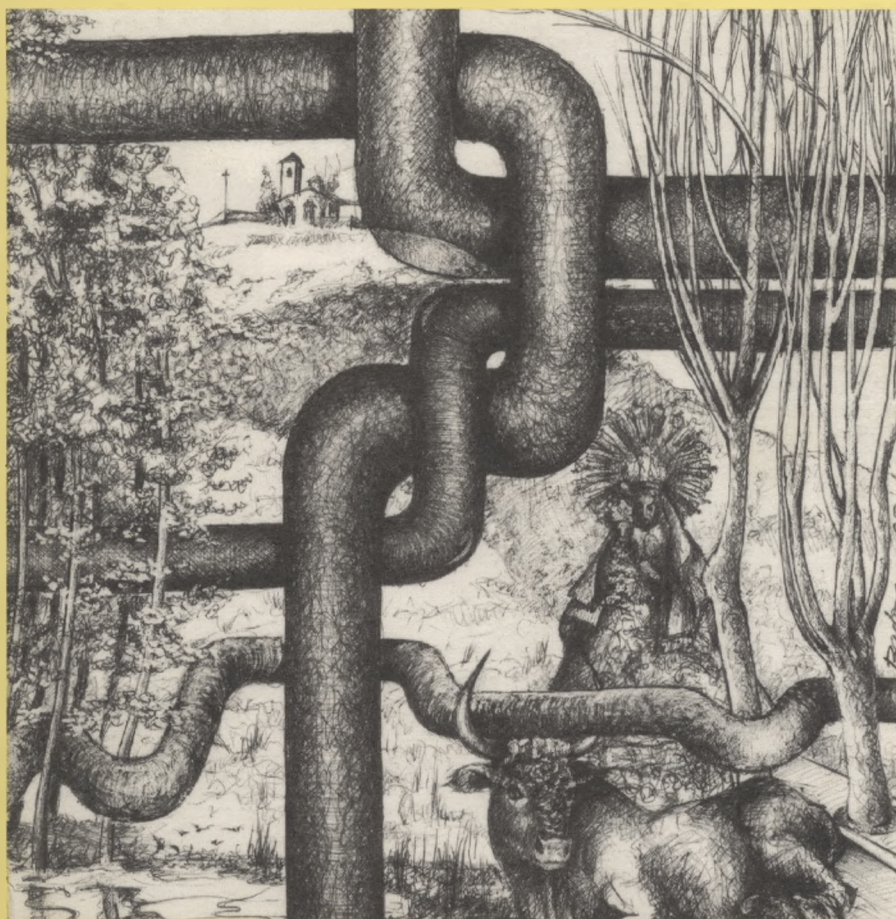
(LA REVISTA D'OLOT)

5

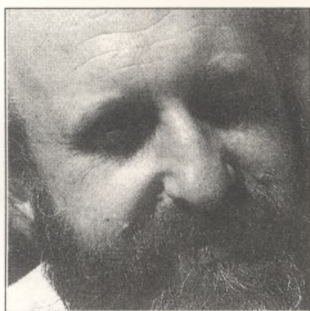
SETEMBRE

1 9 9 5

LLUÍS BADOSA

Especial Festes del Tura 95
Entrevista: Xicu Casas
El conflicte de l'ex-Iugoslàvia

Portada

Dibuix original de Lluís Badosa Conill (Sant Joan les Fonts (1944).

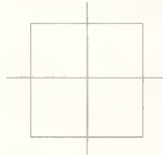
Estudis primaris a Olot. Fa magisteri a Girona i Belles Arts a Barcelona. L'any 1970 es trasllada a Bilbao on és catedràtic de Pintura de la Facultat de Belles Arts de la Universitat del País Basc.

La seva obra, iniciada a finals dels 60 (Reflexos i atmosferes) té una especial rellevància a partir dels 70 a través de les seves singulars composicions d'estructures industrials. Un dels seus temes predilectes és el de la Taumàquia.

Contraportada

Fotografia original de Pep Callís (Olot, 1949), fotògraf professional.

Estudia cinema i fotografia a Barcelona. És autor de molts curtsmetratges relacionats amb la Garrotxa. Notable el seu treball de denúncia de la destrucció del volcans. Dirigeix *Naftalina*, l'únic llarg comercial produït, dirigit i filmat a Olot. El seu últim treball és per al llibre *Bella pedra vella*; és responsable fotogràfic de la col·lecció *Olot: imatges per a la memòria*.

5 Un nou Consell

Susanna Alsina

6 Insubmissió

Miquel Macias i Arau

10 L'Institut Bosc de la Coma

Marta Mallarach i Anna Juàrez

14 El conflicte de l'ex-Iugoslàvia

Joan Nogué

16 Entrevista: Xicu Casas

Xavier Rusalleda

23 Tema: Retalls de Festa Major

Josep Murlà, Kim Domene, Domènec Moli, Joan Cañada...

36 Setzena Escola d'Estiu de la Garrotxa

Col·lectiu d'Ensenyants

39 Hugo Pratt

Joan Serra i Capallera

41 Una volta al món (5)

Jordi Güell i Xavier Morera

44 Màquines i estructures industrials (2)

Lluís Badosa Cunill

47 Teatre

Josep Maria Fargas, Edgar Illas

50 Pere Verdaguer: un pensador global

Rosa Sans i Pont

Tornem-hi

Consell de redacció:

Margarida Castañer, Xavier Mas, Josep M. Reixach, Jordi Rovira, Albert Rubirola, Xavier Rusalleda, Rosa Sans, Ricard Sargatal, Jordi Serrat.

Edició: Associació L'Au cal.ligrafica

Disseny: Kim Domene

Maquetació: Josep Manel

Cortés

Fotografia: Elies Plana

Impressió: Impremta Aubert

Col.laboradors:

OPINIÓ:

Albert Bramon, Joan Capdevila, Juli Clavijo, Antoni Mayans, Jordi Pujiula, Àngel Parada, Esteve Corominas, Miquel Macias, Pere Masmitjà, Domènec Moli, Lluís Sacrest, Joan Serra.

TEATRE:

Francesc Pereira, Pep Fargas, Tena Busquets, Xavier Rusalleda.

MÚSICA:

Pep Coll, Carles Fontfreda.

ART:

Gabriel Alcalde, Pin Ferrés, Carme Ortiz, Jordi Rovira, Albert Rusalleda, Joan Vilallonga, Sigrid Werning.

CINEMA:

Carles Batlle, Miquel Barti, Imma Merino, Manel Mitjà, Àngel Quintana.

LITERATURA:

Concepció Batallé, Pedro Carrizosa, Margarida Casacuberta, M. A. Gardella, Natàlia Molero, Dolors Rovira.

CIÈNCIA:

Emili Bassols, Jordi Canal, Francesc Canals, Josep Codony, Josep Guix, Joan Nogué.

Dipòsit legal: GI-801/95

5

SETEMBRE

1 9 9 5

ha acabat l'estiu i tot i que aquest any no podem pas dir que s'hagi aturat el món durant un mes, la *rentrée* sempre es fa notar. La guerra dels Balcans ha constituït l'eix vertebrador de tots els informatius i també, sorprenentment, a Olot (i a Sant Joan, i a Sant Feliu de Pallerols) alguns ciutadans han mantingut la guàrdia alta, ignorant -com la guerra- les vacances. Ja fa tres dilluns que una vuitantena de persones es concentren davant de l'Ajuntament en solidaritat amb Bòsnia, seguint la consigna que uns noranta municipis respecten a tot Catalunya de romandre uns minuts en silenci com a testimoni no només de comprensió sinó de repulsa d'una guerra evitable.

Arriben les Festes del Tura, una certa disbauxa vertebrada per l'alcohol, amb un programa improvisat amb presses a causa del relleu a la regidoria corresponent. S'intueixen alguns canvis positius i una rèmorà perillosa. L'actitud d'en Cañada és ben diferent, per jove i per sensible; no en va és membre d'un conjunt musical. La part negativa, el pressupost. Cins anys enrera era de setze milions, ara ha baixat a onze i mig. Les raons no són només pressupostàries. L'Ajuntament, acollint-se a la idea de la participació, exprem com pot la ciutadania, la societat civil organitzada perquè la festa li surti barata. Entre poc i massa. I un tema de fons que val la pena considerar: la nocturnitat, la "moguda", són conceptes d'estricta festa major. La resta de l'any, tot són problemes. L'excés de zel, una certa por al descontrol, la pressió dels papus, servidors reverents de l'ordre, i d'alguns veïns que volen la calma al preu que sigui, fan que es posin entrebancs impropis i que s'exerceixi una dura persecució contra els qui proven d'animar la nit. Els músics ho saben prou bé.

I cap a escola. La Reforma s'imposa, segurament massa tard. Hom comença a sentir un eslògan preocupant: Escola? No, gràcies! Malgrat tot, la vida continua... igual, i encara que el sistema educatiu és a anys llum de les necessitats reals, sobretot dels joves, tenim escola per temps, amb el format disciplinari habitual, amb poc marge de maniobra, amb unes expectatives generals d'ocupació no massa ufanoses. Falta il.lusió i respecte i una gran amplitud de mires per part dels mestres, aferrats encara a l'examen, a la pressió de la selectivitat, a la rutina i, també, a la comoditat. I a l'Ajuntament es reprèn el curs amb un paquet d'afers difícils a la taula: la nova direcció de la Fira de Sant Lluç (absolutament improvisada), la preocupació de les associacions de veïns pel tema de la seguretat ciutadana, el conflicte amb les APA's... Allò més preocupant és la manca de previsió. En comptes de fer els deures, aquesta mainada s'han dedicat a fer vacances i ara, corre-cuita a "empollar". Veient l'últim Ple, hom diria que hi ha a qui el vestit li va un pèl gros.

Els jardins i els gamerussos

Una visió del Ple del mes d'agost

De tots els punts que es varen debatre al Ple municipal del dia 31 d'agost de 1995 el que tenia un component més marcadament polític era el de l'adjudicació del concurs per al manteniment, millora i assistència tècnica de l'enjardinament i espais verds de la ciutat d'Olot.

El concurs l'ha guanyat l'empresa «Desarrollo de Servicios y Proyectos, SL» (D.S.P.) per un import de 29.975.000.- ptes. amb els vots favorables de CiU i PP.

Aquesta empresa es compromet, a canvi de l'esmentada quantitat, a fer el manteniment de tots els jardins d'Olot amb un tècnic a mitja jornada i amb 4 operaris a jornada completa i a invertir 10 milions, dels 30 que cobrarà, en infraestructures. Aquesta darrera condició va fer que el PSC. dubtés de la viabilitat del projecte donat que, o bé està sobrevalorat i, per tant, l'empresa pot invertir aquesta quantitat, o bé és temerari ja que aquesta inversió s'haurà de fer amb càrrec a beneficis o a costa del servei.

D'altra banda, aquesta adjudicació no suposa la privatització total del servei, per sorpresa del PSC. i ERC., sinó que els 6 jardineros en plantilla de l'Ajuntament continuaran fent la seva feina, coordinats, això sí, per D.S.P. PSC. i ERC varen criticar durament el procés d'adjudicació afirmant que ja se sabia l'empresa guanyadora abans de la resolució del concurs i mostrant el seu desacord pels criteris tècnics emprats i les puntuacions atorgades. Aquestes crítiques foren rebatudes amb bona fe per un estranyat Jaume Vizern, regidor de Medi Ambient. En aquest punt, però, qui s'endugué la palma fou el representant d'IC-V, Miquel Macias. Va començar la seva intervenció dient que donat que « està tot sol» (per a desesperació de l'Ignasi Rocas que a més d'acompanyar-lo a tots els plens, fins i tot li passa notes) no té temps de mirar-se totes les adjudicacions. No era, però, aquest el cas en l'adjudicació del servei de jardineria, per a desesperació d'en Marçal Casanovas que no pot dissimular el neguit que li produeixen les llargues, poc mesurades i a voltes infantils intervencions del representant dels verds (s'ha de reconèixer que el seu roig és escàs, perquè, recordem-ho, *les guarderies* -va dir- *en el fons, amaguen un problema de deixadesa de les responsabilitats familiars*). En aquest cas, el missatge ecologista (d'altra banda necessari si es fa polític de dogmatismes) fou clar: s'ha perdut una oportunitat d'or d'integrar el verd amb el gris, de fer un projecte global de ciutat ecològica, de fer espais verds relacionats amb l'entorn

paisatgístic.

En un moment de la seva intervenció, mentre criticava els criteris tècnics que havien servit per atorgar la confiança a D.S.P., va alertar sobre la possibilitat de contribuir a la desaparició dels gamerussos del passeig de Barcelona si es tapen els forats dels plàtans, com sembla que vol fer l'empresa guanyadora. La calma tornà de nou al Ple quan s'especificà que els gamerussos són unes aus rapinyaires nocturnes que tenen un ul.lular molt característic. A en Miquel Macias se li ha de reconèixer la virtut d'introduir

elements novedosos en el Ple (el PVC i els efectes tòxics que produeix la seva fabricació ha tret la son a més d'un regidor). L'últim ha estat la presentació d'una tortuga de ceràmica anomenada «Pellaringa» - com la tortuga d'en Massagran va dir- que romandrà damunt de la seva taula mentre resti empresonat un » sol jove amb ideals», o sigui, un insubmís. Les seves intervencions poc mesurades i el fet de repetir-se alguna vegada, va fer que el President del Ple, en Pere Macias, un polític hàbil i consolidat que es mira l'aprenent amb certa indolència, l'amonestés d'aplicar-li el reglament i de retirar-li la paraula, cosa que no ha fet mai - va dir - en tots els seus anys al front del Consistori. La valoració política d'aquesta adjudicació és clara: s'ha passat de 15 milions que costava el servei (els salaris dels jardineros de l'Ajuntament més el manteniment de la maquinària) a 42 milions (els 12 dels salaris dels treballadors de l'Ajuntament més els 30 de D.S.P.). Aquesta decisió política també la comparteix en Joaquim de Trinxeria que hi va votar a favor tot remarcant la importància de la jardineria. «L'element verd és important perquè la ciutat faci goig donat que Olot, arquitectònicament, no és gran cosa».

L'oposició d'esquerres no està en contra del fet que la ciutat faci goig. El que passa és que en moments financerament difícils per l'Ajuntament, les prioritats en la inversió són unes altres. És obvi que amb 27 milions les guarderies municipals podrien millorar moltíssim. Quan es retallen fins i tot les subvencions a l'esport escolar, quan les partides destinades a cultura, esports i serveis socials es preveu que no s'incrementaran ni tan sols en proporció a l'augment de l'IPC previst, es fa difícil d'entendre un increment tan espectacular com aquest. Es fa difícil d'entendre excepte per als polítics conservadors que sempre han mostrat especial predilecció per la política de façana. De cares en fora tot ben net i polític.

Albert Rubirola

Un altre Consell

Al Consell Comarcal tot continua igual, només s'ha començat a notar un cert neguit per saber quin peu calcen els d'Unió

Set anys després de la seva constitució, el Consell Comarcal de la Garrotxa, paradigma de les administracions comarcals catalanes a ulls de la cúpula convergent, ha enfilat el seu tercer mandat, pràcticament de la mateixa manera que ho va fer les dues vegades anteriors. El repartiment de forces, fruit dels resultats obtinguts als comicis del 28 de maig, manté geirebé idèntiques proporcions. Convergència i Unió, amb Isabel Brussosa al capdavant, torna a dominar de forma aclaparadora. Amb tretze regidors, als vots dels quals s'ha de sumar també el del representant dels electors de Convergència per Sant Joan les Fonts i Independents per la Vall d'eu Bas, tots dos grups encapçalats per militants de CDC, l'oposició que puguin exercir sobre CiU els quatre del PSC i el de l'Agrupació d'Independents de la resta de poblacions garrotxines apareix com una pura anècdota. Res no fa pensar, de tota manera, que el PSC o l'agrupació d'electors independents plantegin una oposició frontal a la política de la dama de ferro. Aquest no ha estat mai fins ara el seu estil i, si ens atenim al discurs col·laboracionista que un i altre grup van pronunciar el dia de la constitució de l'ens comarcal, no dóna la sensació que vulguin canviar de manera de fer durant els propers quatre anys. Qui pot evitar, doncs, que la vida política comarcal del proper quadrienni quedi diluïda entre les pàgines de la història com una mera etapa de continuïtat? Qui o què pot marcar el punt d'inflexió? Qui...? Aventuraria que Unió Democràtica.

Isabel Brussosa.

Què...? La mateixa administració autonòmica si fa coincidir en aquesta anys la modificació de la llei de finançament dels òrgans comarcals i regula un sistema que els permeti gestionar directament els ingressos i les despeses. — Un altre impost? — Llegir Unió Democràtica pot resultar sorprenent per a un neòfit en política local, però no és cap disbarat aventurar que, segurament, qui més maldecaps polítics pot portar a la Brussosa al llarg d'aquest mandat són els tres consellers demòcratacristians que, per una qüestió de pactes percentuals de coalició, té «infiltrats» dins del seu grup. Només cal recordar, com a primer avís, el sentiment de preocupació que reflectia la cara, gairebé sempre imperturbable, de la Brussosa poques hores abans de l'acte de Constitució dels nous consells, quan temia que els regidors d'Unió -que exigia una vicepresidència- li juguessin una

mala passada durant la votació per a la seva proclamació. Segurament, en el curs de la seva ja llarga trajectòria política, poques coses hauran fet respirar més aliviada la presidenta que sentir, de boca del portaveu deòcrata-cristià, Xavier Sala, només unes paraules de retret per la seva «deslleial» manera de fer amb les candidatures de CiU encapçalades per Unió durant la campanya. Gat vell com és, però, tot just eixugada la suor freda, va tornar a prendre consciència del fet que no pot, ni per un moment, baixar la guàrdia. Unió juga fort.

Susanna Alsina

CAFÉS CALLÍS
QUALITAT I SERVEI

Pare Antoni Soler, 4 - Tel. 26 08 91 - Olot

Insubmissió

Una autèntica declaració de principis

En el propassat Ple de l'Ajuntament d'Olot, des del grup municipal IC-Els Verds, presentàrem una moció de suport a la insubmissió i als insubmissos empresonats en el context d'una campanya llençada per l'Assemblea Jove d'Els Verds per assolir fonamentalment dos objectius: forçar la pressió social necessària per aconseguir l'alliberament de tots els insubmissos empresonats i avançar cap a la despenalització total de la insubmissió, sigui contemplada com a presó, com a inhabilitació o qualsevol mesura discriminatòria i, en aquest sentit, reconèixer i fins i tot homenatjar la lluita legítima de tots aquests joves per a l'abolició dels exèrcits i perquè la llibertat individual prevalgui per damunt d'obscurs interessos d'Estat i de servituds medievals.

És obvi que els dos objectius van junts, són indestriables, és a dir, el problema de fons no es resol només aconseguint la llibertat dels nous presos de consciència d'aquest estat pretesament democràtic a través d'una mesura de gràcia o de generositat governamental, sinó que cal modificar les causes que fan possible privar de llibertat per motius de consciència o de pensament, com a mesura d'estricta justícia.

461 insubmissos han passat per les presons des que fa sis anys començà la campanya d'empresonament. Avui dia, n'hi romanen 263 i més de 14.000 joves són a l'espera de nous judicis, amb xifres que, en comunitats com Navarra, afectaven ja l'any 1991, el 7% dels joves cridats a files.

La moció defugia el tractament parcial, fàcil i fins i tot demagògic de demanar únicament la llibertat dels insubmissos presos, cosa que d'altra banda previsiblement solventarà la nova llei del Codi Penal que substitueix aquesta pena per la d'inhabilitació, aprovada fins i tot amb els vots de la dreta regionalista catalana. I proposava, per tant, tres punts que en el seu conjunt apostaven clarament per a una opció global antimilitarista, necessària per subsanar no només la injustícia d'uns empresonaments sinó per abolir totes les causes que els fan possibles. La moció es presentà redactada així:

...demanem que l'Ajuntament d'Olot:

1.- Manifesti a les autoritats responsables la voluntat que s'alliberi Pere Comellas Casanova i Juan Antonio Bellesteros i tots els insubmissos empresonats a Catalunya i arreu de l'estat així com la paralització de tots els processaments judicials contra els insubmissos.

2.- Que l'Ajuntament d'Olot redueixi de forma progressiva el nombre de places de Prestació Social Substitutòria a l'Ajuntament fins a la seva desaparició, ja que perjudica el mercat laboral i la creació de llocs de treball i perpetua una servitud a l'Estat, anacrònica i coercitiva.

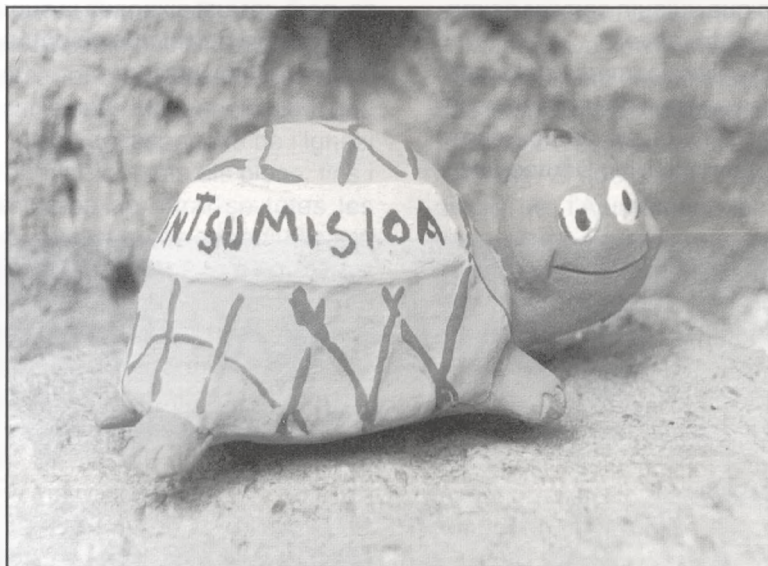
3.- Que l'Ajuntament assessori i doni suport legal als insubmissos, ja que és una opció legítima d'oposició a l'actual Servei Militar i a la PSS.

Els tres punts es votaren separatament per facilitar l'aprovació d'algun, especialment el primer, però amb relativa sorpresa, el grup majoritari votà negativament, igual que el PP, fins a la petició d'alliberament dels presos, contradint en certa manera la decisió del propi partit impulsor a Madrid de la substitució de la pena de presó per la més "higiènica" i menys problemàtica socialment d'inhabilitació. Ben segur que s'hi s'arriba a donar el cas de tenir algun pres olotí, aleshores, amb l'oportunisme que els caracteritza, seran els primers a demanar-ne l'alliberament. Tots els partits dits d'esquerra votaren a favor, fins i tot el PSC-PSOE, impulsor i responsable que l'any 1995 hi hagi presos de consciència l'Estat espanyol.

La veritat, em sorprengué el rebuig d'aquest primer punt de la moció; sense esperar-ne massa, esperava més de la coalició que ens governa. Per això, una mica per recordar a qui els posa a la presó i aquí vota contra el seu alliberament,

en cada Ple - i fins que siguin alliberats - ens acompanyarà, ben col·locada damunt la taula, la tortuga Pellinga amb el lema "Intsumisoa". Amb euskera, perquè així me la regalaren i de fet també perquè més del 50% dels insubmissos són Euskal Herria.

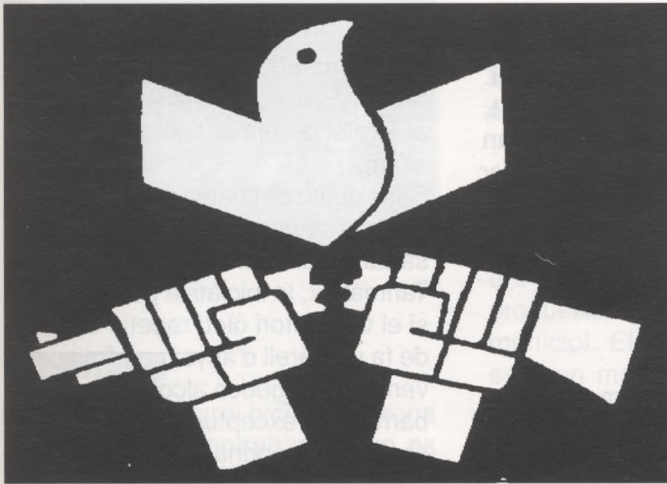
El punt tercer, important pel fet de reconèixer la insubmissió i el dret a la pròpia consciència com a opció legítima i, per tant, explicitant que en cap cas ni de cap manera pot ser punible, comportà la suma dels vots del PSC-PSOE

als de la dreta per rebutjar-lo. El PSC es mostrava així coherent amb la decisió del seu partit a Madrid de penar la insubmissió, intentar frenar el creixent moviment antimilitarista i reprimir aspectes essencials de les llibertats individuals. Suposem que després de l'esforç de votar el primer punt d'una forma una mica paradigmàtica - cal no oblidar que el dimissionari Narcís Serra va tenir un protagonisme destacat en la planificació de l'estratègia d'empresonament d'insubmissos, els PSC-PSOE no podia anar més enllà.

I en el punt que manca, el segon, la votació ja fou abassagadora: 20 nos i 1 sí; amb la suma dels vots d'ERC al bloc PP-CiU-PSC. I de fet, aquest punt ja comportava un clar compromís de sumar-se decididament a la lluita tant antimilitarista com a la que hauria d'abolir la injustícia de penar una consciència, una manera de pensar i que fa prevaler per damunt de la llibertat individual els suposats interessos de la defensa nacional. I això, evidentment, va massa enllà.

El retrat de Pere Comellas, insubmís d'Olvan (Berguedà) tancat a la Presó Model, acompanyà la sessió plenària i les

seves paraules en forma de carta al consistori titulada "insubmissió: cap a un futur sense exèrcits" van servir per argumentar la moció. La lectura d'aquesta carta d'un jove condemnat a dos anys i quatre mesos de presó, per cert, s'allargà excessivament segons parer d'alguns regidors que, de ben segur, devien tenir coses més importants a fer.

Aquesta carta i el present article acaben així:

Aquest any m'han espatllat la Patum amb la seva presó. A altres, uns 230, els espatllen els sanfermins o la Semana Grande o la Festa Major. I la vida. Però hi ha molts més insubmissos al carrer. No ens podran pas empresonar a tots i el que és segur és que no podran empresonar les nostres raons ni la nostra consciència.

Pere Comellas Casanova (Insubmís. Presó Model)

Miquel Macias i Arau
Els Verds

Coses curioses de 1995

eguim immersos en els anys 90 del segle passat. i, més concretament, en l'any 1995, quan el final de segle ja es veia tan a prop que la gent inconscientment romania expectant, esperant què s'amagava darrera aquesta data màgica del 2.000. Ara, al 2995

ens passa exactament igual, la qual cosa demostra que tampoc no hem canviat tant. En aquell temps va morir un home que desenvolupava feines dintre l'increïble àrea de cultura (sic). Sembla que la idea que la vida és la cultura no havia entrat a la ment d'aquella gent i encara es pensaven que cultura era llegir, anar al teatre, visitar exposicions, etc... Ara sona rar però era així. A l'hora de la mort es procurava que el record dels qui abandonaven aquest món es vestís amb tota mena d'ornaments. Així, llegim en una ceta premsa que es limita a transcriure les notes que desinteressadament els facilitava la Generalitat, que aquest senyor, entre d'altres coses, havia fundat i dirigit una revista que s'havia publicat a Olot pels anys 70 amb el nom de *Puigsacalm*, la qual cosa era absolutament mentida.

Era realment una societat curiosa la d'aquells anys. Parlaven de democràcia, el vell sistema, però tot es portava amb un misteri que només coneixien els iniciats. De claredat res. De govern del poble, res. A la ciutat d'Olot, al cap d'un any d'haver celebrat les eleccions, ningú no sabia qui seria finalment el seu alcalde perquè la premsa feia temps que airejava que el destí de l'electe anava molt més amunt, cosa, per altra banda, ja anunciada i que, a més, tenia un no molt llunyà precedent. Els polítics passen de butaca a butaca cobrant sous d'escàndol. En el fons, els partits es convertien en societats protectores que oferien càrrecs als seus membres, especialment als qui tenien les pròpies economies visiblement delicades. Només així és possible entendre com gent que no deixava cap mena de rastre a l'administració local, arribessin a exercir fins a tres o quatre càrrecs públics: a l'Ajuntament, a la Diputació o al Consell, aquestes darreres, dues entitats que ara mateix només els erudits implicats en l'Estudi de la Història del segle XX en podrien explicar per què servien. Pel que es dedueix dels papers que tenim a les mans, va arribar un moment, pels volts del 2.000, en què hi havia més gent treballant i cobrant de les institucions, que treballadors civils. La reconversió d'una societat de funcionaris a una societat de treballadors fou la gran revolució de les primeres dècades del segle XXI. Només així s'entén que la nostra societat pogués superar aquell caos. Era tan confús el que passava aquells anys que l'any 1995, mentre el salari dels treballadors augmentava d'un 5 o 6 per cent, el dels consellers ho feia en un 20 o un 30 i alguns arribaven a tenir sous astronòmics. Quins temps aquells!!

El Faulador: MOLI
Setembre del 2995

Com més petita és la nou, més fressa remou

Per tradició, el mes d'agost és el que pateix d'un índex més important de sequera informativa. Les notícies es frivolitzen i és quan apareixen les serps d'estiu; és a dir, aquells rumors que, segurament a causa de la calor i de l'apatia, van prenent cos i credibilitat fins a ocupar llocs destacats de la premsa, i acaben fent un enrenou important.

Amb tot, durant el mes d'agost també hi continuen havent d'altres informacions que, a més de ser del tot verídiques, també poden ser motiu d'una agitació important. Tot plegat no és gens estrany si sabem per endavant que com més petita és la nou, més fressa remou.

Betes i Films

Mitjançant un decret d'alcaldia, el batlle de Besalú ha prohibit la filmació dels plens municipals, després que membres de l'oposició decidissin filmar les sessions plenàries, per així controlar millor l'activitat política de l'equip de govern. L'alcalde ha justificat la decisió al·legant que els plens són actes públics, on la secretària aixeca acta de tot el que s'hi diu i que, a més, es desconeix la finalitat que es vol donar a les cintes enregistrades.

I és que si els plens són oberts a tothom, no s'acaba de veure de què serviran aquestes cintes. A no ser, és clar, que l'oposició les vulgui presentar en algun concurs de vídeos domèstics, tan de moda en aquests últims anys. Els vídeos de casaments i d'ensopegades ja estan massa vistos, però potser el ple de Besalú podria rebre un premi a l'originalitat.

No cal dir que si els diners del premi revertissin en el municipi, encara podria ser una nova fórmula de finançament municipal.

Un assumpte de coloms

Tot i que encara no són tan problemàtics com els estornells a Figueres, la proliferació de coloms a Olot comença a ser motiu de preocupació per al regidor de Medi Ambient de la ciutat. Segons dades municipals, la població olotina de coloms pot arribar a quatre mil exemplars.

Per aquest motiu, la regidoria té previst engegar un pla de dispersió de les aus, mitjançant la instal·lació de colomars

en parcs perifèrics de la ciutat, per així controlar i separar els coloms malaltissos d'aquells que gaudeixen d'un aspecte saludable.

La iniciativa per reduir la població de coloms s'adiu perfectament amb la política austera i de contenció que porta a terme l'Ajuntament olotí. Aquesta afirmació és evident, sobretot si tenim en compte que quan anem curts de diners, no podem *fer volar coloms*.

Riudaura vol estar en forma

L'Ajuntament de Riudaura té previst invertir 125 milions de pessetes en la construcció d'una pista poliesportiva. La iniciativa, però, ha estat durament criticada pels regidors de l'oposició, que censuren el projecte al·legant que és una inversió massa cara per al municipi i que, a més, actualment Riudaura no té cap equip esportiu que pogués fer ús de les futures instal·lacions.

Certament, 125 milions de pessetes són una despesa important per un municipi com el de Riudaura. Amb tot, una pista poliesportiva segurament generaria de manera ràpida una dinàmica esportiva de la qual el municipi està absolutament mancat. A més, seria un bon lloc on els veïns de Riudaura podrien posar-se en forma i enfortir els seus cossos per aguantar estoicament el fred i les dures sessions d'immobilitat a què se sotmeten en cadascuna de les representacions del Pessebre Vivent.

Un brindis per Bòsnia

L'alcalde d'Olot, Pere Macias, ha anunciat que durant les Festes del Tura, col·laborarà amb l'entitat Garrotxa Solidària, servint begudes a la barraca que aquesta entitat muntarà al Firalet durant la Festa Major de la ciutat.

Sens dubte és lloable que Macias faci ús de la seva popularitat per una causa tan noble com la que ens ocupa. Tanmateix, la iniciativa podria perillar si el Consistori olotí repetís el decret de fa un parell d'anys, que limitava la venda de begudes alcohòliques a les barraques, exceptuant el vi i la cervesa. I dic que podria perillar perquè seria molt violent, tot i tenir coneixement de la llei seca, demanar-li de manera dissimulada a Macias que ens posés un "Corominola amb gel".

Quines batudes?

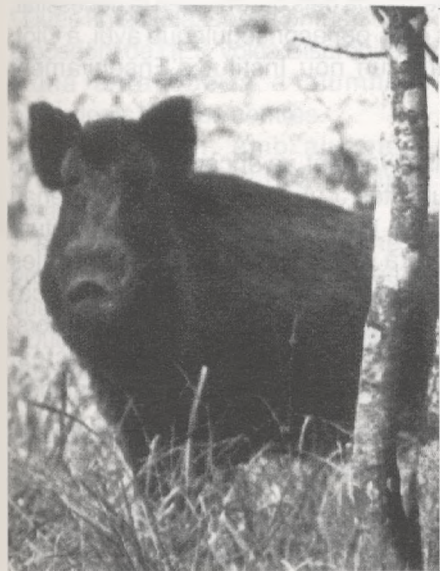
L'Agrupació Naturalista i Ecologista de la Garrotxa ha denunciat el fet que caçadors de senglar s'ofereixin als pagesos garrotxins per fer batudes furtives en els seus terrenys, per evitar les destrosses que, any rera any, aquests animals provoquen als conreus.

Tenint en compte la proliferació de senglars i els danys que provoquen als conreus de les comarques gironines i que les batudes legals són insuficients per restablir la població de senglars a nivells acceptables, una notícia com aquesta no tindria res d'insòlit.

El que sí ho és, en canvi, és que ni

l'oficina comarcal d'Agricultura Ramaderia i Pesca (DARP), ni des del Parc Natural de la Garrotxa no tinguin coneixement de cap mena de denúncia o d'infracció en aquest sentit.

Potser seria bo que tant els responsables del DARP com del Parc Natural, demanessin a l'Agrupació Naturalista com s'ho fan per estar tan ben informats, per així aplicar els mateixos mètodes de vigilància i eficàcia.

Esports d'aventura

Els usuaris del carril bici Olot-Girona es queixen dels entrebancs que es troben durant el trajecte i que sovint posen en perill la integritat física dels ciclistes.

Els obstacles, situats estratègicament, els han col·locat els mateixos promotors del carril, per evitar-hi la circulació de vehicles motoritzats, sense tenir en compte, però, que els afeccionats al pedal en poden ser víctimes innocents. Aquest fet, combinat amb trams inacabats i zones on l'exuberant vegetació fa intransitable el circuit, converteixen el carril bici en una epopeia digna dels argonautes. Ara els alcaldes del consorci del Carrilet informen que el projecte definitiu que permetrà acabar l'obra té un pressupost global de 208 milions de pessetes.

Tenint en compte la gran acceptació que actualment tenen els esports d'aventura, potser seria millor promocionar el carril bici tal com està, afegir-hi quatre paranys més, i tot això que s'estalviari. Els més intrèpids segur que continuaran anant-hi.

Un toc d'alerta

Per si no fossin poques, l'empresa Agrolleure volia obrir una zona d'acampada prop del pont romànic d'en Valentí, al terme de Montagut.

En principi, només necessitaven realitzar la instal·lació d'una canonada d'aigua per garantir l'abastament dels campistes. Segurament, va ser tot treballant que s'engrescaren a obrir rases, camins i una fossa de sanejament, a més d'arrençar quatre pedres del pont.

En adonar-se de les destrosses, l'Ajuntament de Montagut ha fet aturar les obres per valorar els danys i el cost de la restauració. Tot i que el mal no és irreparable, tampoc no es pot descartar que sigui irrepetible. Tan de bo que aquest fet serveixi perquè, a partir d'ara, les diferents administracions apliquin un control rigorós i una super-visió severa a totes les actuacions que es vulguin realitzar en espais protegits.

Que tornin!

A Tortellà estan desesperats davant els continuats robatoris que es produeixen al polígon industrial del municipi. El cas és que a Tortellà estaven molt tranquils, fins que la Guàrdia Civil va abandonar la caserna del poble. A partir d'aquell moment, i sense cap mena de vigilància policial, Tortellà ha esdevingut un fàcil camp d'operacions on una banda amb denominació pròpia, forada caixes fortes a cor què vols amb una serra radial.

Per la seva banda, les autoritats demanen solucions al Govern Civil, atès que contractar guardes jurats els surt massa car, i tampoc no poden contractar un veí perquè s'exposi a les ires dels lladregots en ser enxampats. Mentre encara hi ha qui predica el "que se'n vagin", a Tortellà de ben segur que es lamenten que la Guàrdia Civil se n'hagi anat.

Jordi Serrat i Vinolas

Restaurant Cal Sastre
Placeta dels Balls, 6 Tel.
68 04 21
Santa Pau

Hotel Cal Sastre
Carrer de les Cases Noves, 1
Tel. 68 00 49
Santa Pau

Institut Bosc de la Coma

El dia 25 d'aquest mes, prop de sis-cents alumnes iniciaran les classes al nou Institut d'Ensenyament Secundari « Bosc de la Coma». El nom, aprovat pel Ple de l'Ajuntament a proposta del Claustre de Professors, l'agafa del bosc situat a la finca de la Coma, que l'Ajuntament va cedir al Departament d'Ensenyament per a ubicar-hi el centre.

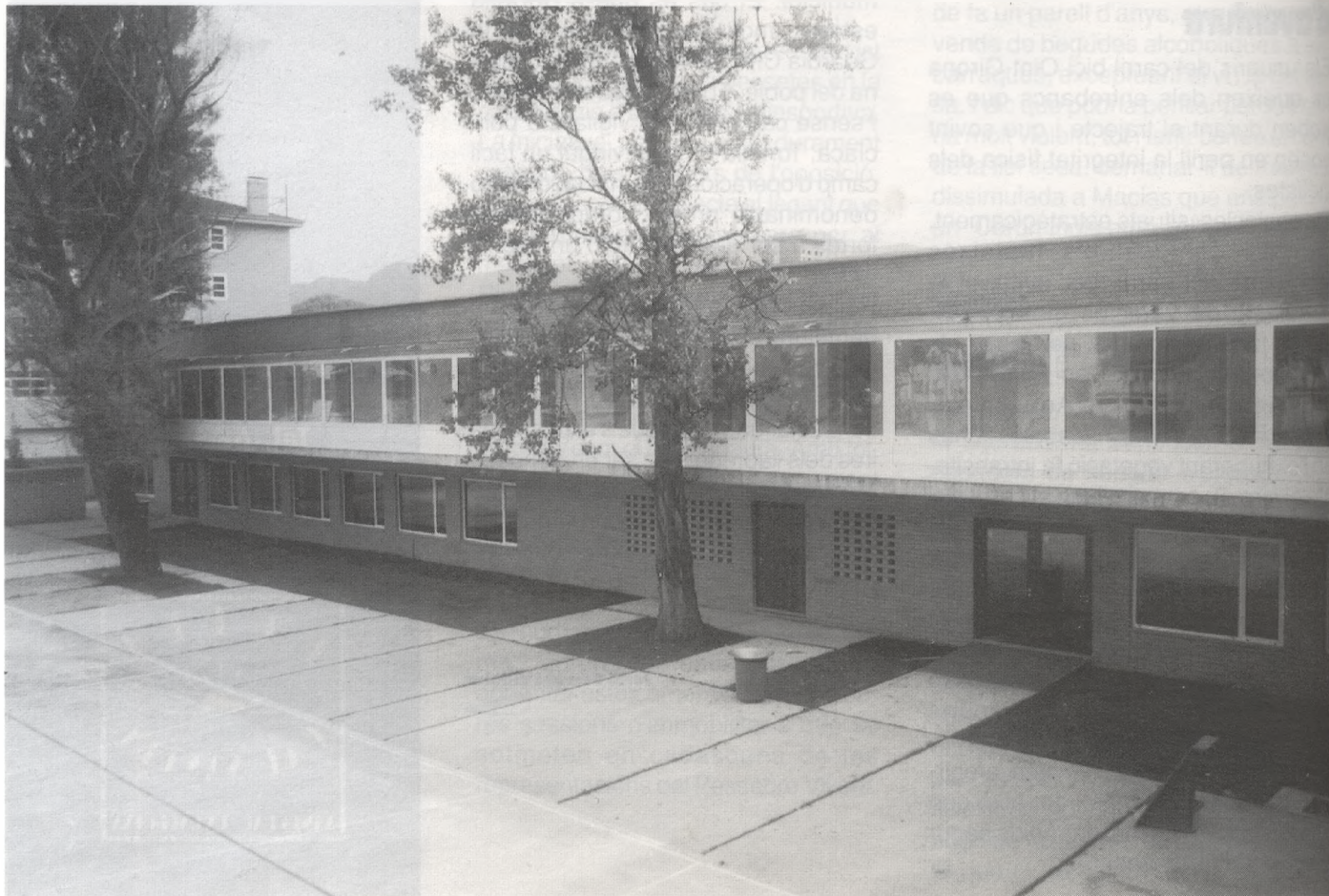
No exagerem si diem que s'ha aconseguit gràcies a la previsió i tenacitat dels professors dels instituts d'Olot, que des de l'any 1990 ja van començar a plantejar-se un estudi rigorós sobre les necessitats d'escolarització a l'ensenyament secundari d'Olot i comarca, en la perspectiva de l'any 2000. D'aquest se'n desprenia la creació d'un nou centre, si es volia que en el moment d'implantació de la Reforma hi haguessin places escolars suficients i qualificades per a tots els alumnes.

Es va tenir el recolzament incondicional de l'Ajuntament d'Olot i del Consell Comarcal: la consistència de l'estudi presentat justificava plenament la conveniència de preveure

llocs escolars a l'ensenyament secundari. L'oportunitat del moment en què es va fer l'estudi juntament amb la perseverància en la demanda dels qui en veien la necessitat, van ésser els factors clau per aconseguir que avui, a Olot, poguem comptar amb un nou Institut d'Ensenyament Secundari.

El Departament d'Ensenyament va encarregar la redacció del projecte als arquitectes J. Antonio Martínez Lapeña i Elies Torres Ter. L'edifici, que contempla una arquitectura molt singular, comptarà amb aules ordinàries i aules específiques: laboratoris, aula de visual-plàstica, d'informàtica i tallers; a més de biblioteca, gimnàs, vestidors, sala d'alumnes, sala de professors, sala d'actes, departaments, pista esportiva, zones d'esbarjo, menjador-bar; s'han previst també aparcaments de bicicletes i ciclomotors.

S'impartirà, aquest proper curs, l'etapa d'Ensenyament Secundari Obligatori, el Batxillerat i l'especialitat Administrativa de Formació Professional.

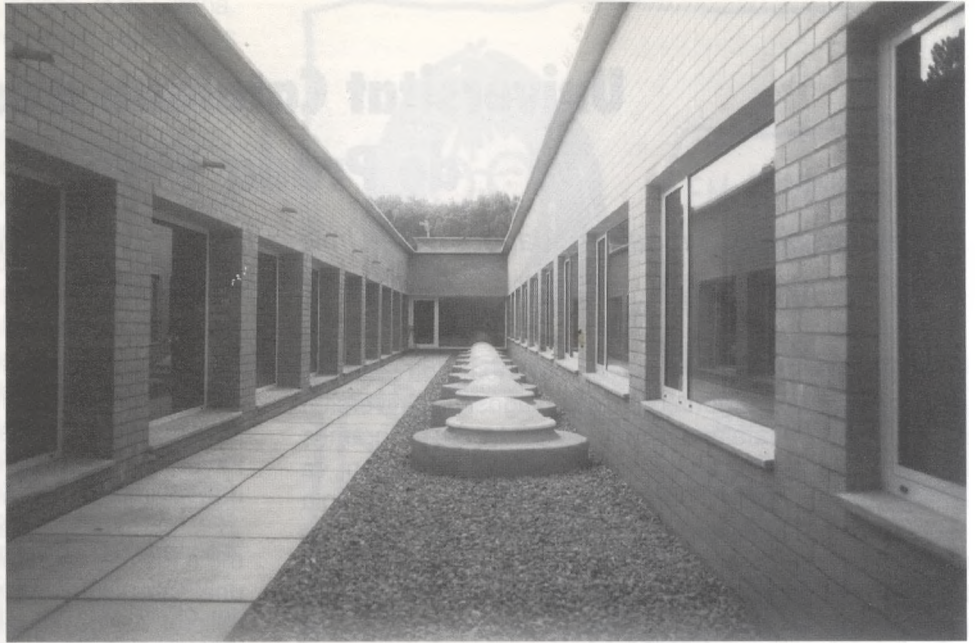

L'etapa d'Ensenyament Secundari Obligatori (12-16 anys), ve a donar continuïtat a l'experimentació que d'aquesta etapa es va iniciar, fa ja vuit cursos a l'IES Volcà Bisaroques. És per això que el gruix d'alumnes d'ESO el constituïran els que fins ara estaven escolaritzats en aquest centre, juntament amb els procedents del sector d'influència.

S'ha fet una previsió que contempla:

- Dues línies (classes) a primer, una procedent de l'IES Volcà Bisaroques i una altra oberta a alumnes procedents d'altres centres.
- Una a segon, amb alumnes procedents de l'IES Volcà Bisaroques.
- Tres a tercer: una d'alumnes procedents del Volcà Bisaroques i dues per als alumnes del sector d'influència.
- Dues a quart, cobertes majoritàriament per alumnes del Volcà Bisaroques.

Els estudis de Batxillerat, que cursen els alumnes en acabar l'ESO i que fins ara obligaven a desplaçar-se a l'IB d'Amer, contemplaran, per aquest proper curs, quatre modalitats: Ciències Humanes, Ciències Socials, Ciències

de la Natura i de la Salut i Tecnològic, satisfent així la demanda que hi ha hagut per part de l'alumnat.

Els estudis de Formació Professional de l'especialitat Administrativa, que fins ara s'impartien a l'IFP La Garrotxa, es traslladaran també aquest proper curs al nou Institut, reduint així la saturació que aquest centre patia de fa temps. El Claustre està constituït bàsicament pels equips de professors de l'IES «Volcà Bisaroques» i de l'especialitat Administrativa de l'IFP «La Garrotxa», a més d'altres que s'han incorporat per completar el total de quaranta-quatre que compondran la plantilla.

Els dos equips de professors, dels dos centres de procedència, han dut a terme, durant tot el curs 1994-95, un intens treball de coordinació per tal que l'inici de les activitats al nou institut es pugui fer amb les millors garanties. També, tant els pares com els alumnes, amb voluntat i ganes de col·laboració des del primer moment, han constituït ja les seves Associacions i han començat a treballar de cara al nou curs.

El claustre de professors vol sol·licitar, que ja al curs 1996-97, es puguin iniciar els estudis de Formació Professional previstos en el Mapa Escolar, per tal d'anar diversificant les opcions de formació pels alumnes que finalitzin l'ESO.

Cal felicitar-nos que Olot hagi guanyat en oferta pública de places escolars en el moment tan estratègic d'aplicació de la Reforma Educativa.

Anna Juárez i Viñolas
Marta Mallarach i Macias

Professores de l'Institut d'Ensenyament Secundari «Bosc de la Coma».

Universitat Catalana d'estiu de Prada 1995

Pere Verdaguer, un dels fundadors de la Universitat Catalana d'estiu de Prada, resumeix allò que ha estat l'edició d'enguany

I 1995, per la 27ena vegada, s'ha celebrat, la segona quinzena d'agost, la Universitat Catalana d'Estiu de Prada. Els programes duien del 16 al 26, però el 16 la gent va anar arribant i es va anar instal·lant, la sola manifestació va ser l'espectacle del grup

Crescendo, de danses i cançons tradicionals, a la plaça de la Vila. Potser hagués calgut doncs posar del 17 al 26. Així i tot, era un dia més que en anys anteriors, però un dia menys que als començaments de la manifestació, fins al 1978. Els deu dies actius s'han dividit en una primera tanda de quatre, un dia d'excursions (només va treballar el grup que feia immersió lingüística) i una segona tanda de cinc dies, amb nous seminaris i noves activitats.

La manifestació s'ha desenvolupat en dos llocs: el liceu Renouvier per la major part de les coses, els locals de l'antiga gendarmeria el seminari d'immersió lingüística, que ha acollit com els altres anys un fort contingent alguerès i un grup de nord-catalans, ensenyants i estudiants, amb, en particular, una consellera pedagògica, la Coleta Planes, que dedicarà l'any a anar a veure els mestres i les mestres que fan català a les noves classes, o en volen fer. D'altres anys aquests seminaris eren aprofitats només pels ensenyants. Els espectacles, en canvi, procuren de fer participar la població, i és així que n'hi ha hagut un cada vespre a la plaça del poble, amb grups vinguts d'arreu dels Països Catalans, tres concerts a l'abadia de Sant Miquel de Cuixà, i un d'orgue i tenora a l'església de Vinçà. A més a més, en el marc de la projecció de l'UA a l'exterior, Ramon Gual ha organitzat una animació de vint pobles de la comarca, amb una exposició, una conferència i un espectacle confiat a tres grups nord-catalans: Crescendo, Els Mariners del Canigó (havaneres) i Blues Picolat (rock). Les excursions han permès als participants de visitar Perpinyà, el Palau dels Reis de Mallorca i el Museu de la Casa Pairal, la Cerdanya i el forn solar d'Odelló, el priorat de Serrabona i la seva tribuna romànica, el Museu d'Art Modern de Ceret, les abadies de Sant Miquel de Cuixà i de Sant Martí del Canigó.

Enguany, el nou president, Joaquim Arenas, ha volgut introduir unes novetats. La BUCE, o sigui la Biblioteca de l'UCE, on els participants han pogut consultar els diccionaris, les enciclopèdies i els llibres més fonamentals, entre ells l'hiperdiccionari trilingüe de la Fundació Enciclopèdica Catalana, en CD Rom. La Mata de Jonc, que és una base de dades sobre els Països Catalans que dona tota informació sobre per exemple les universitats, els mitjans de comunicació o les institucions. La consulta es feia per ordinador i una impressora fornava la fitxa corresponent. Altra novetat: la possibilitat de connectar amb Internet via Tolosa,

i familiaritzar-se amb les autopistes de la comunicació. Cal saber que els Catalans ja som a Internet, on es poden consultar entre altres els llibres d'Edicions 62, les pàgines de l'Avui i fins... el programa de l'UCE 1995! Per fi hi ha hagut una exposició permanent de les revistes catalanes.

Per primera vegada potser a l'UCE tothom ha pogut dormir a les nits, la tabola essent derivada cap al bar o cap a una sala allunyada dels dormitoris. El menjar també ha millorat. Ara bé, aquest formalisme, que desdiiu de la tradició ucenca, no ha estat del gust de tothom, i per exemple en Miquel Porter se n'ha plangut a l'assemblea general d'alumnes i professors del penúltim dia.

Els ensenyaments han estat molt nombrosos, potser massa i tot si considerem que el liceu Renouvier no pot acollir prou interns. Els cursos de formació cultural han estat: el clàssic d'Introducció als Països Catalans, la Iniciació a la llengua, el de Coneixement de la Catalunya del Nord i l'Aula d'orientació universitària i laboral. Els d'extensió universitària es dividien en una àrea de ciències i en una àrea d'humanitats. La primera ha pres com a tema de l'any «Caos i determinisme», que ha estat enfocat des de perspectives molt diverses: des de l'angle de l'epistemologia, de les matemàtiques, de la recerca oncològica, de les paradoxes de Zenó, de la Intel·ligència Artificial...

L'Àrea d'humanitats, coordinada per Josep-Lluís Carod-Rovira, Jaume Ciurana i Isidor Marí, ha organitzat seminaris sobre les ideologies polítiques i socials (la classe d'Ignasi Riera, sobre el socialisme de tradició marxista, era sempre plena de gom a gom), seminaris sobre la llengua i el territori, sobre la qüestió nacional, sobre el segle romàntic, sobre la literatura catalana, sobre la filologia catalana, sobre les qüestions internacionals, sobre l'economia... Sense comptar tota una sèrie de seminaris isolats reunits en «Àmbit Baró de Maldà».

Els tallers, que han funcionat cada tarda de 3 a 5, també eren nombrosos. Els d'animació eren de cançons populars, de muntanyisme, d'alpinisme, de sardanes, d'esports, de dansa, de tai txi txuan, de festes catalanes, de castells... Els d'art eren de ceràmica, de teatre, de cant coral, de dibuix i escultura, d'iniciació a les arts plàstiques... Els de comunicació eren de disseny professional per ordinador i autoedició, de vídeo, de ràdio, de literatura patriòtica, de cuina, de naixement i societat, de màgia (tenia molt de públic), d'escacs... Els tallers científics eren de socorrisme, d'astronomia, d'educació ambiental (amb Martí Boada).

Els seminaris d'investigació eren aportats per les diverses universitats dels Països Catalans: la de les Illes Balears, l'Autònoma de Barcelona, la d'Alacant, la de València, la

Universitat Jaume I, la Universitat de Barcelona, la de Girona, la Ramon Llull, la de Lleida, la de Perpinyà, els Estudis Universitaris de Vic...

Entre els actes més comuns, les conferències de les dotze i els debats de les cinc, assenyalarem: la intervenció d'Enric Casassas a l'ocasió del centenari de J.M. Batista i Roca, un vell participant de l'UCE; la conferència de Jusep Lois Sans sobre la Vall d'Aran, molt pessimista, ja que diu que el 71% del jovent pensa marxar del país; el debat sobre el paper de l'Euroregió del Llenguadoc-Rosselló, de la Regió Migdia-Pirineu i del Principat (Joaquim Llimona); el debat sobre sindicalisme nacional, present i futur, on es va afirmar que el sindicalisme nacional defensava la llengua i la cultura catalanes; el debat sobre el dret a la informació i el dret a la intimitat, que va ser decebedor en algun aspecte; la conferència de Salvador Cardús sobre premsa i poder, que va ser d'una gran claredat de conceptes; la conferència de Joan M. Pujals, conseller d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya, sobre «La llengua pròpia i l'ensenyament a Catalunya»... Els moments més forts van ser, el 20, el lliurament del primer premi Canigó a la Unitat dels Països Catalans, a Eliseu Climent, amb els parlaments remarcables del guardonat i també de l'escriptor Joan Francesc Mira i del polític Josep-Lluís Carod-Rovira; la vinguda, el darrer dia, de Miquel Calzada, el popular Mikimoto, en un gimnàs ple de gent, un Mikimoto molt ben informat i molt equilibrat i just en els seus jutjaments; el debat sobre cinema català en presència de Pere Fages, un històric de l'UCE, Francesc Bellmunt, Josep M. Forn, Isona Passola, Miquel Porter i Josep M. López-Llavi.

Encara hauríem de parlar de les reunions i les jornades especialitzades, molt variades. En primer lloc les de la Societat Catalana de Física i de la Societat Catalana de Química, sobre la geometria fractal i les seves aplicacions. Després les d'agricultura, en presència de Francesc X. Marimon, conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, les de cooperativisme, les d'intercanvis pedagògics, les dels forners...

Per primera vegada, també una sèrie d'universitaris dels Països Catalans han reconegut els ensenyaments de Prada mitjançant un sistema de crèdits. Aquest aspecte, opinen alguns, si es generalitzés, restaria espontaneïtat a l'UCE, que s'ha caracteritzat fins ara per la llibertat de relacions entre professors i alumnes.

Pere Verdaguier

JOAN PRAT
MARXANT D'ART

GALERIA

St. Esteve, 7 - 17800 Olot (Girona)
Tel. 26 71 16 / 908 - 9361 07

**COL.LECTIVA DE PINTURA
CATALANA**

Festes del Tura: Obert tot el dia

HORARIS D'EXPOSICIÓ: DILLUNS MATÍ, DIVENDRES TARDA I DISSABTE TARDA.

El conflicte de l'ex-Iugoslàvia

Quatre apunts de geopolítica

E Pretendre explicar en poques ratlles la complexitat del conflicte de l'ex-

Iugoslàvia és, com a mínim, temerari i, si volgués actuar com a bon acadèmic, m'hi hauria de negar. Però no puc: no, en un cas com aquest. La ràbia, la impotència i la indignació m'ho impedeixen. Em preocupa molt més, ara, que aquestes quatre notes

puguin ser útils, en qualsevol sentit, a qualsevol persona, per més que la síntesi i la brevetat m'obliguin a deixar de banda els requisits acadèmics habituals. He arribat a la conclusió, a la trista conclusió, que l'únic que ens queda davant l'apàtica actitud dels governants dels països occidentals en relació al conflicte iugoslau és, purament i simplement, la mobilització de la societat civil. Ho expressava prou bé Maruja Torres en un article recent:

"Algún día tendremos que empezar a aprender - o a reaprender- a salir masivamente a la calle, a paralizar un país, por algo más que un convenio colectivo o un aumento de sueldo. Algún día habrá que empezar a reunir los corazones sueltos."

Una terra de contrastos

La República Socialista federativa de Iugoslàvia (el que coneixíem habitualment per Iugoslàvia) es crea en plena Segona Guerra Mundial, el 1943, i es consolida just després d'acabada la conflagració, el 1945. La federació iugoslava estava formada per sis repúbliques: Bòsnia-Hercegovina, Croàcia, Eslovènia, Macedònia, Montenegro i Sèrbia, aquesta última comprenent, a més, dues regions autònomes (Kosovo i Voivodina). Tenia una extensió de 255.804 km² (aproximadament la meitat de l'estat espanyol) i es caracteritzava pels forts contrastos, tant de relleu com climàtics, regionals, culturals i econòmics.

Desapareix com a tal el gener de 1992, gairebé 50 anys més tard, amb el reconeixement de la independència d'Eslovènia i Croàcia per part de la unió Europea (UE). L'abril d'aquell mateix any 1992 -any d'Expos i Jocs Olímpics- la UE reconeixerà també la independència de Bòsnia-Hercegovina (a partir del referèndum celebrat en aquesta república el març de 1992). Croàcia, eslovènia i Bòsnia-

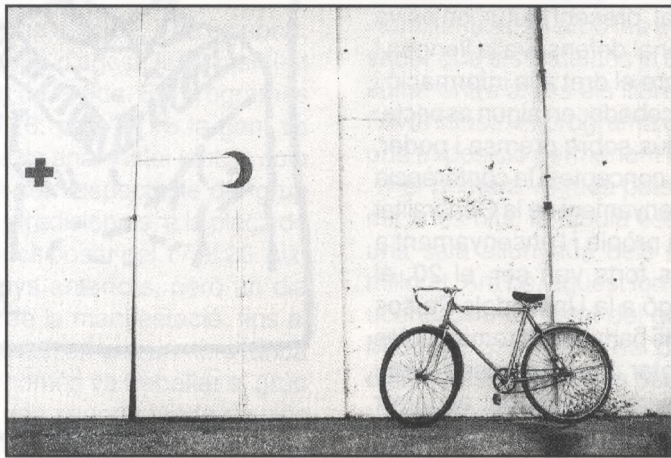

Foto: Anna Pons

Hercegovina ingressen a l'ONU el 22 de maig de 1992. De fet i de dret, per tant, amitjans 1992 Iugoslàvia havia quedat reduïda al territori de les repúbliques de Sèrbia i Montenegro, que van proclamar el nou Estat el 27 d'abril. L'ex-Iugoslàvia és, en efecte, un país de forts contrastos naturals. El seu territori (i molt especialment el de Bòsnia-Hercegovina) és molt accidentat: prop del 70% està situat a més de 200 m.

d'altitud i una àmplia regió muntanyosa, de caràcter fonamentalment càrstic i en la qual ressalten els Alps Dinàrics, s'estén des del Danubi fins a la costa adriàtica i des de l'extrem nord-est fins al sud-est del territori. És per això que la costa de l'Adriàtic (l'anomenada costa dàlmata) és una costa súmament retallada: en 610 km. en línia recta d'una punta a l'altra es desenvolupa un litoral que té 2.092 km. de longitud real. La regió interior, en canvi, propera a Hongria i a Romania, està formada per les planes del Danubi i els seus afluents. En un país amb un 70% de relleu tan accidentat i de difícil accés, les vies de comunicació esdevenen fonamentals i molt estratègiques, com estem veient en l'actual guerra.

S'hi poden distingir clarament tres dominis climàtics. L'estreta faixa de la costa Adriàtica (aquella que estava destinada a competir seriosament, com a destinació turística, amb Espanya i Itàlia) disfruta d'un clima mediterrani, amb estius secs i calorosos i hiverns suaus i plujosos. A les àrees muntanyoses, en canvi, els estius són curts i bastants frescos i els hiverns llargs, amb temperatures baixes i neus abundants (és convenient recordar aquí que els Jocs Olímpics d'Hivern del 1984 es varen celebrar a Sarajevo). Finalment, a les planes septentrionals de l'interior predomina un clima de caràcter continental, això és, amb estius calorosos i hiverns rigorosos (és el clima de bona part de Croàcia i de Sèrbia).

Els contrastos culturals són encara més evidents que els contrastos naturals. En una superfície equivalent a la meitat d'Espanya hi conviuen una gran multitud de grups nacionals, amb diferències ètniques, religioses, lingüístiques i culturals significatives. Per ordre d'importància eren els següents: serbis (36%), croats (20%), bosnis musulmans (9%), eslovens (8%), albanesos (8%) i, per sota del 8%,

macedonis, montenegrins, hongaresos (molt concentrats a la Voivodina), gitanos, turcs i eslovacs. La llengua més estesa és el serbo-croat, amb una escriptura diferent a Croàcia (on, per influència hongaresa i austríaca, s'usa l'alfabet llatí) i a Sèrbia (on es continua utilitzant l'alfabet ciríl·lic, igual que a Bulgària i a Rússia); és, però, exactament la mateixa llengua: simplement s'escriu diferent. D'altres llengües importants són l'eslovè i el macedoni, aquest últim molt semblant al búlgar.

Pel que fa a la religió, els serbis són de confessió cristiano-ortodoxa, els croats són cristiano-catòlics i una part majoritària dels bosnis són musulmans i practiquen l'Islam arran de la conquesta turca del segle XV. Tots ells, però, són ètnicament eslaus i, de fet, "Iugoslàvia" no volia dir res més que la "unió dels eslaus del Sud", per distingir-se precisament dels búlgars, també eslaus, però del Nord. Els albanesos, en canvi, no pertanyen ni ètnicament ni lingüísticament als eslaus i es concentren bàsicament a la província de Kosovo, un veritable polvorí, per cert, ja que el 90% de la població, amb una altíssima taxa de natalitat, és albanesa i està controlada per un 10% serbi; aquesta situació, ja de per si explosiva, s'agreuja pel fet que, pels serbis, Kosovo representa el bressol de la seva pàtria, allí on es localitzen els centres religiosos ortodoxos més importants i antics: els seus Montserrat i ripoll, per entendre'ns.

Les herències històriques

L'ex-Iugoslàvia ha estat sempre terra de pas i alhora de contacte entre cultures i grans civilitzacions. A la Dalmàcia costanera, la influència dels antics estat italians (en especial Venècia) és evident en la religió, en els costums, en l'arquitectura; al Nord, els Alps posen en contacte - més que no pas separen - els pobles d'Àustria i d'Eslovènia. Pel Sud, la influència de l'imperi otomà és palpable en la religió i en l'arquitectura de tota l'àrea muntanyenca de Bòsnia-Hercegovina.

Durant decennis, i amb oscil·lacions de la frontera, ara cap al Nord i ara cap al Sud, el territori de l'ex-Iugoslàvia ha quedat repartit entre l'imperi austro-hongarès (Croàcia-Eslovènia) i l'imperi otomà (la resta). A més, és important ressaltar que al llarg del segle XIX i principis del XX, els Balcans viuen una agitada vida política, no només per l'explosió de nacionalismes i el desig de molts grups nacionals de consti-

tuir-se en estats-nació, sinó sobretot perquè aquesta zona esdevé un dels principals escenaris de tensió geopolítica entre les grans potències europees del moment, especialment, entre Rússia, França, Anglaterra, Àustria-Hongria i Alemanya. El Congrés de Berlín de 1878 intenta repartir les àrees d'influència entre aquestes grans potències i, entre d'altres acords, decideix concedir la independència a Romania, Montenegro i Sèrbia, que es constituirà en regne el 1882. Amb tot, no serà fins el 1912 quan finalment Turquia serà derrotada pels estats de l'anomenada Lliga Balcànica (Sèrbia, Montenegro, Grècia Bulgària). Dos anys més tard, esclata la Primera Guerra Mundial i, en acabar el conflicte bèl·lic, es constitueix, el 1918, i sota l'hegemonia sèrbia, l'anomenat Regne dels Serbis, dels Croats i dels Eslovens, amb una extensió similar a la que tenia l'ex-Iugoslàvia i que perdurarà, amb tensions internes i canvis de Cosntitució sobtats, fins ben bé la Segona Guerra Mundial.

Quan els nazis entren als Balcans seran ben rebuts a Zagreb, la capital de Croàcia. El 1941 creen un estat croat independent, més fictici que real, però en qualsevol cas, un estat aparentment independent, que englobava també l'actual Eslovènia i Bòsnia-Hercegovina, però que va haver de cedir part de la costa dàlmata a la Itàlia de Mussolini. Bona part dels odis i animadversions entre croats i serbis provenen d'aquesta etapa, de la Segona Guerra Mundial, en la qual moren més d'un milió de ciutadans Iugoslaus.

En acabar la Segona Guerra Mundial, el mariscal Josip Broz (Tito), heroi de la resistència durant l'ocupació nazi, és elegit President de l'anomenada República Socialista Federativa de Iugoslàvia, és a dir, la Iugoslàvia que existia fins fa només tres anys. Tito aconsegueix la retirada de les tropes soviètiques i passarà a la història per haver impulsat una via pròpia cap al socialisme, apartant-se progressivament de l'àrea d'influència soviètica i impulsant el Moviment de Països No Alineats. Tito, però, no resol el problema de les nacionalitats que, de fet, agreuja en augmentar els desequilibris regionals. A més Tito, en seguir una política de no alineació, d'independència, es veu obligat, en part

com els albanesos, a armar el poble, és a dir, a crear milícies populars d'autodefensa que haurien de col·laborar amb l'exèrcit federal en cas d'una agressió exterior. Aquesta és, en part, l'explicació de l'actual virulència d'aquesta guerra civil, de l'enorme arsenal d'armes que ha sortit al carrer.

Els orígens més immediats de la tragèdia

Sense aquests antecedents històrics, sense entendre els condicionants del marc físic, sense considerar la multiplicitat - i la rivalitat- ètnica, religiosa i lingüística dels Balcans que hem vist fins ara, no es pot entendre l'actual guerra civil. Ara bé, per què esclata el conflicte armat, precisament ara fa tres anys i no abans ni després? Hi ha diversos elements, però jo en destacaria tres de fonamentals.

En primer lloc, la caiguda del Mur de Berlín el 9 de novembre de 1989 i, poc després, la de tots els règims comunistes de l'òrbita soviètica. El gener de 1990 es reuneix a Belgrad l'últim Congrés de la Lliga dels Comunistes Iugoslavs, institució que havia dirigit el país durant més de quaranta anys. En aquest Congrés, els delegats eslovens i croats proclamen la independència dels seus partits respectius, la qual cosa anticipava ja la independència posterior d'Eslovènia i Croàcia. Desapareguda la lliga, desapareix allò que, ni que fos artificialment, havia mantingut unit l'Estat.

Caldria destacar, en segon lloc, la caiguda de la ideologia oficial i la seva substitució per noves (o no tan noves) formes d'expressió social ideològica, en aquest cas pel nacionalisme exacerbant, excloent i reduccionista. Les classes lligades al control de l'aparell d'Estat anterior a la desintegració del sistema comunista estan disposades a conservar, com sigui, els seus privilegis i a defensar els seus interessos. Slobodan Milosevic, el Primer secretari de la Lliga dels Comunistes Iugoslavs a Sèrbia i home vinculat a la indústria armamentística de l'ex-Iugoslàvia, renova el seu missatge i el seu discurs polític a través de proclames cada cop més patriòtiques i nacionalistes, amb un to fortament populista, demagògic i xenofòbic. Organitza manifestacions de caràcter patriòtic, acusa el croata Tito d'haver fraccionat Sèrbia i proclama la necessitat de defensar els serbis allí on visquin (Ilegeixi's Kosovo, Croàcia i Bòsnia-Hercegovina). Però el mateix passa a Croàcia. Franjo Trudjman, líder del partit HDZ (Comunitat Democràtica Croata) adopta un discurs nacionalista exacerbant, proper a les tesis dels oustachis -els feixistes croats- de la Segona Guerra Mundial. Renaixeran els mites de la Gran Sèrbia i de la Gran Croàcia. I, entemig, els bosnis, Bòsnia-Hercegovina, una reproducció a petita escala del que era l'antiga Iugoslàvia, una experiència de convivència multicultural i un projecte de futur extremadament interessant que no podrà ser, que serà desballestat pels uns i pels altres.

El caos econòmic és el tercer element fonamental a tenir en compte. El pas d'una economia centralitzada i planificada a una economia de mercat és extremadament complicat, com estem veient també a l'ex-URSS. Augmenta vertiginosament la inflació, l'atur i el deute extern. Davant d'aquest negre panorama, Eslovènia i Croàcia, culturalment molt properes a Àustria i Alemanya i socialment i econòmicament més preparades per afrontar aquest repte, desitgen més que mai formar novament part d'aquella mítica Mitteleuropa, l'espai centro-europeu d'influència alemanya. I la veritat és que hi són rebudes amb els braços oberts: l'Alemanya reunificada de Helmut Kohl es desmarca de la política exterior comunitària i decideix reconèixer

unilateralment la independència d'Eslovènia i croàcia. Segons algunes opinions, aquest reconeixement prematur va precipitar la guerra; segons d'altres, la guerra era inevitable amb o sense reconeixement alemany.

A tall de conclusió

La fi de la Guerra Freda, tan esperada, no ha portat, de moment, a la tan desitjada pau i harmonia internacionals. El conflicte del Golf Pèrsic, la guerra als Balcans, les guerres civils a l'ex-URSS, no ofereixen un panorama massa optimitista.

Amb tot, per la violència dels enfrontaments i les brutals conseqüències socials que se'n desprendran, el conflicte dels Balcans hauria de merèixer una especial atenció i dedicació per part de la comunitat internacional. Hi ha un concepte, ja consagrat en Geografia Política des de fa molts anys, que és significatiu i especialment apropiat al cas que estem analitzant: em refereixo al concepte de "Balcanització". Des de la Primera Guerra Mundial, el terme s'utilitza per designar situacions geopolítiques complexes, perilloses, no tant per l'antagonisme frontal i directe de dues o més grans potències, sinó per les rivalitats territorials de petits col·lectius nacionals, de petits Estats (si és el cas), que poden -això sí- representar interessos exteriors, però que en essència són conflictes locals d'una complexitat suprema. Avui, cínicament, podem aplicar aquest concepte, novament, a la mateixa regió que el va suscitar. I novament, també, hi trobem reproduïdes les mateixes estratègies territorials, algunes de les quals semblaven ja superades a finals del segle XX, com la neteja ètnica.

Des del meu punt de vista, aquest conflicte era poerfectament evitable i, en molts aspectes, ratlla l'absurd. Permeteu-me, en aquest sentit, acabar amb unes preguntes que no respondré (perquè la resposta és òbvia) llançades a l'aire fa poc per un analista geopolític de la pròpia ex-Iugoslàvia, Ivan Djuric, avui exiliat a París:

- "És necessari recordar que els dos pobles eslaus més rivals i més antics (els serbis i els croats) tenen el mateix origen? És necessari recordar que els germans de llet dels serbis són precisament els croats?"

- S'ha d'insistir en el fet que, avui, a Bòsnia-Hercegovina, s'estan matant persones que parlen la mateixa llengua, amb les mateixes variants dialectals, diferents a les dels seus compatriotes de Sèrbia i Croàcia?"

- S'ha de recordar un cop més que, a Bòsnia-Hercegovina, serbis i croats, separats per la religió, no poden estar més a prop pel que fa als codis morals, estètics, socials i fins i tot tradicions alimentàries, agràries i indumentàries?"

- Hem de tornar a repetir que un croat dels afores de Zagreb s'assembla més a un eslovè que als seus germans dàlmates? O que un serbi del Sud té més punts en comú amb els macedonis que no pas amb els serbis occidentals?"

Juan Nogué

Catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Girona

Xicu Casas: un home polifacètic i lliberal

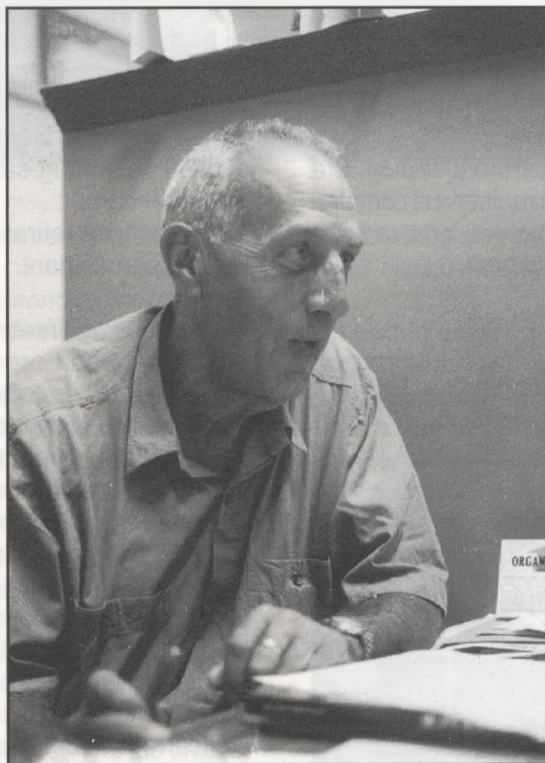
i ha persones que passen per la vida sense fer soroll però que

arrossequen un cabal d'activitat realment sorprenent; d'altres surten sempre a la foto, de no res fan rebombori, en canvi van amb el calaix buit. En Xicu és dels primers. Es mou amb una absoluta discreció, tant que quan et diuen què ha fet, no pots fer altra cosa que admirar-lo.

Amant de l'esport de sempre, ha sabut conjuminar tres tipus d'activitats ben

diferenciades -cosa excepcional avui dia- : la pràctica de l'esport, l'organització d'activitats esportives i culturals i un treball constant en l'àmbit més restringit i selecte de la cultura. I tot això, des d'una posició moral emmarcada en l'església catòlica. Rara avis, certament. Hom podria pensar en un d'aquells personatges intransigents, vinculats a l'església que conserven encara aquell rampell caciquil d'altres èpoques, doncs, justament, és tot el contrari: una persona modesta, senzilla, de tracte afable i educat, bastant més tolerant del que sol ser d'ús corrent avui dia. Un lliberal, en definitiva, que estima profundament la ciutat i que respecta la diferència d'una manera natural, sense estridències.

En Xicu Casas ha dedicat moltes hores als altres, desinteressadament i sorprenentment ho ha tocat una mica tot: l'esport, moviments associatius, excursionisme, política, teatre. Seguint la tradició familiar, s'ha dedicat professionalment al ram de la fusta, en dos vessants, la fusteria i les pompes fúnebres. Ens vam trobar una tarda d'aquest estiu plujós al despatx d'en Moli, a la impremta

*Aubert, on com molta gent sap és costum de fer tertúlia. Ràpidament, la conversa es va anar fent delirant, tumultuosa, cosa explicable tractant-se d'una persona que no ha parat mai. Als divuit anys ja era secretari de la Unió Esportiva Olot, fou un dels creadors de la secció esportiva del Centre Catòlic, d'on ha estat president fins fa molt poc, juntament amb altres persones va fundar **Misión** el setmanari precursor de l'**Olot-Misión** que més endavant s'anomenà **L'Olotí**, va crear els Premis Misión que el 65 es convertien en Premis Ciutat d'Olot, ha estat l'alcalde de la transició, etc., etc.*

De l'esport a la premsa

*Jo vaig començar a escriure fent esports pel diari **Los Sitios** i alguna cosa per **El Correo Catalán**.*

Abans d'anar a la mili ja vaig ser secretari de la Unió Esportiva Olot. Tenia 18 anys, allavors. I als Catòlics, hi sóc des de l'any 39-40. Sempre m'han agradat aquestes coses.

La vostra entrada en el món de la premsa, doncs, ha vingut per la via de l'esport?

- Sí. M'agrada l'esport. Jo jugava a futbol. Recordo que hi va haver una època que des de la secció esportiva del Centre Catòlic fèiem de tot. No hi havia club ciclista, fèiem carreres de bicicletes, fèiem carreres de patins aquí al carrer Mulleras, que tot Olot havia vingut a veure. I Hoquei també. I bàsquet. Havíem arribat a tenir un equip a tercera categoria.

*Quan es va crear **Misión** que es va fer, almenys sobre el paper, amb l'excusa de treure només sis números durant la **Missió** que es feia a Olot, ja teníem molt clar de continuar amb la idea clara de d'instaurar una premsa catòlica a Olot. En aquell moment només hi havia l'**Arriba España** i amb un decret del bisbe, gràcies al Concordat que hi havia entre l'església i l'estat, n'hi havia prou per poder publicar un diari. Vam demanar permís per fer aquests sis números durant la **Missió** -cosa que ens varen autoritzar. Com que hi havia un paper del bisbe que deia *Jo autoritzo això* i ja ens havíem plantificat en el número 6 quan vam dir que seguíem es va armar la de **Sant Quintín**. No ho volien de cap manera perquè els hi fèiem nosa. Tot això valia molts quartos però vam tenir la sort d'en Prat que pagava els deutes que hi havia.*

En Prat era un home solter que tenia l'Olot industrial ...

Va ser el primer que va dir: plegaran tots i jo vull plegar amb el cap ben alt. Va pagar fins a l'últim cèntim a tots els treballadors i va tancar.

Primer la fèiem amb l'Old ser, però ell va dir: *Això ho hem de muntar diferent*. Llavors es va muntar la impremta Delta. Recordo que en Calzada hi va venir de monitor i quan veig en Calzada on és ara... En Calzada va entrar a Misió a fer quatre escrits i en Prat li va dir per ser encarregat de la impremta. De vitalitat en tenia, anava a buscar feina i en portava.

Així la Delta la va muntar aquest senyor Prat?

Ja te l'explicaré la història de la Delta. Ell la munta per fer el *Misión* i allavores - va dir- buscarem feina i els beneficis que pugui donar la impremta els abocarem a *Misión*. Era una idea meravellosa. Va pagar tota la maquinària al comptat, no li parlessis de crèdits. D'aquesta manera, amb la feina que es feia, ell va poder deixar de fer el gest.

Primera redacció del setmanari *Misión*.

Els premis *Misión*

Quan fèiem els Premis *Misión* - perquè els Premis Ciutat d'Olot neixen dels Premis *Misión*- el valor del premi el pagava ell, en Prat. El primer premi va ser de mil ptes., el segon de dos mil i el tercer, de tres. Ho pagava ell de la seva butxaca. Per la Festa de Sant Francesc de Sales, patró dels periodistes, ells -els de l'*Arriba España*- anaven per un cantó i nosaltres per un altre. Uns dinaven a la Moixina i nosaltres a la Deu i aleshores, en obrir la plica va resultar que en Moli era el guanyador i li vàrem anar a dir. Ell va ser el primer que va llençar la idea de fer un únic premi. (La idea era reunir els periodistes, si fèiem riure! -diu en Moli). A partir d'aquell any vàrem fer els Premis Ciutat d'Olot, però conservàvem el Premi *Misión* per obra d'autor local. Són dels més antics de Catalunya. Poc que se'n parlava del de Blanes, en canvi en Pujol aquí no ens ha vingut mai i a Blanes hi va quasi cada any. Són coses d'aquelles que poc que les entens. Aquí, com que té la clientela feta i ja guanya no té per què venir.

En aquesta nova etapa vostè ja va ser el cap de redacció?

No, en Josep Maria Danés era el redactor en cap. Arran de la mort del seu pare ho va deixar i jo ho vaig agafar, però no vaig fer gaire res més del que ja feia, fins que van venir tota aquesta colla d'en Bonet i companyia i nosaltres vàrem plegar, era cap a l'any setanta. Era un número de Festes

del Tura, això segur. Va ser quan en Batalla ho va agafar. La secció d'esports sí que la vaig portar sempre. Vàrem fitxar per *Misión*, en Vilanova, en Ramoneda, en Lluís Busquets, tots aquests, els fèiem venir a les reunions, sortien dels escolapis, eren nanos que tenien esperit de fer coses... ja reconec que tenien idees diferents de les nostres! I ens varen fer un número que no ho vulguis pas saber...

Es va haver de fer una segona tirada, per això. Econòmicament devia anar molt bé -comenta en Moli.

Sí, però clar, a la rectoria va sentar com un tiro, allò.

Hi havia coses que ja hi estaves d'acord, d'altres no tant. Potser va ser un trencament massa fort i és clar, nosaltres vam plegar. Ens varen dir si ho podien portar, inclús van proposar d'anar-hi tots plegats, però en el fons ni ells se sentien bé amb nosaltres ni nosaltres amb ells. Era molt millor trencar.

En Prat els va retirar l'ajut... Els va dir: Jo ja us el faré el *Misión*, però pagant.

*Hi havia molta diferència entre el *Misión* i l'*Arriba España*?*

L'*Arriba España* era molt més polític, el *Misión* era un setmanari més de caire religiós i en aquell moment l'Església començava a xocar amb la política i coses que no es podien dir des d'allà es podien dir des de *Misión* i al revés. En canvi, teníem uns lligams amb la rectoria que amb segons què no ens podíem pas passar. Hi havia una sèrie de coses que eren dogmes. Havíem tingut problemes amb coses que s'havien publicat perquè mortificaves algú i s'havien anat a queixar a la rectoria. Pensa que nosaltres érem jovenets. Era molt diferent el món de la premsa d'abans. Nosaltres anàvem amb un contingut molt religiós. La Brussosa també era col.laboradora de *Misión* i precisament s'encarregava del tema de la qualificació de les pel.lícules. Era una mica com un full parroquial. Cada setmana hi havia d'haver un comentari de l'evangeli, anunciar totes les funcions religioses que es feien. Ara, hi posàvem notícies, hi posàvem articles, esport i altres coses, perquè fos més llegidora, és clar. I el **Contesta** d'en Mora Campanins. Teníem caricaturistes molt bons. En Bach va començar a *Misión*, teníem en Kim Domene, en Danés Jordi, en Quel. Hi havíem fet col.laborar moltíssima gent i, normalment, jovent, que els havíem encausat en això.

Una posició moral

El fet d'estar en una revista que arrenca per motius obertament religiosos deu tenir força a veure amb la seva religiositat... Ho dic perquè una persona que emprèn aquesta acció, dintre de l'Església no es limita a ser un feligrès normal i corrent...

Jo als catorze anys era a l'aspirantat d'Acció catòlica. Sóc de missa diària.

I suposo que per la Funerària tens molta relació amb els capellans -apunta en Moli.

Exacte. L'any 39, al poc d'acabar-se la guerra jo ja entro d'escolà a les monges que s'havia convertit provisionalment en Parròquia. Hi devia haver catorze o quinze capellans aleshores, i em tirava ajudant cinc o sis misses diàries. A les set del matí ja era a les monges i fins ara que vaig estar malalt, cada dia a les set del dematí havia anat a missa. Ara hi vaig a la tarda o hi vaig quan puc, inclús durant la mili. Sóc un missaire.

Jo més aviat era de l'ala lliberal. Amb el tema del teatre, vaig batallar molt perquè poguéssim fer teatre homes i do-

nes junts. Anàvem a assajar al pis de la Dolores F... perquè no fos als Catòlics...

L'Església d'avui no té gaire res a veure amb la dels anys 40-50. L'ha afectat d'alguna manera aquest canvi?

Jo ho he viscut molt bé, em sembla que passar les coses pel sedàs és molt important. A mi em diuen que Alemanya hi ha uns bisbes que no sé què, que són homosexuals, m'és igual. Ells són ells, jo sóc jo. Jo tinc

feta la meva religió. Al revés hi ha altres exemples, Teresa de Calcuta, etc.

I no pots separar els religiosos de la condició humana. El que passa a tu pot passar a ells i a l'inrevés - diu en Moli.

I tant. I és que potser jo sóc el primer que he faltat, no puc pas ser un mirall per molta gent. Una cosa és això i l'altra, doncs mira, els qui creiem d'aquesta manera, que saps que pots faltar i que et poden perdonar i que fas la vida d'una manera que et sembla que per aquest camí vas bé. Jo respecto tots els criteris i totes les opinions, respecto un testimoni de Jehovà i no em barallaré mai amb ningú.

Sempre has sigut un home molt lliberal. - sentència en Moli.

En l'àmbit de la individualitat, potser tot això és més suportable, però és evident que hi ha una crisi de valors en l'ordre social...

Segur. No és un sensació és una realitat en tots els ordres. Només has de mirar la política. Mira Bòsnia, quin galimaties no és això. Tu creus que al segle XX, que volem presumir de tantes coses, hem de permetre que passin aquestes coses... Fica't amb el que vulguis... Mira, al nostre temps, teníem un llibre així petit que en deïem *Urbanitat* que servia aparentment per molt poca cosa, però estic convençut que si avui aquest llibre s'ensenyés a l'escola ja hi haurien coses que serien molt diferents. Perquè hi és una desfeta, una manca de respecte. Tonteries. Si jo he de passar per l'esquerra i tu per la dreta, bah! Si t'he de tractar de tu o de vostè, és igual! Res no té importància. Però jo em penso que cada cosa en té d'importància. I que la suma d'unes petites coses en fan una de més grossa.. I avui, des de baix comencem a perdre aquestes coses. Me'n recordo que el meu pare m'havia fotut algun bolet i jo n'havia fotut a la meva mainada i ara això és un pecat i compte de tocar ningú. No es tracta d'agafar un pal, però em penso que un principi d'autoritat en tots els nivells hi ha de ser. Parlen de dictadors...Jo quan vaig ser alcalde sempre ho deia. En certs moments n'haig de ser de dictador. Me'n recordo d'una anècdota ben petita. Teníem aquí unes discoteques... hi venien uns de Manlleu que muntaven cada cacau... Jo vaig dir als municipals: Agafeu-los i porteu-los al calabós. I un dia els varen agafar, era un dissabte. Que s'hi estiguin diumenge i que s'hi estiguin dilluns- vaig dir. Em sembla que la llei em permetia de tenir-los 72 hores tancats. Em va venir el pare d'un d'ells i em va dir: Escolti'm, tinc el meu fill a baix. Es pensa que som al temps d'en Franco? Vostè s'ha equivocat...

Jo li vaig dir: Jo no sé si som al temps d'en Franco o no,

però o surts d'aquí al despatx ara mateix o d'aquí a un quart tu ets a fer companyia al teu noi.

Quan em va veure així, va reaccionar.

Ara que pugim aquells de baix i els vaig dir: No us vull veure més aquí a Olot, no sé per què us agafaré. però els municipals tindran ordres de fer-ho amb qualsevol excusa.

- Escolti - va dir un- és que jo festejo amb una noia d'Olot.

- Alto! Si és així, que vingui la teva xicota i que respongui de tu-. I es va haver acabat el problema.

Un polític de circumstàncies

Jo de polític no n'he sigut mai. No he sigut mai de cap partit. El meu pare era catòlic, molt religiós. Durant la Guerra el varen agafar, perquè era del Centre Catòlic, en fi. El varen tenir aquí a la Clapera- són coses que s'han de dir-. A la Clapera hi havia una txeca i allà el van tenir el mes de febrer, en ple hivern, en una trinxera amb aigua fins al coll tota la nit, va agafar una bronquitis que mai més en va ser d'altre. Són coses que et marquen molt. Varen fer coses...uns i altres. Tots en tenim per explicar, però que ara et vinguin i et diguin que els dimonis eren els altres. El meu pare sempre em deia: Res de política.

No sigueu mai polítics - ens deia. I jo res de política, però un dia vaig haver d'anar a la mili. Em porten a Ribes de Freser i coi, veig un noi dalt d'un cavall, un capità. I li dic: No és pas el senyor Malibran, vostè. I em diu: Sí. Dic: Sóc en Besora d'Olot. Home, i tant, on estàs, quin tinent tens? - el tinent Rotllan. Ens porten cap a Camprodon. Bé bé, doncs escolta si necessites mai cap cosa ja ho saps- ell era d'un altre regiment o sigui que res. Un dia em ve el tinent i diu: Francisco Casas? Dic: servidor. Diu: He rebut una carta d'en Malibran que et recomana. T'interessa anar a Figueres a la Plana Major? Jo encantat de la vida, estarem més bé en allà que aquí fent instrucció. Vaig estar d'escrivent de companyia, vaig fer una mili de cine i llavors, em varen llicenciar, al cap d'un temps ell va ser alcalde i un dia em va venir en Jordi Mallarach que era de l'ajuntament i em diu: Estem desesperats, no trobem ningú per entrar a l'Ajuntament. La conversa va acabar aquí. I un dia m'entra en Malibran al taller i em diu: Francisco et vinc a demanar un favor. Dic, gūita, per tu, fet. El favor que em vas fer tu a la mili, no es pot pagar, què vols. Diu: Mira, hauries d'entrar a l'Ajuntament. Li vaig dir: Sí, sí. Vols que vagi a l'Ajuntament, doncs cap a l'Ajuntament.

Em varen posar de cinquè tinent d'alcalde. Era l'any 71. Quan varen fer la renovació de l'Ajuntament em va posar de segon tinent d'alcalde, cosa que jo no vaig entendre perquè el primer era l'Esquena i de segon jo comptava que hi hauria en Joan Sala. ..

Un dia, l'Esquena diu: Noi, estic molt malament, m'he de donar de baixa, però també em sap greu perquè sembla que m'escapi; plegaré de tinent d'alcalde, així no hauré de venir a les permanents i continuaré de conseller. I així jo vaig passar a primer. En Sala em ve i em diu: Ja saps que

seràs alcalde d'aquí quatre dies. Per què et penses que ha plegat l'Espunya?

Potser sí que es cou alguna cosa- li vaig dir.

Les eleccions havien de ser el novembre i això devia ser el maig. El mes de juliol em crida en Malibrán i em diu: Jo vaig fer un jurament que ara m'han trencat i no és el que jo vaig jurar i aquí no hi puc ser-hi. Jo et demano si vols agafar l'alcaldia. Vaig dir: Home, i tant, però deixa'm anar de vacances... Tornaré a l'agost; setembre, octubre i novembre: tres mesos, no hi ha pas cap problema. Em nomenen alcalde accidental i ell plega. Però aleshores ens varen retardar dos anys les eleccions. Si ho hagués sabut abans, hauria dit impossible. I ara em sabria greu, et sóc molt sincer, perquè va ser una experiència maquíssima.

La primera cosa que vaig fer va ser cridar en Sacrest i en Sala que s'havien posat a l'Ajuntament per política, jo hi era per Olot - per Olot el que vulguis, ara de política res de res.- I els vaig dir: Escolteu, aquí vosaltres representeu alguna cosa, jo no represento res. Per tant, parlem amb els vostres partits, demau-los si estan d'acord que els representeu o si voldrien que fessin unes comissions de gent perquè sabessin més les coses de l'Ajuntament. Em van dir: ja t'ho direm...

Deixarem el pressupost congelat, tirarem amb el de l'any passat.

Una de les modificacions que havíem fet nosaltres era baixar les taxes del mercat, però ells van dir que s'havien d'apujar perquè eren massa barates, que els marxants guanyaven molts calés, etc. El menjar el vàrem deixar bastant igual, però la roba, no. S'aproven les taxes i endavant. Arriba el mes d'agost i els marxants ens fan el boicot i m'amenacen de fer vaga. I coi, el mercat de les festes del Tura! Jo vaig dir: vosaltres mateixos. M'insultaven, allà amb els altaveus. Qui vulgui parar que pari i qui no vulgui que no ho faci. Els altres no els van pas deixar parar. Les associacions de veïns van escriure una carta al Diari dient que recolzaven la nostra postura. Jo havia fet fer uns cartells perquè veiessin que a la majoria de les parades els representava pagar cinc duros més per mercat. Els que dieu que us representen són els qui van dir d'apujar-les. Mira quines coincidències. Llavors van venir escorreguts -justament fèiem el nou reglament de mercats- i ens van dir: Alguna cosa ens heu de donar perquè ja que hem organitzat aquest sarau, només falta que no tinguin res de res. Jo vaig dir: Res, de res, de res. Però així. L'única cosa que els podeu dir és que us autoritzo a fer un nou reglament de mercats. S'hi varen agafar de valent.

La Comissió d'urbanisme que formaven en Pigem, en Sacrest i l'Agustí que dubto que no hi hagi hagut mai cap que hagi arribat a fet tants projectes com ells. Van fer molta feina. Només havíem d'esperar. El dia que hi hagués cèntims només s'havien d'estirar. I se n'han fet molts! Mira, tot això del Passeig de Barcelona era un projecte nostre. Tot això dels vials són projectes nostres, els han hagut de modificar més o menys però en essència eren projectes nostres.

El que em sap més greu és allò del famós edifici Poncan - en Joan Sala va negociar molt i molt bé amb els de Minas Olot-. Al final vam arribar a un acord: ens compraven tot allò d'allà els Tussols, la primera planta de l'edifici sempre que els hi legalitzéssim.

Un regidor ens va fer una denúncia directament a Madrid i ens va arribar un avís que deia «con ciudadano» que legalitzéssim l'edifici. I ara està legalitzat, no hem tingut res d'això i l'edifici continua dret. Mira si val la pena a vegades de tenir la màniga ampla... Es va comprar el Montsacopa - i no teníem un ral- per dotze milions a pagar en dotze anys i sense cap interès de res. Mira quina compra no va ser...

Per mi el que no té nom és que cobrant-ne vuitanta passin a cent. No parlem d'un tant per cent d'augment. Jo ja entenc que un alcalde d'Olot ha de cobrar... Això és indiscutible. Eh que hi ha un personal que cobra per funcionar! Si l'alcalde no és capaç de fer formar aquesta gent -que hi ha costa- malament rai. Aquí, com més ordenadors, més gent hem posat a dintre.

A costa d'això, l'Ajuntament està retallant els serveis que ell mateix havia creat. El conflicte que ara tenen amb les APA's pel tema de natació, la retallada de la Festa Major,,, Allavors ja som a Sants perquè van a la cosa fàcil. Tu creus que aquests milions que, un cop hauràs fet números, seran la xocolata del lloro, no es podrien treure d'un altre lloc?

Segurament...

Una altra cosa que va ser molt criticada. Es va portar la policia aquí. Saps què li representava a l'Ajuntament que amb quatre municipals en feies prou... Ara, si volen fer un cos de municipals perquè es barallin amb la Policia i amb la

Guàrdia Civil com està passant, fotuda. Aquella vigilància la pagava l'Estat. La vam portar a l'època d'en Malibran perquè era de les poques poblacions que tenia més de vint mil habitants. Blanes la volia, però no hi arribava i el governador la va donar a Olot.

Tu em diràs, eren els grisos... Escolta, a mi cap gris m'havia picat mai.

Però hi havia hagut intervencions molt polèmiques. En Soto, concretament, tenia una fama de busca-raons, que déu n'hi do.

Sí, sí, però, mira és allò de qui estigui net de pecat que tiri la primera pedra. Si hi poses una altra cosa també tindràs problemes, el que s'ha de fer es mirar d'encarrillar la cosa. Si tens mal a la cama i tela talles, escolta, primer has de mirar si te la cures. Si en Soto no feia el que havia de fer, parlem-ne i mirem d'encausar aquestes coses... És clar la gran solució és mort el gos morta la ràbia, però ara quant val el pressupost de la Policia Municipal. Oi que en tindríem per aquests nanos que volen anar a nedar i encara ens en sobrarien?

L'Ajuntament ha passat de voler-ho absorbir tot a deixar-ho anar tot, es passa d'un extrem a l'altre.

I tampoc pot ser. Aquell moment que es daven tantes coses potser s'hauria d'haver filat més prim. Per mi el mal gros dels ajuntaments és el vot. El polític va a buscar el vot i per això ha de donar quantes més coses millor.

Hi ha hagut gent que m'ha dit tu no ens vares enganyar mai. Es pot arribar fins aquí. No et puc pas dir que sí sí sé que és que no, en canvi a un polític li costa molt dir que no, al contrari, emmellar, emmellar i emmellar. Per desgràcia cada quinze dies hi ha unes eleccions.

Vostè està o estava vinculat al CNO.

Sí, era vicepresident de l'esportiva, quan vam fer la piscina ja hi era.

Què en pensa de la polèmica sobre si hi ha d'haver o no una piscina municipal?

Jo crec que està molt bé que hi hagi una piscina municipal. Ara, a l'Ajuntament no li interessa gota. Porta una despesa grandiosa. Si vols mantenir una piscina, val un ronyó. Llavors també hem de fer una discoteca gratuïta i donar els guisquis de franc, també. Trobaria criminal que no hi poguessin anar a la piscina, però bé ho poden fer i no han de ser socis ni res. Un de gran, molt bé que es pugui banyar de franc o pagant poc, però ara pagant poc també es pot banyar en allà. Si parlem d'una piscina d'hivern el manteniment és caríssim.

Hi ha molta gent que considera injust que amb motiu de l'ampliació es donessin més de trenta milions al CNO...

Això sempre és el mateix, per fer una cosa esportiva s'havia de fer a través de la Delegació Nacional d'Esports que posava un tant per cent, sempre que la Diputació hi posés un altre tant per cent i l'Ajuntament l'altre. Jo crec que el tant per cent que va posar l'Ajuntament el té més

que cobrat amb tot això que s'ha donat en aquesta mainada. Què li costarien aquests monitors a l'Ajuntament?

En teoria, aquest servei ja el paga l'Ajuntament...

No, no, jo entenc que només paga el transport... Et venia una subvenció com la té l'Orfeó, els Catòlics, una tonteria.

Diuen que és més car fer-se soci del CNO que del Tennis...

És clar, però té altres avantatges: el gimnàs i tota una sèrie de coses. I encara, voldria veure-ho si és més car. Allà són accionistes...

El que l'explota, ja l'amortitza la quota...

Parlem una mica de teatre..

Nosaltres vam començar a fer teatre als Catòlics i, contràriament al que es diu que no deixaven fer teatre en català -és mentida-, l'any 40 fèiem teatre en català. Havíem de portar el programa a sellar amb l'Armengol. Més tard, en Casulà solia portar el segell a la butxaca i et feia clac! i ja està, ja estaves autoritzat. Mai no ens havien dit res. Solíem anar a fer funcions a tots els pobles de per aquí. Portàvem el quadre escènic, l'equip de futbol i vinga, primer jugàvem el partit i després fèiem la funció. Ens pagaven el berenar i el viatge. En aquell temps fèiem els Pastorets a can Bonet, allà a la plaça, ens fèiem els vestits i tot això. Érem molts joves. A la gent dels Catòlics els va fer gràcia perquè feien els mateixos i ens van demanar d'anar-los a fer allà. Ho vam fer un dia, van agradar i ja cada any els representàvem un parell de vegades, fins que va arribar un moment que els petits ja vam ser els grans. Al principi els fèiem deu i dotze vegades, i al Teatre tarda i nit. Ens donaven una flaona i ens feien un sopar, ja pots comptar.

Jo dels Pastorets he fet tots els papers, excepte d'Uriel i de Bato. Havíem arribat a representar *El Cardenal Cisneros* amb homes sols.

Dels Pastorets sempre havien fet la versió catalana que fan ara?

No, no, sempre la castellana.. Aquí a Olot només es coneixia la castellana; la catalana la va fer en Danés metge fa uns quants anys, però mai no ens havíem vist en cor d'aprendre-la. De tota manera, aquí a Olot els catalans no havien tingut mai èxit. Són centenaris aquests Pastorets i la gent s'asseu allà i ja va recitant: *Raza perversa...* i sap perfectament què ve a cada moment. Els hi havies fet *L'Estel de Natzaret* i no collaven i en canvi d'aquest no se n'atipaven mai. Les tradicions no s'esborren ni per llengües ni per històries. Si ja els nostres avis els havien fet i sempre s'havien aguantat

aquests Pastorets, inclús en èpoques difícils de Catalunya. Tant en Molins com en Rubió eren socis dels Catòlics. Per cert que devien fusellar uns Pastorets de per allà Elx perquè alguns fragments i les tonades de les cançons eren gairebé iguals.

Tinc la impressió que els que es fan ara són una mica de pa xucat amb oli.

Quan nosaltres els vàrem agafar ja s'havia perdut el respecte. Els de sobre nostre també feien una mica el burro

com fan ara aquests. Nosaltres hi vam donar una serietat. Ara s'han amanerat perquè no s'hi posa l'afecte que es mereixen. Jo sempre havia somiat de poder fer els Pastoretts com ara la Passió d'Esparreguera, de fer una cosa al Teatre Principal, seriosa i rigorosa., però faltaven diners, i ja no era a la nostra mà. Aquests últims anys no els he ni vist, però tinc referències que no van bé. S'improvisen coses que no s'haurien d'improvisar, per a mi el teatre s'ha de fer seriosament. Potser hi ha obres que admeten un squetx del dia, però que el Bato i el Borrego facin acudits d'avui, no té massa gràcia.

Com s'explica que hi hagi hagut una baixada tan forta de l'afició pel teatre?

Tornem a allò dels inicis. Nosaltres ja fèiem teatre a l'escola. Allavors ja hi havia qui pujava amb l'afició al teatre per fer-ne, qui el pujava per anar-lo a veure i qui pujava per les dues coses. Per fer una obra de teatre es passaves assajant tres i quatre mesos, el diumenge a la tarda anàvem a assajar, ara no, la gent vol anar a ballar. Ara només tens teatre adult, la gent jove no s'hi ha aficionat. Per què? Perquè no ha viscut el teatre. En canvi per què hi ha gent al futbol? Quants equips hi ha de futbol? Tothom hi juga.

Aquí sempre havíem estat aïllats i ens ho havíem de fer tot, i en un moment donat, arriben les carretes, arriben els cotxes i la gent es dispersa. Abans, estudiaves el comerç hi ja ho tenies tot fet, els diumenges un cop sorties de catecisme, no sabies on anar a matar la tarda, i és clar havies d'anar al Casal, al Catòlics o a l'Orfeó. Hi havia clima, hi havia caliu. I és que llavors, fèiem «ajedrés» i fèiem teatre, fèiem ping-pong i jugàvem a futbol, ens sobraven hores per tot. A 19 o 20 anys tot just començaves a mirar les noies, ara jo tinc néts de catorze o quinze anys que ja festegen. Surten de col·legi... a piano, a anglès, els nanos no poden pensar en res més. Fallen les bases. Jo crec que el teatre és molt important. Abans poc que s'havia de parlar de subvencionar les companyies de teatre. Si guanyaven molts calés... Venien i omplenaven. Havia vingut l'Alexandro Ulloa i s'hi estava una setmana. Si hi havia faves per treure les entrades! Ara, de tota aquella gent que anàvem a veure l'Ulloa n'hem quedat cinquanta. Cert teatre d'avui no l'assimila i a la inversa, aquell teatre antic no els interessa. Els preus també han canviat molt. A catorze anys ja tenen la moto, als divuit el cotxe. I hi ha la Tele, el cinema...

El cementiri: gairebé una devoció.

El món de les pompes fúnebres sempre ha estat envoltat d'un cert misteri i també d'una certa morbositat. La literatura i el cinema se n'han fet ressó abundantment. En Xicu Casas -justament tan vital- no lliga amb aquest ofici, però ell diu que tot sovint s'ha de fer més de confessor i d'amic que d'enterraments.

Quan es parlava de treure el cementiri de Sant Francesc per portar-lo al Triai, ell va ajudar a aturar-ho esgrimint dues raons: la inoportunitat i el cost econòmic.

.- Són aquelles coses de la política que fan dir coses sense saber el que es diu. Us equivoqueu -vaig dir- perquè el cementiri no es pot pas treure d'aquí. És hipotecar l'Ajuntament per sempre més. Quin problema hi havia? Per què és al centre? Quan es va fer el cementiri no hi havia cap casa al davant. Si el terrenys es pagaven a 10 ptes, al cementiri valien 2. Hi va haver gent que va dir, tant se me'n fot que hi hagi el cementiri i tot allò es va anar poblant. A

l'estranger, els cementiris són al mig dels carrers. I tenen un respecte. Tot això són vuit i nous i cartes que no lliguen. Argument meu: Quan et vares fer la casa aquí el cementiri ja hi era, si no hi estàs d'acord ets tu que has de marxar. En aquells sí que els porto un mal veí. A part que, al Triai, no hi cabria el cementiri.

Hi havia els ecologistes... Jo hi crec molt en l'ecologia però hauria de ser una mica de goma. Posaven problemes per a l'ampliació perquè hi ha la gredera allà al darrera. Estirant una mica per darrera sortien uns 1200 nínxols i uns quants sepulcres. Amb això calculava que n'hi hauria per trenta o quaranta anys. Més aviat donarà per més perquè com que no ve població de fora, moltes famílies ja tenen els nínxols en propietat i ja no n'han de comprar de nous. Si abans es necessitaven un centenar de nínxols l'any ara se'n gasten deu o quinze... Allargueu per aquí al darrera! A més, pensa que el cementiri té un personal, si n'hi hagués dos, en necessitarien el doble.

Si a llarga s'hagués de fer s'hauria de fer en un lloc molt més apartat, un lloc que pogués créixer. Avui la distància no és problema perquè ja hi ha els cotxes.

Aquí tenim un avantatge. A Olot no paguem cap impost pel cementiri perquè no és de l'Ajuntament. El cementiri és de la Junta del Cementiri formada per l'Alcalde, el rector de St. Esteve, dos consellers i dos o tres veïns. L'empresa té tres homes en plantilla i ella els paga, etc. L'Ajuntament col·labora amb els jardiniers, paga el llum i poca cosa més. La Junta té uns ingressos segons unes tarifes per posar una làpida, pels enterraments, per pintar un nínxol, etc. Al cap de l'any, fan quatre números i diuen: Aquest any ho hem cobert bé, no cal pas que toquem res. Això sí, es fan els nínxols ells i se'ls venen ells.

Vostè no deixa de ser un funerari...

Diuen: per servir-te (comenta somrient)

I aquesta cosa més prosaica, aquesta part comercial... Quina impressió li fa trobar-se davant d'una gent afligida parlant de taüts i esqueles?

Quan ja fa temps que fas aquesta feina acaba sent una feina com una altra. En aquell moment prescindeixes del negoci per portar una orientació, ja no vull dir consol perquè seria massa pretensions.

De mig Olot et diria la via i el número que tenen. És una feina que emplena molt. La Funerària sempre era el parent pobre de la fusteria i ara és al revés. En temps del meu pare devien fer un 40% dels enterraments, perquè hi havia 13 o 14 funeràries a Olot, en canvi avui jo suposo que faig el 90%.

Amb el tema dels vetlladors va rebre amenaces de tota mena. Avui, però, és un establiment exemplar i ja hi passen un 80% dels difunts.

Em trucaven a la nit. Assegureu-ho bé perquè us hi calarem foc -em deien. Els primers que l'estrenareu sereu vosaltres!

En Xicu és un home pràctic, sensible i emprenedor. Un bon exemple pels temps que corren. És difícil donar la mida d'una persona a partir d'una conversa; la veritat és que m'he quedat amb les ganes de tornar-hi.

Xavier Rusalleda

Retalls de Festa Major

Les Festes del Tura tornen a passar per un moment dolç, malgrat la crisi econòmica i les retallades de pressupost. No es pot negar que aquests dies la gent es llença al carrer sense manies no tant per una acció premeditada institucionalment, sinó malgrat que no hi sigui. Mirant enrera, hom s'adona que les Festes del 84 o del 85 van representar tot un canvi. Ara, amb l'excusa de deixar-ho en mans de la societat civil, l'Ajuntament se'n renta una mica les mans. Si no, vegeu aquests retalls...

De l'ahir a l'avui de les Festes del Tura

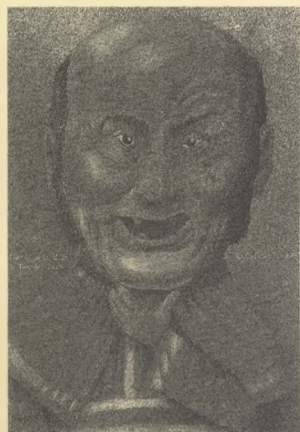

i ha unes quantes diferències entre les Festes del Tura de cinquanta anys enrere i les actuals. En el fons, però, l'esquema continua essent el mateix i es barregen els actes de tota la vida, els tradicionals, amb les novetats passatgeres que van imposant els canvis dels temps.

Després de la Guerra Civil, el programa de la festa major s'edità, durant molts anys, en castellà. Es féu així fins al 1974. En els darrers temps, això sí,

s'hi van incloure en català alguns petits articles sobre cultura local, inclòs el text de l'anomenat pregó. L'any 1975, avançant-se a la caiguda de la dictadura, es publicà ja íntegrament en català, tal com s'ha vingut fent de llavors ençà. Els quatre dies festius, més els actes de la vigília, es mantingueren pràcticament inalterables fins als anys setanta, moment en què començà a establir-se un període de dies festius que canviava d'un any per altre. Així, per exemple, les Festes del Tura de l'any 1973 se celebraren de l'1 al 9 de setembre, però les de 1976 tingueren lloc del 4 al 12, dins la tendència d'incloure-hi dos caps de setmana, perquè pogués venir més gent de fora. Amb algunes variacions, d'acord amb el pressupost disponible, la festa major es mantingué amb aquesta llarga durada de dies fins fa ben pocs anys, en què tornà a adoptar-se el criteri que val més quatre dies ben fets que no pas vuit dies amb una programació dispersa i poc engrescadora.

Hi ha un altre fet que defineix també tota una època: la importància que, per part de les autoritats locals, es donava als actes religiosos que se celebraven al santuari del Tura a partir del primer dia de la novena, la qual, d'acord amb una vella tradició, començava el 29 d'agost, festivitat de Santa Sabina, co-patrona de la ciutat. En aquest dia, i des de temps força reulat, es començava també la distribució, casa per casa, del programa oficial, tradició que es trencà quan la ciutat començà a comptar amb nous barris aixecats a la perifèria.

*Em feia por que
caiguessin quan
ballaven
Patrimoni.
Ara són un símbol
Mare de Déu*

*Els gegants em
recorden un dia
traumàtic en què
els meus pares
em posaven de
vint-i-un botons i
em feien una foto
allà entremig de
dos monstres.*

Esteve Roca

Des d'un punt de vista polític, l'aplicació de les orientacions del nacionalcatolicisme de ben segur tenien força a veure amb el relleu donat a les celebracions religioses. Però, des d'un punt de vista popular, general, també és cert que en aquell moment, com passa també ara, la devoció vers la Mare de Déu del Tura, i no només dels olotins, sinó també d'un elevat nombre de gent de la comarca, ha estat sempre molt per damunt de determinades situacions i conjuntures històriques. Les funcions del 8 de setembre al santuari marià reuneixen més gent que no pas la majoria d'actes cívic programats durant la festa major de la ciutat. Una qüestió que, en aquest temps de laïcització de la societat, no deixa pas de tenir la seva importància, motivant, alhora, moltes preguntes.

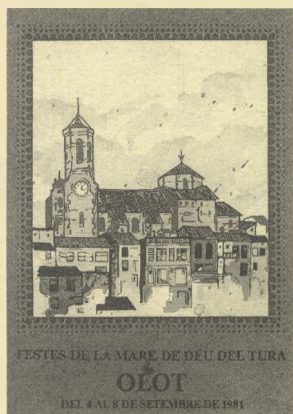
La celebració del Ball-Pla, que l'alcalde Joan Salà esborrà precipitadament de la programació festiva l'any 1979,

sense el més mínim intent de donar-li un caràcter diferent i amb tendència cap a la recuperació del seu autèntic sentit tradicional, havia passat, és cert, per moments d'exaltació patriòtico-religiosa de marcat caràcter espanyolista, d'acord amb els postulats del règim franquista. La desfilarada de parelles s'aturava a la plaça Major, on, després del ball de la comparsa folklòrica, es disparava un castell de focs artificials, al final del qual, al so de la Marxa Reial, es desplegava una tela amb una pintura de la Mare de Déu del Tura.

Aquella era, evidentment, una festa major seriosa, d'ordre, sense gaires gresques juvenils o populars, per no dir cap. Cada any s'anava repetint el mateix, sense pràcticament cap canvi. De concurrència ciutadana n'hi havia, però era diferent. La seva anàlisi ens ocuparia, ara i aquí, més espai del disponible. Amb la recuperació de la democràcia es donà un tomb importantíssim, de potenciació dels actes a l'aire lliure i, sobretot, de donar-los caràcter gratuït per tal de fomentar, precisament, la cabdal participació ciutadana. L'objectiu s'ha aconseguit, ja que mai, com en els darrers quinze anys, les Festes del Tura s'havien vist tan concorregudes.

La presència de grups i associacions de tipus divers com a organitzadores d'actes ha estat important; però contrastant amb això el Cos Iris, un dels festeigs més antics, ha anat a menys. Diuen que ha deixat d'interessar a aquells successius col·lectius (de joves, principalment) que durant dècades l'havien mantingut en un altíssim nivell, pel que fa al nombre i qualitat de les carrosses. En el fons hi ha, doncs, un canvi de gust, de manera de pensar, una opció diferent sobre com cal divertir-se. Cada generació té una manera distinta de veure les coses, de manera que cadascuna tria d'acord amb uns gustos i unes preferències que van canviant i evolucionant constantment.

Un segle i mig enrere, quan s'implantà la festa major, els actes festius s'iniciaven a trenc d'alba. S'aprofitava al màxim la llum solar i es deixava la nit per descansar. Avui dia passa justament al revés. Entre l'ahir i l'avui, doncs, hi ha notables diferències, però es mantenen una sèrie de lligams estructurals que, com els polèmics actes taurins i la sortida dels Gegants, Nans i Cavallets, constitueixen l'ànima de la festa major de la ciutat.

J.M.M.

Els pregons de Festa Major

any 1966 s'instaura per primer cop en el programa de Festes del Tura l'acte del Pregó. Fins aquell any, en el programa d'actes religiosos s'anunciava un pregó de Festes que es difonia a través de Ràdio Olot, del qual però no puc donar cap pista perquè no el vaig arribar a sentir mai. Curiosament, en el setmanari Misión s'anuncia l'acte del pregó civil com un fet reinstaurat, però repassant alguns programes de Festes abans de 1930 no n'hem trobat cap precedent, la qual cosa no vol pas dir que no s'hagués fet en algun moment.

El 1966, era alcalde d'Olot el Sr. Casademont. A un quart de deu del vespre, després d'encendre les espatarrants il·luminacions de places i carrers, façana de l'Ajuntament i de la Jefatura de FET i JONS, a la plaça del Generalíssim, a dins d'una barraca que semblava una parada del pim-pam-pum (cosa que tots vàrem pensar però que ningú no es va atrevir a escriure), el Sr. poeta local Josep munteis ens oferia la florida prosa del seu pregó. Tal com diu el diccionari, una dissecció literària addient a la festa. Amb aquest to escoltaríem altres pregons, l'única cosa que variava era el lloc, ja que la ubicació d'autoritats i pregoner dins la parada de la plaça no va agradar. En anys successius, el pregó es faria al Saló de sessions de l'Ajuntament i fins i tot al Circulo Olotense, sancta sanctorum de la sociedad representativa d'aquell temps, tornant finalment al seu lloc natural: l'Ajuntament.

Com a pregoners, desfilaren el més granat dels olotins que durant el franquisme sobresortiren en el camp de les lletres, de la política, de l'església... Així, l'any 1967, escoltàrem Carles Sentís i Anfruns. El 68, Esteban Bassols Montserrat, un senyor que exercia un càrrec a l'Ajuntament d'en Porcioles i que va ser l'ànima d'un jumelage Barcelona-olot fet a la nostra ciutat amb molt de ceremonial i amb un bon dinar que havia de ser correspons amb el lliurament a Olot d'una rèplica de la Font de canaletes que encara estem esperant. El 1969, curiosament, no apareix ni en el programa ni a la premsa el nom del pregoner. Es veu que tenien dificultats de trobar-lo, tot i que finalment, el pregó el va fer el Sr. Joan Teixidor. Va ser l'any del manifest contra el Ball Pla que marcava l'imminent final de la popular desfilada.

Tots els pregoners d'aquells anys rivalitzaven per veure qui faria l'elogi més encès a la ciutat i als seus habitants. Durant el temps que duraven els pregons, Olot era la capital del món.

Haurem de deixar passar els anys, fins a l'època de la Transició, perquè les coses canviïn una mica. Juntament al pregó literari laudatori, s'estilava també aquell que desenvolupava un tema científic o el que era una oportunitat per algun polític remarcable de demostrar el seu enorme coneixement i afecte que tenia d'Olot i els seus entorns. Així, l'últim any del franquisme, el 1974, ens deixà esborronats el Sr. Delegado Nacional de deportes, Juan Gich Bech de Careda al Círculo olotense, qui desenvolupà el tema "Olot y sus pintores".

L'any 1975, el Sr. Xavier Montsalvatge ens parlà del pare Antoni Soler, tema que s'havia posat de moda entre el món musical català. El 1976, l'any de la visita del Rei tinguérem de pregoner el Rdo. Albert Dou, rector de la Universitat de Deusto. I és finalment el 1977 quan el Sr. Martí Llores i Serrat Calvó, després de dissertar llargament sobre la història dels pregons, des dels temps dels grecs i dels romans fins ara mateix, portà els pregons al terreny de les reivindicacions en parlar del desastre de les nostres comunicacions. El Sr. Llores era un home que tenia una memòria d'elefant; sabia moltes coses importants i era una persona absolutament preparada per a la investigació en molts camps. Encara el recordo, amb el seu barret, no fa pas tants anys, caminant dret com un pal, agafant-se quasi a les parets, però amb una cap, d'una claredat pel record realment excepcional. A més, tenia la notable virtut d'emmagatzemar una immensa quantitat de coneixements inútils, però molt divertits, molts més dels que va arribar a acumular el meu amic, l'Agustí Costa, amb qui també era una delícia conversar. Era el que en dèiem un home d'ordre, tant que fins havia sonat el seu nom com a possible governador civil de Girona en un moment donat, però estic segur que darrera la seva aparença seriosa, s'hi amagava un home molt reacció d'acceptar la realitat política del moment. El cert és que les cròniques donen fe que el Sr. Llores va fer el primer pregó diferent des que aquest acte figura al programa de festes. I almenys això és d'agrair perquè si hom no té la prosa florida d'un Pla, el vers d'un espriu, afegir intrascendències o floretes a la festa, és un exercici absolutament inútil i ferregós.

Domènec Moli

*Jo no soc d'Olot
però els gegants
en em agraden.
És una festa
tradicional com
molt solar, expan-
siva com una
trompeta*

Elisabet Candevila

*Els gegants
m'evocuen
records infantils,
d'entre els 6 i els
deu anys, i al
meu avi que li
agradaven molt
les tradicions.*

Jordi Pagès

Festa Major i catalanitat

Macià Pedrosa planteja el problema de l'ús social de la llengua en una societat diglòssica marcada profundament encara per patrons hispans i anglòfils.

Els gegants sempre em fan pensar en una estanquera que era molt guapa. No hi ha cap província de Catalunya que tingui uns gegants com els d'Olot. Són el símbol de la ciutat.

Quelet, forner

Recordo la plaça plena de gent. Molta vida. Molta xerrola i música. Molta festa

Joan Vinyals

Durant aquests mesos d'estiu, una gran part del nostre país, sigui ciutat, poble, barri o veïnat, viu plenament immers en la gresca de les Festes Majors. Sovint parlem de les coses que considerem fonamentals i característiques de qualsevol nació: el territori, la història, la llengua, els costums i tradicions i el sentiment de pertinença a una comunitat nacional.

Avui em fixaré en una d'aquestes característiques: els costums i tradicions i, entre elles, la Festa Major.

Quantes reunions, quants esforços físics, quants diners mobilitzats sense tenir la seguretat que es podran recuperar! Quantes angoixes esperant i desitjant que faci bon temps...

Per què tot aquest esforç? Segurament, perquè cal seguir la tradició del nostre poble. Som a Catalunya i la Festa Major és una celebració que ens uneix i ens identifica, que ens fa diferents dels altres pobles. I no solament la Festa Major, hi ha també: Nadal, la Castanyada, Sant Jordi, Setmana Santa, la diada de Corpus, Sant Joan, etc., que ens ajuden a manifestar la nostra manera d'entendre les festes. Però, mireu una mica més de prop com organitzem les festes majors, com confeccionem el Programa d'actes i com les vivim. Voleu dir que encara és una manifestació de catalanitat, de diferència? Em penso que no. Crec que actualment és una manifestació molt clara de **celtiberisme** -com diu en Tobeñá-d'espanyolisme del més ranci, tronat i carrincló que ja no practiquen ni els mateixos espanyols. Anem a pams. Quina presència té la nostra llengua en els ballables, malgrat els esforços de Núria Feliu, de Santi Arisa, d'en Tomeu Penya i d'alguna orquestra de les nostres contrades? Quin esforç d'adaptació han fet les nostres orquestres i conjunts perquè el català sigui la llengua dels ballables de la Festa Major?

Exceptuant sardanes i algunes havaneres, els nostres compositors no es dediquen a fer música ballable popular i de consum que reculli i continuï enriquint el nostre patrimoni musical. És que ja hem oblidat i perdut la nostra tradició musical? Fora de la Rumba Catalana (!), han fet algun altre intent per posar remei en aquesta mancança?

Parlem ara dels concerts o de les actuacions en viu amb artistes de primera, segona o tercera fila. Els responsables de seleccionar els músics i els seus espectacles, tenen en compte afavorir els artistes d'expressió catalana? Són capaços d'exigir als artistes que cantin en català? No s'adonen que si ningú no els ho demana, ells, potser per inèrcia, no ho faran? Com volem consolidar, fer prosperar i augmentar el nombre i la qualitat dels nostres músics? No s'adonen que ens priven d'un mitjà de normalització lingüística de primer ordre, d'allò que ara s'anomena l'ús social del català?

Acostem-nos a l'acte al voltant del qual gira tota la Festa Major: els balls de nit. A primera hora i mentre va arribant la gent, l'orquestra interpreta valsos, fox-trots, swings i altres balls de cultura anglo-saxona, mentre la segueixen unes quantes parelles - cada una com Déu els ho dóna a entendre. Quan el personal comença de debò a ballar i a animar-se és amb la música *criollo-hispano-americana*: Cha-cha-chàs, corridos i rancheras (Mèxic), sambas, rumbas, boleros i salsa, en general (Brasil, Cuba), tangos (Argentina), El Baile de los pajaritos, dels esgarips passionals d'alguna folklòrica ben dotada o del mel-i-mató del Ey! naturalment, cantada en castellà i - en moltes ocasions- corejada per molta gent que se sap la lletra.

De la música tipus **más duro** - *màquina total- max- mix-* i altres- el panorama i la presència del català és desolador! (Millor?!)

No tot és fosc i tenebres. Hi ha una nota positiva: la música *pop-rock-heavy* en català està dignament representada per una colla de bons conjunts, tot i que podrien ser més si hi hagués demanda. Per cert, penso que molts dels nostres conjunts tenen qualitat sobrada per entrar en *Los 40 Principales* i fer-se un lloc en les ones radiofòniques. El lloc que haurien d'ocupar ells l'ocupen moltes vegades conjunts d'àmbit estatal molt mediocres, l'única virtut dels quals és cantar en castellà: Però seguim, que una flor no fa estiu. L'apoteosi hispànica inconscient i que potser la gent no voldria sentir, és quan sona un Pasodoble, encara que sigui el *Que viva España*... Mare meval Aleshores els balladors, adoptant postures tibades -**chulas**- fan totes les filigranes toreres que tants anys de submissió han arribat a fer-nos creure que eren nostres. Per què ens deu molestar que a l'estranger ens vulguin fer cantar flamenco i ballar *sevillanas*?

Parlant de toros i toreros, els espanyols diuen que **las corridas de toros** són la seva Fiesta Nacional. Reconec que molts catalans a qui preguntes si els agraden els toros els fa vergonya respondre que sí, tot i que - com que volen ser europeus- reconeixen que és una festa salvatge i primitiva. També algunes de les nostres festes majors inclouen en el programa un d'aquests senyals d'identitat que són **las corridas**. I se'n fan, i s'hi va, i els qui les organitzen no hi perden diners...

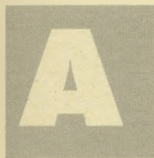
Fa vint anys que vivim en democràcia. Tenim parlament i govern propis, consellers de cultura i ensenyament, regidors de cultura i benestar social als nostres ajuntaments. Tenim també escoles i mitjans de comunicació propis perquè vetllin per salvaguardar i donar fermesa a la nostra identitat nacional, però, sigui per no caure en la cultureta -diuen-, sigui per afavorir una convivència que només se'ns exigeix als catalans, van claudicant, assistint i subvencionant **la Feria de Abril, el Rocío, sevillanas, Casasa Regionales i Peñas** vàries.

Arribats aquí, amics, no ens enganyem, tot comptat i debatut, per reconstruir la nostra identitat, només ens tenim a nosaltres mateixos. Ens cal modificar els costums i hàbits que ens han imposat altres èpoques. No podem esperar més. Cal començar a sortir d'una vegada d'aquest bany d'espanyolisme en què ens han submergit quaranta anys de franquisme i posar les bases d'un retrobament amb els nostres signes d'identitat, enriquits amb les aportacions d'altres pobles, sí, però amb la marca de la nostra pròpia personalitat. S'acosten dies **populars** - són molt a prop- en què, si no fem pinya potser no hi serem a temps..

Macià Pedrosa

Els anys de glòria

ra que les Festes ja són a revolt de la setmana, recordo els neguits i angoixes que vàrem patir els quatre o cinc que ens embolicàrem per voler donar un tomb a les darreres «festes del Tura». Teníem clar que de la mateixa manera que nosaltres volíem participar de les festes ho farien també una immensa part de la gent d'Olot i de la comarca.

Encara escolto els qui ens deien que aquí, a Olot, no sortiria bé l'intent de fer viure als seus habitants, per uns dies, en la disbauxa i en la xerinxola d'uns actes totalment novedosos per a molts d'ells.

Des dels magnífics cartells i programes de festes al pregó popular, festiu i al carrer. Des de les «barraques» al Puig del Roser el primer any, per tenir un caire no massa català segons ens deien alguns des de l'Ajuntament, i avui veritable caliu de la festa, a la incertesa de com aniria el primer «corre-bou». Des de la satisfacció de poder fruit de la «Mondragón» i de la «Dècada», a la plaça Major, gratuïtament i per a tothom, al canvi d'emplaçament del Cós Iris per qüestions de seguretat i amplitud. Des de l'alegria encomanadora de poder gaudir d'una fanfària pels carrers de la ciutat, fins acabar extenuats, a les llargues i bones revetlles al Firal. Des de l'intent de potenciar els focs d'artifici, compaginats amb música, a la cloenda de la festa amb els balls dels Gegants, Nans i Cavallets.

Tot això comportà que Olot fóra punt de referència per a molta gent forana que ompli tots i cadascun dels racons de la nostra ciutat amb ganes de gaudir i passar-ho bé com mai. Les primeres «penyes», juntes i amb ganes de col.laborar entre elles, per poder fruit i poder fer disfrutar els altres veïns. Penso que l'esquema que llavors vàrem iniciar encara és plenament vàlid. Ho recolza el fet que les festes d'Olot són ara el mirall en què es miren moltes de les altres festes majors importants de la província.

De ben segur, però, que s'ha d'anar en compte per no caure en l'immobilisme d'anar repetint el de l'any anterior. Cal ofertar novetats cada any, i, crec jo, que el que més cal és portar bons grups i espectacles de qualitat i gratuïts. Olot encara queda allunyada perquè alguns sectors de la seva població puguin disfrutar de primeres figures que es passen, massa vegades, a quilòmetres de distància. També cal entendre que les Festes del Tura són la cloenda d'innombrables festes i festetes dels nostres barris i dels pobles de la comarca i de les veïnes, i que no cal caure en la repetició de les actuacions, per bones que siguin.

Al cap i a la fi, penso que una de les millors maneres que tenim per entendre que ens cal pagar els nostres arbitris al Municipi és que ens en retornin una petita part, convertits en gresca i xerinxola, que de ben segur és dels pocs plaers gratuïts i sincers que ens queden abans d'encarar-nos al fosc i trist hivern. Salut i força...disbauxa.

Joan Romero i Parramón

El meu record dels gegants d'Olot és de nen de Sant Joan les Fonts. Aquesta és la meua terrible confessió, un nen que pujava a veure'ls per les Festes del Tura i que buscava a les grederes de Sant Francesc el fum de la lava quan sortia del volcà i veia els caps grossos amb un cert espant, per la cara de depravats que feien i fan (als meus fills, que són d'UUlot, mai no m'ha semblat que els passés una cosa semblant). Per tant, amb 35 anys de distància, recordo els gegants com un acte d'una festa d'un altre poble, estrofolari i amb un atractiu estrany que no sabia, ni sé encara determinar. Però el té.

Albert Bramon

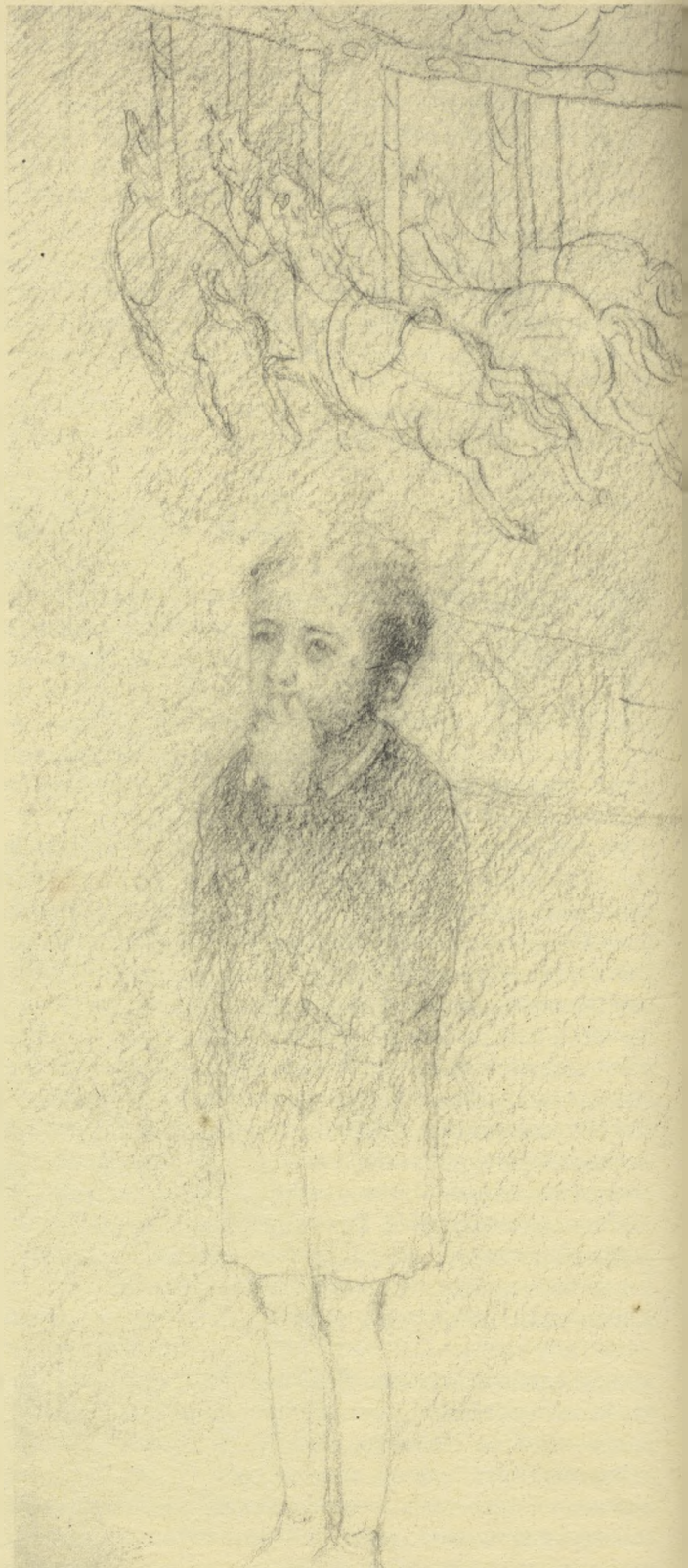

LES B A

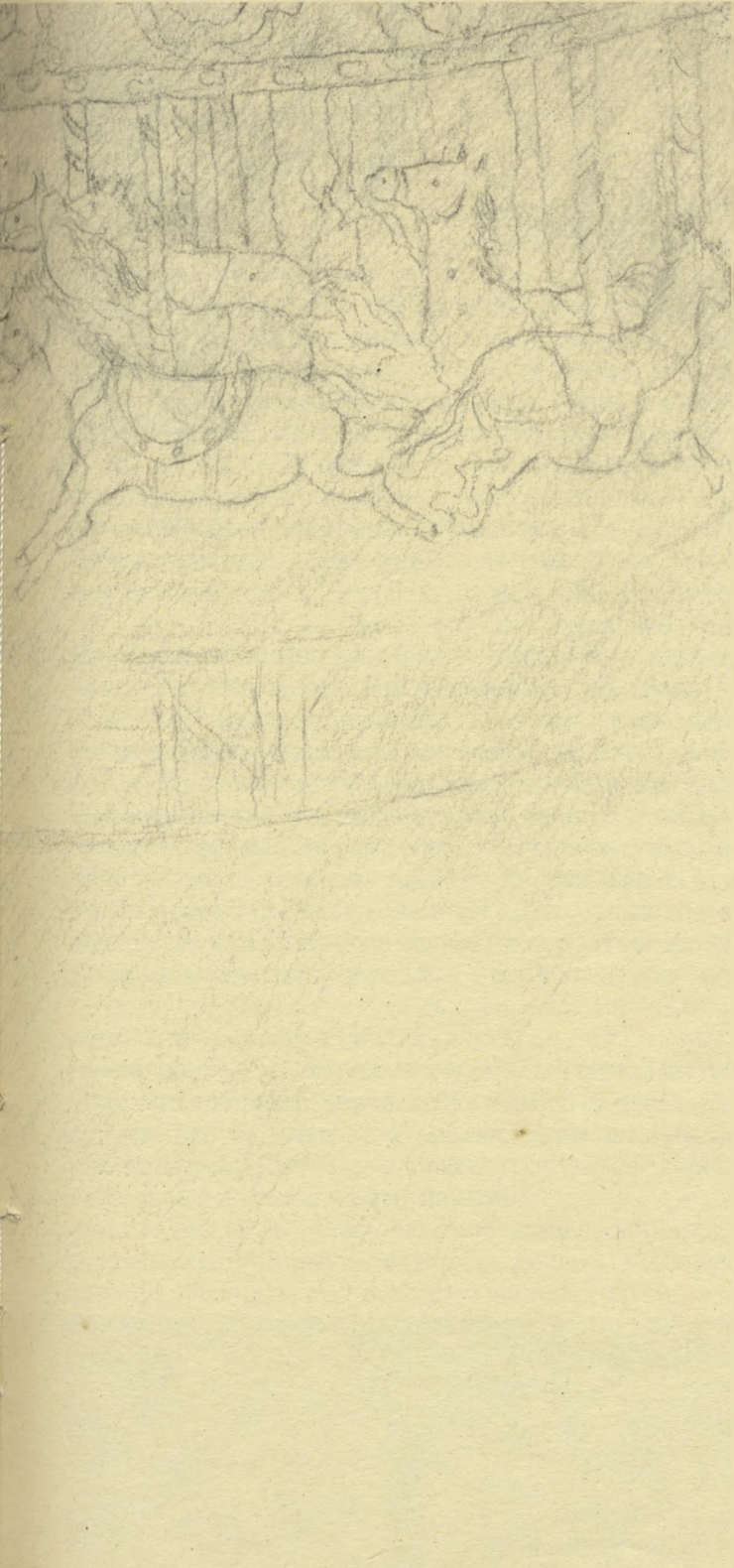
De petits, la festa major comença i s'acaba a les paradetes. Els pre àmbuls la feien arribar molt abans de l'esclat real del primer passant. Aquells plafons serpentins que posaven els homes de la brigada, carregats de bombetes, pels carrers, l'arribada dels camions, el muntatge llarg i feixuc de la pista dels autos-xoc, l'home incaut i temerari que de la finestra de classe estant, vèiem com s'enfilava fins a la punta del campanar per posar-hi els llums, donaven la mida exacta del calendari. Nosaltres fèiem una setmana de festa, era com una benedicció, un parèntesi celestial entre la tedior infernal de l'escola i l'apretada de final de curs. Homes descamisats, cremats pel sol de primavera, enfonsaven a cops de massa les estaques de ferro que deixaven el trapezi arrelat com un arbre més del passeig... La fauna immòbil dels *cavallitos* jeia encara inermes als remolcs: el peix, el porquet, els cavallets, el biscuter, reposaven ordenadament com un mostrari de fira. A poc a poc, d'un dia per l'altre, aquell museu informe de ferralla, de fusta pintada i vidre s'animava com per art d'encantament i el dia D esclatava de joia entre un emborrall de música i de barrejades veus, pregonant el «Siempre toca, señores». A la taquilla, el preu. Els diners, escassos, a la butxaca i la mirada -de franc- corria enfellonida pels rierols de colors. Festa major.

La Festa tenia una arrencada dolça i anava pujant de to fins que arplegava tothom com un xuclador-huracà. A Missa l'aire era més pur, més gràcil, més benigne; el xarol retrunyia contra l'empedrat com una dansa pagana, això sí i un pèl irreverent, però les cares feien somriure el rostre tibet dels sants, mentre el rector clamava per la prudència. Els pecats, el primer dia, eren més tous, l'últim pesaven com una llosa martiritzant fins que sortosament els desgranaves compungit i espantat al mossèn de fora que era més condescendent amb la penitència que el rector de casa. No érem de pecat, ens hi feien.

M'agradaven les barques perquè hi podien anar dos i també perquè dissimuladament i molt de tant en tant podies caçar al voltant la blanca llüïdor de les calcetes de les nenes... No era res més que un gronxador gegantí, però amb l'embranchida forta, dominaves el cel i les copes dels arbres eren un paisatge genuïnament marí, amb onades i tot i l'aigua verdíssima, irissada pel vent que

R Q U E S

empeny els vaixells seguint la ratlla de l'horitzó; la sensació de vertigen, aquell mareig amable -encara sento la pressió a l'estómac i aquella mena d'asfíxia que explica tan bé allò de tenir-los per corbata-t'enverinava el cervell com una mala cosa.

Acompanyat, cara per cara, t'embriagaves de l'esglai de l'altre i tot era una rialla o un xislet i apretaves fort les cames per anar amunt, amunt, fins que el sotrac sec de la frenada et feia baixar del cel, tornar al rierol de gent per córrer les parades. Ara la Rateta, ara la pesca de la tortuga, ara la tòmbola i amb més emoció, les cadiretes, el tren de la bruixa o l'altamar. Un mareig que només tenia el límit de la butxaca.

Vaig tastar l'anís per primer cop a la parada de tir d'en Sendo, la de la portella que obries amb un poc de punteria, clavant el balí al bell mig del pany; després baixa la bota enrajolada i l'home cepat, panxacontent, de nas vermell i barba escassa, t'estintolva una copeta al mostrador. Era la glòria i la gardel.la d'aiguarent en dejú et feia anar mig empitofat la resta de la tarda. Els autos-xoc desfermaven declaradament una certa malícia, exercíem amb premeditació calculada un joc de possibles per embestir la noia que ens feia gràcia, l'idiota o l'enemic de l'ànima. Era un camp de batalla, perfectament delimitat, sense possibilitat de fugida, sense tocs de corneta, però amb sirena, sense espasa però amb un volant mortífer a les mans i un sol pedal que accelerava el delit de les nostres passions.

Eren passions inòcues, una infinita persecució entre un mosaic de rostres imprecisos, el neguit de la incertesa, el delit de trobar-se cara a cara per fixar un segons els ulls, retenir l'impuls de girar-se i esperar el temps precís per girar cua i recomençar la caça...

Al final, l'esquelet indigne de l'envelat mostrava irreverent el ventre, l'entarrimat suat, brut, la paperassa, els llums enjòllits, la vela desinflatada, morta, estesa damunt l'herba, purgant els pecats dels dies ominosos, carregats de desigs, de tocs fortuïts, mirades.

Les festes sempre deixen ressaca, també per als petits, la tristesa del paisatge després de la batalla, potser perquè cada any es moria alguna cosa dintre nostre, la innocència o el desig o totes dues coses.

Xavier Rusalleda

anna riuatet ca 95

Temps de penyes

Tinc un record molt agradable de quan era petit, però també em recorden la misèria perquè tothom anava mudat i jo anava esparrecat, vestit de parracs amb un camal més llarg que l'altre. També recordo que el capità dels cavallitos em portava a l'esquena fins a l'hospici; jo hi anava perquè sabia que allà em donarien dinar.

Pere Soy

N

o se m'acut quin deuria ser el detonant que va provocar la creació i proliferació d'allò que s'han anomenat, generalitzant, penyes. La necessitat, però, de popularitzar i redissenyar l'activitat lúdica en va ser la principal motivació. A finals de la dèca-

da dels setanta i a principis dels vuitanta, de manera espontània, esperonats per les perspectives que oferia als joves la reinstauració dels ajuntaments democràtics, colles d'amics i companys amb afinitats diverses però amb un altre concepte de l'activitat lúdica i cultural es van organitzar per exportar el seu nou model d'entendre la festa. Va ser llavors quan van sorgir a Olot el PTO (Partit dels Torrats d'Olot), els Gats de Sant Miquel o la Penya Xafarnat, sense oblidar, però, la Penya Taurina "La Garrocha", que ja existia abans. La bona taula, el bon beure i la música popular han estat els vincles que han unit els components de les penyes. La festa Major i la transgressió de les encarcerades fórmules de participació en van ser els primers objectius. En una ocasió, fent referència concreta a la Xafarnat, Adelaida Plana ho va definir prou bé: *Els ciments conservadors de les tradicions arcaïtzants se senten convulsats per l'alegria sorollosa d'un nou concepte de viure la festa.* Els primers consistoris democràtics aviat van haver de rendir-se davant l'empenta de les penyes que, a través de les comissions de festes, van canviar radicalment la programació de les Festes del Tura, un any rera l'altre. Des de llavors, les indumentàries negres dels Xafarnats, les vermelles dels Gats o els barrets del PTO es convertien en el reclam per a alguna de les activitats de carrer.

Algú em va comentar - entre suggerència i pregunta - si, en el sorgiment de les penyes, *las peñas* del país van servir en certa mesura com a referència. Jo m'atreveixo a confirmar-ho. Pel que fa al PTO, que el conec millor, algun viatge a San Sebastián, quan la Fiesta Grande, va servir per importar el via-crucis de *zuritos* (tocs de cersa mesurats en vas de "carajillo"). A les set pels que tenen set, al Coco, era el lema que servia de convocatòria per començar la ronda de tocs el dissabte al vespre. I, com les bandes del Nord, la música també era important. Hi havia un afany especial per recordar les caçons populars olotines de taverna. Penso que aquelles cantades entre tasca i tasca van servir per recuperar - si més no tornar a popularitzar - cançons com el Reputicàtricus, En Pere sac i cordes o El carrer de Pi i Margall. L'Aplec de Sant Aniol va ser també una referència important en la gestació del PTO. Vull recordar, a part, la Nit de Rock al Volcà que aquest partit va organitzar al bell mig del cràter del Montsacopa.

Inicialment, totes les penyes es van incorporar a la comissió de Festes, però la Xafarnat s'hi va implicar més. I no només en les Festes del Tura. Van esdevenir gairebé una referència obligada per a l'organització de qualsevol activitat lúdica durant l'any, entre 1984 i principis dels noranta. Qui no recorda el primer pregó popular - i alternatiu - de les Festes del Tura que es va fer a la Plaça de l'Àngel des del balcó de can Xalegre, el Campionat del món de Botifarra, les seves intervencions als primers Carnavals populars, amb la Banda-Ra, o les primeres quines públiques... En altres ocasions coincidien amb el PTO: Els cantaires del *Pessebre riguent*, en la Nit de Nadal a l'Europa, es trobaven amb *el carro d'en Gelonch* ple de xocolata desfeta i coca, amb què els xafarnats convidaven els encuriosits vianants. O es posaven d'acord, Xafarnats, Gats i PTO amb la Penya Taurina per participar a *la corrida* de les Festes del Tura. : Com les penyes de Pamplona pels sanfermins! Fins fa ben poc, les cuixes de pollastre, els entrepans i les ampolles de cava corrien entre els penyistes, instal·lats a les localitats de sol, com si es tractés de la plaça de Pamplona. En això dels toros, però, la iniciativa responia més a un simple esperit de col·laboració amb la festa que no pas a una veritable afecció. M'atreveixo a dir que més de la meitat dels qui anaven a la plaça no els agradaven els toros!

Els Gats sempre s'han mantingut molt més reclosos al seu barri. Sorgida d'una colla de pescadors, aquesta penya ha estat durant molts anys l'ànima de les festes de

Sant Miquel. Ells també van ser els primers que van fabricar una bestiola -el Gat- que s'ha incorporat al conjunt de la faràndula olotina. També van ser els primers en organitzar uns Tres Reis en un barri, a part dels que es feien a Olot.

La penya Xafarnat es va dissoldre a principis d'aquesta dècada, la Penya Taurina restringeix les seves activitats als toros, del PTO, ara per ara només en queda el nom, i els Gats, cada dia més reclosos, si cal. No sé si podríem qualificar-los de successors, però qui ara talla el bacallà organitzant activitats per Festes és la penya AOAPIX (Associació Olotina d'Amics del Porc i el Xai). Van sorgir el 1989, quan la decadència de la Xafarnat, i des de llavors, que la camisola de carnisser i el mocador al coll s'ha convertit en el punt de referència.

Jean Oller

L'AOAPIX

AOAPIX, de fet, no es diu així. El nom d'Associació d'Olotins Amics del Porc i del Xai no va ser acceptat per la Generalitat de Catalunya al·legant que podria crear confusió ja que, com indiquen els seus estatuts, un dels principals actes interns és la matança del porc. Davant d'aquest fet, es va crear l'ACIROAPIX: Associació Cultural i Recreativa d'Olotins Amics del Porc i del Xai.

Malgrat això, popularment, ha mantingut el nom original. Segons la junta Xunga (junta directiva) *no calia enredar la troca*.

Sovint s'han inventat relacions d'aquest grup de gent amb penyes anteriors, com la Xafarnat, o amb partits polítics (CIU, ERC, PSOE) i sempre els han confós amb el grup de correfoc PIM, PAM, PUM, FOC. Doncs res d'això, la veritat és que han mamat i mamen de tot allò que respira activitat, frescor, gràcia i gresca, ja que aquests són els seus objectius prioritaris. El seu origen és ben senzill: Un interès comú per viure intensament.

Des de fa 6 anys, el que intenten, com altres associacions i penyes, és participar d'una manera activa a les festes i actes populars d'Olot i comarca. I per això, prediquen amb l'exemple; els seus actes fan participar tothom i d'aquesta manera esdevenen protagonistes els/les que estiren la corda, la gent que segueix la turinada i el ball de l'hora, la mainada que esquiva l'aigua que llença el xai, els avis/es de l'hospital quan veuen ballar el porc i totes les persones humanes que es posen el mocador al coll i surten al carrer.

Portes endins, l'AOAPIX és un cúmulo de gent on podem trobar infermers/es i pacients, mestres i alumnes, viatjants i botiguers, amos i treballadors, ...

Són gent activa i compromesa fins al coll amb la ciutat i la comarca. Diuen, males veus, que són com la pudor, que a Olot és difícil estar en alguna activitat o organització i no trobar ningú d'aquesta penya que hi sigui pel mig.

Ara es queixen de no tenir un local, ja fa temps que l'Ajuntament els ho promet. Pel seu funcionament assembleari i per comissions, els cal un lloc on poder discutir com, quan i amb què faran la propera (sempre m'han sorprès). De fet, fins ara ho fan a diferents bars de la ciutat i més d'un/a olotí/na ha viscut a la pròpia pell els crits i la trencadissa de plats que provoquen les seves reunions (sembla impossible que arribin a algun acord).

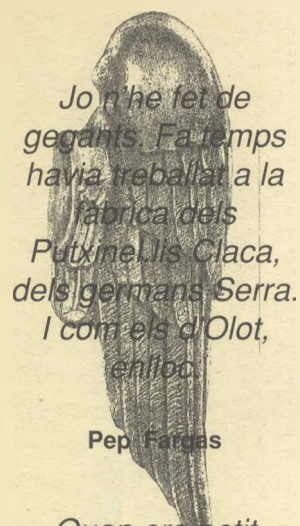
Per aquestes festes el seu crit és «Tenim set de gresca». I ara m'agradaria reproduir un petit retall del convit de festes que fan a tots els olotins/es:

«L'objectiu és el de fer propostes aptes per a tots els públics i que, per Festes, quan estem de festa, no ens quedem sols sinó que ens hi acompanyin tots els olotins i olotines, enguany, amb un mocador lila al coll. Entenem-nos, però: per a nosaltres, olotí és, sobretot a principis de setembre, aquell que viu i deixa viure a Olot (... ho agafeu, veritat?)»

J.M.R.

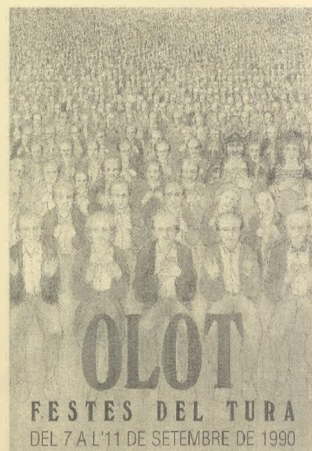

Jo n'he fet de gegants. Fa temps havia treballat a la fàbrica dels Putxinel·lis Ciaca, dels germans Serra. I com els d'Olot, enlluc.

Pep Fargas

Quan era petit pensava que els gegants eren petits i quan els vaig veure pel carrer vaig quedar acollonit. Em cridava l'atenció la música. Em recorden el balcó on vivia quan era petit. M'agradaven els cavallets. El ball dels gegants era avorridíssim.

Lluís Canals

Records de les Festes

Per a mi, els Gegants i la Farandula són l'autèntic anagrama de la Festa Major. Sense ells no hi hauria festa. Que jo recordi no m'els he perdut mai, des d'un lloc o altre, sempre he assistit al passant. Sempre m'ha agradat més el gegant que la gegantessa. Recordo que des de petit, el gegant em feia por o potser, més que por, respecte. Tan ben plantat, amb el bigoti, tan senyor i amb aquest deix natural d'autoritat. En canvi la gegantessa sempre l'he vista com una dona normal, una mica blada, sense cap tret característic. De ben segur que alguna cosa hi té a veure que el gegant fos creat per en Miquel Blay i la gegantessa per en Celestí Devesa.

Josep Torner i Coll

uan jo tenia menys de tretze anys, les vacances començaven amb la foguera de Sant Joan, els petards, les piules i els petits coets que semblaven molt grans. Després venien les Festes del Carme, tumultuoses, draconianes, populars.

Al final d'estiu, sinònim de la fi de les vacances i anunci del retorn escolar, arribaven les Festes del tura. Per un nen era poder anar a les fires-

al voltant de l'edifici actual de Correus, a les parades de tir on demostraves la punteria, a les tòmboles de ninots, nines i vins gasificats, assaborir les pomes recobertes de sucre fos i aquell sucre convertit en masses immenses i enganxoses de cotó fluix.

Les barques impulsades per la pròpia embranzida i controlades per l'encarregat que no et deixava tocar la tela, els autos de xoc on podies atacar i ser atacat, perseguir i ser perseguit en igualtat de condicions el que era més fort i més gran.

A l'Església del Tura, la novena - amb un esperat predicador vingut especialment de fora- i les misses: Actes religiosos d'assistència quasi obligatòria per als adults.

La festa al carrer, per als petits, eren els gegants, nans i cavallets. El Cós Iris - batalla pura on la pedra es convertia per un dia en papers, però el contrari, l'enemic, era el veí, conegut, el mestre, intocables tota la resta de l'any. Eren els focs artificials a la Plaça Major, presenciats pels balls-pladors (o com es digui) a primera fila.

Era el cinema amb les pel·lícules especials per aquests dies. Eren els putxinel·lis (com més lleig, més dolent, com més dolent, més dimoni i el dimoni a l'infern) era - pubertat- el teatre de la manolita Xen.

Qualsevol record de la pròpia Festa Major comporta una interpretació i, segur, una idealització de certs aspectes. la continuïtat entre aquelles festes dels anys cinquanta i la d'ara la donen només la farandula, els gegants, nans i cabessuts.

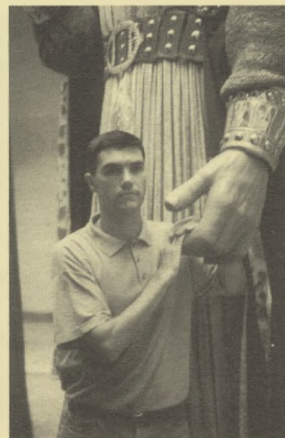
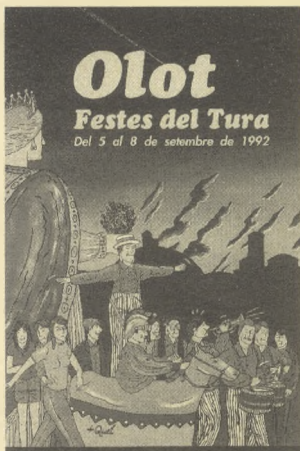
Tota la resta, acceptant la transformació i adaptació pel pas del temps, ja no és específic de les Festes. Qualsevol actuació d'un grup musical, de cine, de teatre; qualsevol parada o atracció es pot tenir durant tot l'any en un lloc o en un altre. Els macro-concerts, les superstars no necessiten les festes per actuar. Les grans atraccions tenen el seu espai estable i fix. La mobilitat de la població, la facilitat dels mitjans de transport han permès que el consumidor es traslladi al lloc de l'espectacle, al de l'actuació o manifestació, del happening, sense possibilitat de competir amb cap festa de poble.

L'única cosa que resta igual, integrat en la història personal de cada infant són els gegants, els cavallins (o cavallets) i els nans o cabessuts. Tota la resta del programa de Festes és quelcom que no desperta la necessitat ni l'ansietat que si no s'hi va, que si no es veu, s'haurà perdut per sempre.

El record de la Festa és allò que encara fa suportable la festa actual.

Abans no. Abans, només per Festes hi havia la possibilitat de viure totes aquestes coses inusuals i diferents.

Joan Capdevila

Aire fresc a les Festes del Tura

a uns quants anys, des que recordo la visió dels gegants ballant a la plaça, la del confetti de les carrosses, o la de les atraccions als terrenys de l'estació, que per mi, com per qualsevol olotí, les Festes del Tura suposen una agradable sensació que és molt difícil d'explicar. El fet d'haver pogut, aquest any, col.laborar en preparar-les, em representa una gran satisfacció, satisfacció que comparteixo amb tots els altres membres de la comissió i

amb tots aquells que d'una forma o una altra fan possible l'èxit de les nostres festes que, enguany, si bé han estat preparades en molt poc temps i amb un pressupost molt ajustat, també ho han estat amb molta estimació i il.lusió per part de tothom que hi ha treballat.

Des de fa molt de temps, les Festes del Tura es distingeixen per l'altíssim grau de participació ciutadana de què gaudeixen. Aquest any, des de la comissió de festes, s'ha pretès continuar i reforçar aquest estil. És per això que s'han rebut amb completa acceptació totes les iniciatives que des de diverses entitats, penyes, associacions i fins i tot empreses se'ns han plantejat. A més de mantenir els actes tradicionals i folklòrics, hem tingut la intenció de reforçar el carrer d'actes festius -així, aquest any, tindrem cercaviles de bastoners, de Jazz de New Orleans, de bandes, trabucaires, accions teatrals, actuacions sorpresa, una tuna, un globus aerostàtic, catellers, etc.- i arribar a tots els gustos -amb havaneres, rock, música de ball, música tradicional, música clàssica, Folk, Country, Salsa, Jazz, Pop,...-. També ha estat la nostra intenció ampliar i potenciar el centre de la ciutat, concentrant els actes del del Firalet i el Puig del Roser fins a la Plaça del carme, passant pels punts ja clàssics del Firal, la Plaça del Mig i la Plaça Major.

En aquesta línia, tenim la intenció de seguir enfocant les festes, mentre funcioni, ja que ens sembla que quan més participi la gent a fer la festa, a més gent arribarà. D'altra banda, aquesta és la millor arma per evitar que la festa decaigui pel fet de no adaptar-se a la gent. La nostra festa ha de ser una festa dinàmica en el temps, que s'adapti a les necessitats i gustos de cada moment, sense tenir por al canvi. Seguint aquest plantejament, aquest any s'ha suprimit el ball de fi de festa i s'ha substituït per una cercavila-processó, acompanyant els gegants a l'Hospici. Això s'ha fet, precisament, perquè la gent feia temps que ho demanava de forma implícita: el ball no funcionava i cada any hi ha hagut més gent que acompanyava els gegants.

Així, per assegurar aquest dinamisme en les nostres festes, hem de passar per concretar una actuacions immediates com ara:

- Fomentar la participació de les penyes i associacions de la ciutat, mantenint les que ja ho fan i engrescant les altres a fer-ho.
- Crear una comissió de festes oberta, assegurant així la contínua entrada d'aire fresc.
- Crear una bústia de suggeriments on tothom pugui donar la seva opinió sobre qualsevol qüestió que afecti les festes, aportant idees.

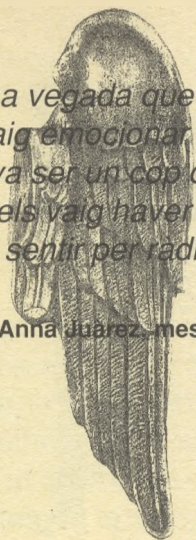
En definitiva, l'èxit de les festes depèn de tots, participant més o menys activament i mantenint viu el caliu per gaudir-les de forma intensa.

Joan Cañada

Regidor de Festes de l'Ajuntament d'Olot

La vegada que em vaig emocionar més va ser un cop que els vaig haver de sentir per ràdio.

Anna Juárez, mestra

*És on t'has d'agafar
per no caure a terra.*

*T'aguantes als
gegants. Era una
cosa molt rara. Era
un dia que et feien
disfressar et
mudaven: els he
disfrutats més ara
que de petit. Per ara
són la meua identitat.
Si no sé on sóc m'he
d'agafar al gegant.
És una cosa que ens
fa sentir que tenim
arrels en un lloc el
fet d'emocionar-vos
quan veiem els
gegants.*

Pam Vila

La festa ets tu

Antigament, les festes - tant rurals com urbanes-, totes les accions que s'hi feien, l'autèntic protagonista, era la pròpia població. Des de temps ancestrals ens arriben notícies de celebracions i tradicions (algunes encara ara són vives) que s'hi celebraven. Com una mena d'herència d'aquelles tradicions, avui conservem i practiquem jocs, esports, ritus, danses, festes..., en definitiva tota una munió d'actes de participació popular.

L'arribada de la televisió, de l'oci organitzat i de la festa com a negoci ha convertit la ciutadania -fins aleshores únic protagonista- en un simple espectador passiu, sense veu ni vot. Els eters anys de franquisme també varen afavorir aquest abormament de l'individu. A les autoritats els convenia tenir el poble quiet i controlat, en una sala d'espectacles (teatre, ball, cinema...) o en un espai delimitat a l'aire lliure (camp de futbol, plaça de toros). No convenia que la gent circulés massivament i espontàniament pels carrers. Alguna manifestació popular va sobreviure a la llarga nit franquista (especialment les de caràcter folklòric), d'altres van restar totalment prohibides, especialment la festa mare de totes les festes: el Carnaval.

En els primers anys de transició cap a la democràcia, un dels canvis més visibles que va viure la nostra societat va ser la clara voluntat del ciutadà de voler recuperar el protagonisme dels esdeveniments i de manifestar-lo obertament per places i carrers. Una de les vies de manifestació popular d'aquells anys va ser la festa, la recuperació de moltes tradicions de participació i l'ocupació del carrer com a espai lúdic (difícil de controlar per les autoritats) per part de tohom..

A Olot, un dels canvis més notables que es van viure durant els primers anys del postfranquisme va ser el nou tarannà que van adoptar les nostres Festes del Tura. Gràcies a la incorporació de nova gent a l'organització -especialment de la Penya Xafarnat- la nova programació introduïa un seguit d'actes que restituïen el protagonisme a la ciutadania. Actes tan acceptats com els balls dels Gegants, Nans i Cavallets prenen un caire totalment diferent, amb la incorporació de nous balladors, nous protagonistes actius en un dels actes més populars, però que fins aquell moment hom se'ls havia mirat des de la vorera, ja que les autoritats -via professionalització- ja ens els organitzaven.

Actualment, la vedette de la festa ets tu i encara hauries de ser-ho més, el teu escenari d'actuació és el carrer i la teva hora és la nit.

Gràcies a les penyes, a les barraques, al calendari, a la meteorologia, als astres, als joves, als menys joves, a la recuperació de les tradicions, a la introducció de noves tradicions, a l'equilibri entre tradició i modernitat, a la voluntat popular de participació, a tu... Gràcies a tot això, les Festes d'Olot són més vives que ahir, però menys (espero) que demà.

Però tot això ha estat fruit també d'una casualitat? Aquestes són les festes que voldrien els nostres governants? Els agrada aquesta ocupació popular del carrer o preferirien que ens limitéssim a ser simples espectadors, passius i controlats? O si no, per què hi ha hagut intents (sortosament avortats) de traslladar els actes ecap a espais més allunyats, més fàcils de controlar, de limitar els horaris de gresca, de dictar fins i tot la classe de begudes que havíem de prendre. Sortosament, de moment, sembla que l'espectacle continua...a baix de l'escenari.

Per què, però, hi continuen havent conciutadans que solament van a teatre, a concert, a ballar, de copes o a passejar o que només surten de nit per les Festes del Tura? És que per festes deixa d'emetre l'antena -parabòlica o no- de la televisió, o és que el seu «xip» només està programat per sortir i divertir-se quatre-dies-nit a l'any?

Per què el nostre ajuntament només programa activitats per als joves quatre dies-nit a l'any? Es pensen que la resta de l'any la no-programació ja la fan els bars?

La participació ciutadana durant els 360 dies restants de l'any és l'assignatura eternament pendent que no aprofitem ni pel setembre.

Kim Domene

Memòria de les Festes

V

indràs aquest any per les festes? Realment, la confluència de diades festives, enguany, afavoreix més que mai la diàspora olotina i hom ja no sap si les Festes del Tura, en aquest final d'estiu, són dies per anar-se'n o per venir. Només has de mirar aquest petit

agost que fan les agències de viatges. Una mica i força el que passava abans amb el famós 18 de juliol. Fins i tot reflectit en una deliciosa novel·leta de l'amic Ramon Soy, que es deia precisament així: Olot, 18 de juliol de l'any 2.000, que faríem molt bé de rellegir, i on la fàbula deixava una ciutat completament deserta per l'obligació imposada d'anar tothom a marina. Sempre em ve a la memòria per aquestes dades, en part per aquest prosista potser massa oblidat i en part perquè, com tots sabem, la novel·la local és un gènere poc assajat pels nostres autors des del temps d'en Vayreda i l'avi Berga.

Ara les festes han canviat, certament, i no voldria pas semblar un nostàlgic carrincló. Al nostre temps, va'rem tenir prou ocasió de gaudir-les i, sobretot, hi havia prou motius per a treballar-hi de valent. Si més no, recordaràs el delit que hi posàvem per fer aquells números extres que, en aquestes diades, reservàvem per als trons. El número de festes del 69, per exemple, fou l'inici d'aquella vital etapa d'Olot-Misión que va donar prou guerra, si més no per la famosa carta contra el Ball-Pla que va permetre que durant uns quants anys encara, les festes s'encaressin com una reivindicació, fins a la tancada definitiva d'una tradició que, de fet, ja havia mort el segle passat perquè, diguin el que diguin, és quan va desaparèixer realment el Ball i, per tant, el sentit de la cosa. Per les festes també s'aprofitava per a algun espetacle, una obra de teatre muntada anivell lo-

cal que solia ser l'apoteosi de la creativitat escènica casolana. Potser per manca d'altres manifestacions lúdiques o amb esbarjos massa controlats (i no com els balls i concerts i cercaviles i correbous actuals), aleshores les festes solien ser, bàsicament, un element de trencament de la quotidianitat. Ara potser s'ha recuperat una mica més el sentit de la disbauxa i la transgressió que són també, volguem o no, un dels altres sentits seculars de la paraula Festa.

Com ja t'he dit més d'una vegada, la festa, però, se'ns està pamplonitzant a marxes forçades. Nocturnitat, alcohol a dojo, cants a les estrelles, passants alegres i, per si fos poc, "encierros" popularíssims. Per cert que acabo de veure una campanya dels maulets locals contra els toros i ja em diràs com es conjuminarà enguant això del correbou i la independència! No cal pas criticar-ho si té l'acceptació que ja comproves cada any, ni fer massa escarafalls per preguntar-se cap on va la festa. Al cap i a la fi, la festa no morirà pas mai, perquè és l'autèntica raó dels dies de cada dia.

Ben segur que tu vindràs perquè t'enyores i ets dels qui et tornes a emocionar amb Nanari-nanari dels Gegants, per més que quan eres jove fins i tot havies projectat boicotejar-los. Te'n recordes? En aquella època iconoclasta en què la faràndula havia de ser ballada per gent pagada i no com ara que el voluntariat ha recuperat una mica el sentit secular de fer ballar els Gegants.

En qualsevol cas i tornant al principi, a Olot ens quedarem els nostàlgics i el jovent que déu n'hi do la colla que són i la fressa que fan...

Jordi Pujiula

Setzena Escola d'estiu de la Garrotxa

El debat intern a les escoles d'estiu.-

Des de fa un temps, la necessitat o no de les Escoles d'Estiu és objecte de debat. No sabem si hem de dir per sort o per desgràcia. Tot té la seva història.

Les Escoles d'Estiu d'Ensenyants de l'època actual (cal recordar que al nostre país ja se'n van celebrar en el primer quart d'aquest segle) van néixer fa una trentena d'anys per pal·liar la manca de reciclatge que els ensenyants tenien en aquells moments. Van néixer totalment al marge de l'administració, organitzades íntegrament per ensenyants i finançades com es podia.

Mica en mica, ajudats pel canvi democràtic, la nova administració educativa va anar prenent consciència de la necessitat de la formació permanent dels seus ensenyants com a única manera de mantenir un ensenyament de qualitat. A través dels ICEs s'organitzaren els primers cursos de formació; el reciclatge de català en fou una mostra clara.

Avançant en aquesta línia fa quatre anys que ja disposem d'un **PLA DE FORMACIÓ PERMANENT** amb totes les de la llei, on els mestres obtenim formació segons les nostres necessitats.

I doncs? Si l'administració ja ens ofereix formació al llarg del curs, què en fem de l'Escola d'Estiu? Ja no cal fer feines supletòries?

Entenem, no obstant, que l'Escola continua mantenint tot el seu sentit, ara ja com a fòrum de debat, de relació, o d'intercanvi d'experiències. Ha calgut ajustar la nostra Escola a les necessitats del temps actual. I pensem que té futur.

La 16a Escola d'estiu de la Garrotxa.-

En aquest sentit, la 16ª Escola d'Estiu de la Garrotxa ha estat signe evident de continuïtat i alhora d'innovació permanent, característiques ambdues que singularitzen la

formació autogestionada pels propis ensenyants.

D'uns anys ençà, la nostra escola d'estiu ha girat a l'entorn d'un o dos debats al matí, i alhora una oferta de cursos que, en horari de matí o de tarda, atenguessin les demandes generals del professorat de la comarca o de les zones properes.

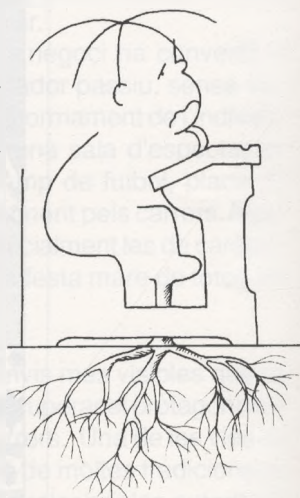
Enguany el debat central del matí s'ha centrat a l'entorn de **L'avaluació com a mitjà per ajudar l'alumnat a aprendre.**

Les sessions han estat coordinades per Neus Sanmartí, Professora de Didàctica de les Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.

L'oferta matinal es complementava amb dos cursos més: **El Treball de camp**, impartit pel professor Joan Bach i amb la col·laboració del Camp d'Aprenentatge de la Garrotxa, i el curs **Les experiències a l'Educació Infantil. Coneixement de l'entorn**, coordinat per les professores Rosa Artigal, Carme Cols, Teresa Feu i Olga Schaaff.

Les enquestes realitzades als assistents han mostrat un grau alt de satisfacció pel desenvolupament tant del debat com dels dos cursos. Val a dir que després de tants anys d'escola d'estiu, hi ha ja prou criteri per seleccionar el professorat que realment pot aportar rigor i innovació als ensenyants interessats.

La tarda s'ha completat amb l'oferta de tres tallers (havien de ser quatre, però un d'ells: **Aprendre a escriure** de Margarida Teixidor va haver de ser suspès a última hora per malaltia de la professora). L'oferta es concretava així: Taller 1: **Propostes didàctiques de plàstica** impartit per Fina Giménez i Àlex Mangas, dos mestres de la comarca de reconegut prestigi; taller 2: **La cançó: recurs didàctic per a l'educació infantil i el cycle inicial de primària** per Xesca Fluvià; i el taller 3: **L'escriptura dramàtica i la iniciació**

VEJAM: LA PÍNDOLA DE LLENGUA CASTELLANA DUES VEGADES AL DIA; LA DE MATEMÀTIQUES, QUATRE VEGADES PER SETMANA, UNA PER SETMANA D'EDUCACIÓ FÍSICA, ABANS DELS ÀPATS; PER A ACTIVITATS EXPRESSIVES, UNA O DUES COM A MÀXIM, CADA SETMANA. PERQUÈ EXISTEIX PERILL D'ADICCIÓ.

escènica per en Francesc Lucchetti i la Lurdes Barba.

També en aquest cas, els tallers han tingut molt bona acollida per part del professorat assistent que ha deixat constància del bon nivell de tots ells.

El Debat de l'Escola d'Estiu de la Garrotxa.-

Com ja és habitual, el debat congregà, la nit de dimecres, un públic nombrós al Teatre Principal. La gran majoria, òbviament, ensenyants o pares d'alumnes.

Moderat per Josep Puigbó, el debat no fou tan animat com el seu títol -»VISIÓ CRÍTICA DE LA REFORMA»- podia fer preveure. Tampoc no aportà, val a dir-ho, gaire res de nou. D'entrada, tots els convidats partien d'una coincidència bàsica: la necessitat de reformar un sistema educatiu anterior al nou ordenament constitucional de l'Estat i a la seva integració a Europa, inadequat a la nostra realitat social actual, allunyat de les necessitats del món laboral d'avui i amb un índex massa elevat de fracàs escolar.

El nou sistema educatiu que preveu la LOGSE, basat en una pedagogia constructivista i integradora, es caracteritzarà, segons afirmà Mariàngels González, directora general d'Ordenació Educativa, per una major atenció i adaptació a les necessitats individuals de cada alumne. Amb aquest objectiu es diversificarà l'oferta educativa en els centres, s'equiparen en importància els continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals i s'introdueix l'anomenada avaluació ponderada que haurà de suprimir el «l·listó mínim», igual per a tothom, en benefici d'un nou «l·listó flexible» que s'aplicarà a cada alumne.

Jesús Rul, inspector d'Ensenyament, recordà que la generalització del sistema educatiu, esdevinguda una exigència de les democràcies modernes, ha anat acompanyada, arreu i sempre, d'un major índex de fracàs escolar. Sentencià que «tots els sistemes educatius porten data de caducitat».

Vicenç Tirado, psicopedagog, remarcà que la nova Reforma educativa ha tingut més bona acollida als centres dotats d'un professorat més innovador.

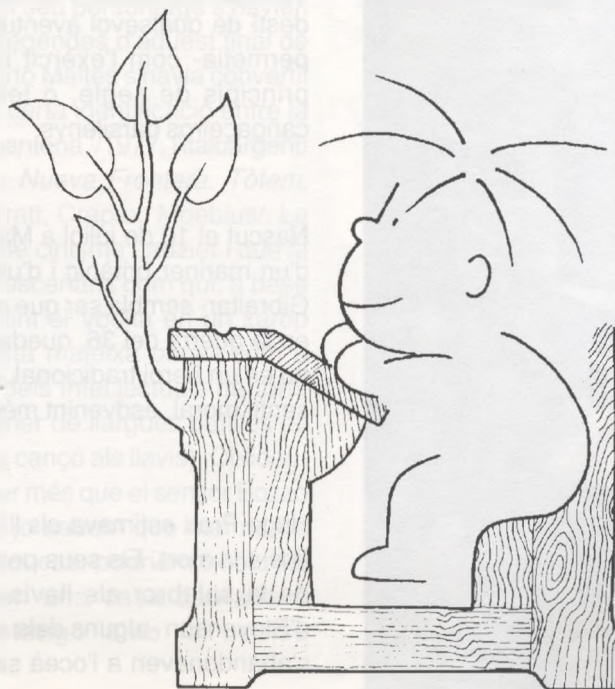
DES QUE EL MEU PARE ÉS DEL
CONSELL JA NO PUC NI PARLAR
MALAMENT DE L'ESCOLA

Però es mostrà convençut que l'avaluació ponderada no ha estat prou entesa per la majoria del professorat i que, en qualsevol cas, ningú no sap ben bé encara com posar-la en pràctica.

Joaquim Canals, director d'un centre experimental de secundària a Sabadell, donà un missatge d'optimisme en afirmar que la LOGSE atorga una gran autonomia als centres i fa necessari el treball en equip per part dels professors. Advertí, però, que el repte més important és donar resposta a la gran diversitat d'alumnes que han de conèixer a les aules i no dubtà en considerar aquest el veritable quid del canvi i «la clau de volta» del nou sistema educatiu. També els altres convidats es mostraren unànims en aquest punt. Afegí que l'atenció a la diversitat requereix una actitud integradora i una estratègia compartida per part de l'equip de mestres, una correcta acció tutorial i una oferta adequada de crèdits variables.

Per la seva banda, Jesús Gutiérrez, professor a l'Institut Montsacopa, manifestà dubtes i reticències -compartits arreu per molts professors de Batxillerat- quant a la implantació del nou sistema educatiu (dotació de plantilles, atenció a la diversitat, assessorament psicopedagògic, accés a la Universitat...) i alertà sobre el perill d'ignorar tot el que de positiu pot tenir el Batxillerat encara vigent. En la seva rèplica, la directora general d'Ordenació Educativa considerà lògica la inquietud pels canvis que la Reforma introduirà en els centres, però es mostrà confiada que després d'un primer període de transició i adaptació s'esvairan aquests recels. De manera prou explícita demanà «que cap centre no llenci per la finestra cap de les coses que ja li funcionen bé».

L'anècdota del debat es produí durant el col·loqui quan un dels assistents, preocupat pel grau de voluntarisme i les hores extres de dedicació que la Reforma demanarà, segons ell, als professors de secundària, no va saber respondre amb certesa, a requeriment de la directora general, quina és la jornada laboral dels professors d'institut i es posà, així, en evidència. A la sortida del debat el cas era objecte de divertits comentaris per part de tothom.

Col·lectiu de Mestres de la Garrotxa
Comissió de premsa

Hugo Pratt 27/95

"La utopia és una cosa molt bella"

Les últimes ratlles de la darrera novel·la de John Le Carré són d'una bellesa aterridora: Tim Cranmer, un gris i avorrit agent retirat anglès, prototipus de la burgesia acomodada occidental - culta, refinada, situada més enllà del bé i del mal i inútil -, pren partit per l'idealisme, per la utopia, i decideix decidir que encara hi ha alguna cosa per què lluitar. Ingushia, entre Txexènia i Osètia del Nord. Por un moment més permanecí inmòvil, solo, convertido en nada, sin fe en nada: No tenía mundo al que volver y nadie hacia quién correr, salvo yo mismo. Junto a mi yacía un Kalashnikov. Colgándomelo al hombro, corrí tras él ladera abajo". Abans, entre els contraforts del Càucàs, un grup d'homes han iniciat una dansa; mentre les dones canten, criden i ploren. Larry Pettifer, un agent doble que treballa al servei de Cranmer, resta mort a terra. Professor en una universitat de segona anglesa, Pettifer no creia en la fi de la història. Idealista i gran amant, com "alter ego" del mariner amb l'arrecada a l'orella, coneixia i recorria tots els camins de la història, i igual que Hugo Pratt i Corto

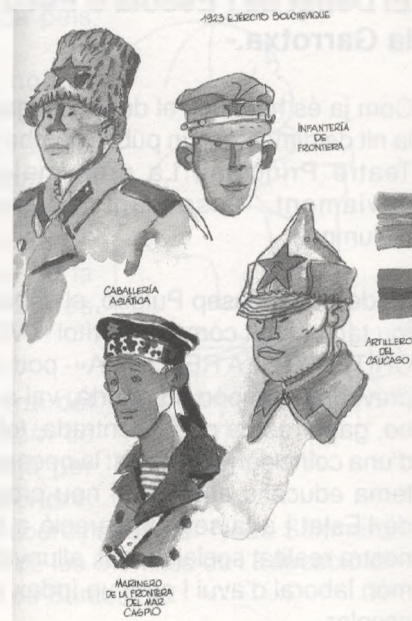
Maltés, segurament tampoc no havia acabat de llegir mai La Utopia de Thomas Moore, "...precisament perquè la utopia és una cosa molt bella", com declarava en una entrevista el dibuixant mort aquest estiu.

No sé si Hugo Pratt era lector de les novel·les de John Le Carré, de fet poc importa. Corto Pratt o Hugo maltés, malgrat no voler ésser un i altre el resultat d'un

joc d'espills com Welles a La dama de Shangai, han esdevingut el combinat ideològic llibertari-marxista que, des del 67, amb la balada del mar salado, ens ha fet viatjar des de Venècia al Brasil, per aprendre que el present no és sols una imatge - repetida fins a l'infinit en un laberint d'espills concèntric- venuda confortablement asseguts davant de qualsevol noticiari d'actualitat. Bòsnia, o la menys coneguda massacre ètnica dels ingushins, podrien ser el destí de qualsevol aventura de Corto maltés - si l'edat li permetia- com l'exèrcit republicà d'Irlanda del Nord a principis de segle, o les lluites revolucionàries dels cangaçeiros barsilenys.

Nascut el 10 de juliol a Malta a finals del segle passat, fill d'un mariner britànic i d'una gitana prostituta -la Niña de Gibraltar- sembla ser que es va allistar a l'exèrcit republicà en la guerra del 36, quedant cec en un combat. En Corto no és un heroi tradicional, amb ell, l'aventura adquireix un sentit moral, esdvenint més creïble i també més lúcida.

Hugo Pratt estimava els llibres, com qui estima l'aventura fins a la mort. Els seus personatges tenien l'encant màgic de la salabor als llavis, com els relats de Conrad o d'Stevenson -alguns dels seus autors preferits-, i com ells s'abandonaven a l'oceà sense una ruta prefixada, sense

un destí establert, a la recerca d'un espai, d'un poble on trobar l'alè. Aquell alè amb què s'inicien totes les revolucions, les mateixes que en els darrers temps li feien afirmar que havien acabat amb ell, ja que els polítics acabaven convertint en brut allò que havia començat d'una manera clara i formosa.

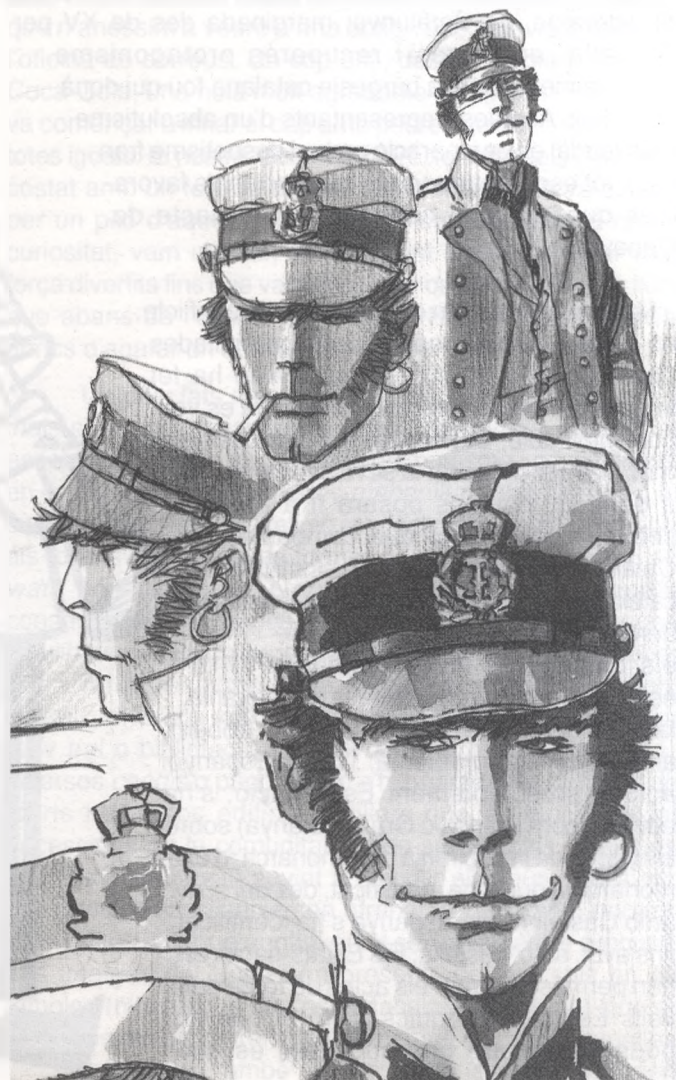
Viatger i curiós infatigable, ell i el seu personatge s'havien convertit en una de les petites llegendes d'aquest final de segle. Llegir les aventures de Corto Maltés s'havia convertit durant uns anys en signe d'una certa identificació entre la generació que ara voreja la cinquantena. /1977, l'italoargentí Roberto Rocca funda l'editorial *Nueva Frontera*. Tòtem, número 1: entre altres autors, Pratt, Crepax, Moebius/. La generació que retrata amb tant de cinisme Lauzier i que la troupe d'en Bozzo va portar als escenaris com qui, a base d'afegir-hi aigua, acaba convertint el Vodka en un xarop vomitiu. Per cert que en aquesta mateixa obra i com a contrapunt als desigs frustrats dels intel·lectuals de torn, feia una aparició rutilant el mariner de llargues patilles (si fas un esforç, fins i tot et vindrà la cançó als llavis). Oblideu-ho! Aquell no era Corto Maltés, per més que el senyor Bozzo ens ho volgués fer creure. Tu i jo sabem que mai no ha visitat aquest senyor i que, en tot cas, podríem trobar-lo, amb la cigarreta als llavis, en una casa daurada a Samarkanda o ballant un tango amb la Louise Brooksowyc....

- "Has hecho lo que podías. Ahora más vale que te marches: la policía está investigando la muerte de Estévez y tu nombre es uno de los que se barajan.

.- Salgo esta noche, Fosforito... me voy al Sur... ahora que la niña y Esmeralda se han embarcado para Italia, me siento más tranquilo.

La noche del 20 al 21 de junio se vieron sobre el Río de la Plata dos lunas menguantes. Un caso curioso. Todos saben que se pueden ver dos lunas crecientes la noche del 13 de ese mes...pero no la noche del 20. Sin embargo, en junio de ese año se vieron muchas lunas". H.P.

Joan Serra Capallera

11 de Setembre: Sobirania, Autonomia o Folklorisme ?

Primer es van inventar la història per fer possible la integració del catalanisme en un projecte de partit d'àmbit espanyol. No fa gaires dies han volgut espanyolitzar l'Onze de Setembre, la Diada Nacional de Catalunya. No sabem quin serà l'èxit de les noves tesis, però el que sí ha quedat demostrat és la total ignorància de la història de la Catalunya moderna. I si en tot cas, no fos un problema d'ignorància, seria una qüestió de mentiders patològics sense remei. Sovint la societat pot trobar-se en perill d'infectar-se d'aquestes malalties, en aquests casos no hi ha millor medicina que vacunar-se.

És cert que el conflicte que es va iniciar el 1705 no fou una guerra de secessió (aquesta ja s'havia fet el 1640) sinó una guerra de successió. Tanmateix és evident que darrera del rebuig a la dinastia dels Borbons, hi havia un rebuig a un model d'Estat centralitzat i una «esperança», com diria P. Vilar, d'intentar un projecte d'Estat en el qual els grups dirigents catalans tinguessin un paper important i fins i tot de lideratge, on Catalunya, marginada des de XV per Castella, equilibrés i recuperés protagonisme. Especialment la nova burgesia catalana fou qui donà suport als Austries (representants d'un absolutisme més feudal en comparació amb el despotisme francès), tot esperant els vents internacionals favorables que s'havien confirmat en el pacte de Gènova.

Malgrat el què hem dit per l'inici del conflicte, no podem avançar conclusions precipitades. Quan el 1713 la sort de les armes ha fet impossible «l'esperança», i la desfeta es veu com inevitable, Catalunya no lliurarà per res més que per defensar la seva sobirania com a país. El 1716 es posarà fi a aquella sobirania imperfecte que compartien, a Catalunya, el monarca amb les institucions catalanes, essencialment la Generalitat. La derrota de l'Onze de Setembre de 1714 i els Decrets de Nova Planta de 1716 estableixen com a única marca de sobirania, la força del nou rei Felip V. Així ens trobem amb l'arrel del problema: l'Estat Espanyol actual, presumptament Estat-nació, s'ha edificat (com França o Gran Bretanya) sobre les bases de la sobirania d'un monarca, d'una monarquia que s'ha identificat, des del s. XV, amb Castella i així Espanya s'ha identificat, fins avui, amb Castella. Els Estats-nacionals han permès legitimar els actes de força dels vells Estats-monàrquics, però el que no podem permetre que succeeixi és que

s'oblidin els orígens d'aquest Estat, forjat sota la tutela de la violència, l'única raó per la qual Catalunya, un onze de setembre de 1714, va perdre la seva sobirania com a país.

Avui moltes celebracions, aniversaris, commemoracions, han perdut bona part del seu valor, i l'Onze de Setembre n'és un exemple prou significatiu. El perquè s'ha produït aquesta desvalorització seria un tema que pertocaria esbrinar als sociòlegs, però és obvi que l'actual Estat del Benestar en el món occidental ha servit perquè la societat s'instal·li còmodament en allò més material, arraconant idees i velles lluites i aspiracions col·lectives. I avui què en queda de l'Onze de Setembre? A vegades penso que els catalans d'avui ens comportem com els catalans del XVIII, sorgits de la desfeta de 1714, amb molta moderació política, gairebé amb molt de temor polític, i posant la vista cap a l'economia i el benestar.

Hem deixat l'Onze de Setembre orfe de contingut. Fa quinze anys ens van concedir l'Autonomia, una autonomia que ens han descafeïnat de mala manera sempre que els ha estat possible. L'Autonomia ha estat una eina útil? Sense cap dubte, sí, però a partir d'ella aconseguirem mai la sobirania que vàrem perdre el 1714? Podem posar senyeres arreu, podem ballar la sardana, podem cridar «Visca Catalunya», podem posar-nos la barretina i sentir-nos molt cofois sense adonar-nos que acceptem un folklorisme rehabilitat, que acceptem «furs» i «privilegis» del sobirà. no ens enganyem, tenim una autonomia cedida, per definició, des de la sobirania. L'autoritat de la Generalitat és una autoritat cedida des de la sobirania.

Que aquest Onze de Setembre i els següents no serveixin només per estimular el cofoisme sinó per recuperar allò que per dret i història és nostre, la nostra sobirania com a país, si és que encara volem ser un país.

Sergi Martí

President Comarcal de la JNC

Una volta al món

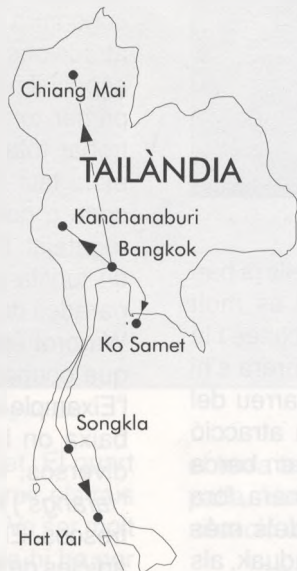
Part IV

arribada a Bangkok, capital de Tailàndia (o Siam si es prefereix), procedents de Calcuta va ser com un respir ja que ens vam trobar amb un aeroport net, modern i eficient.

Feia força temps que no podíem "gaudir" d'aquests privilegis als quals els occidentals estem tant acostumats. La ciutat ens va sorprendre molt, en bona part degut al dràstic canvi cultural, però també degut al seu marcat aire cosmopolita, l'estructura pròpia de la ciutat amb grans avingudes, vies de circulació ràpides, gratacels i grans centres comercials. Passejant però, descobriríem bona part de la realitat de la ciutat i se'ns farien evidents els enormes contrastos que s'hi donen. Així, entre les avingudes s'hi robaven barricides plenes de petits carrerons on molta gent hi malvivia envoltats per la brutícia que el progrés descontrolat arraconava, *wats* o temples budistes que amb les seves formes i els seus colors cridaners sobresortien i captivaven l'atenció dels *farangs* (guiri), venedors ambulants de menjar i begudes, el trànsit que cap ciutat europea pot igualar i consegüentment la pol·lució.

Ens vam instal·lar en una de les pensions de les moltes que hi havia al carrer Khao San, el lloc de més alta concentració de motxillaires de la ciutat. L'indret oferia tota mena de serveis com bancs, agències de viatges, restaurants de menjar thai i occidental, bars, botigues de tota mena de manera que no calia moure's de la zona per sobreviure. L'ambient durant la nit era força animat, amb gent que passejava entre les parades ambulants, s'asseien a les terrasses per veure les pel·lícules que oferien els bars o beure alguna cosa. Estar allà donava la sensació

d'estar completament apartat de la resta de la ciutat i del país.

Els primers dies els vam dedicar a fer gestions com anar a buscar el correu, enviar un paquet a Catalunya, obtenir informació a les ambaixades dels diferents països que havíem de visitar i altres. Va ser mentre buscàvem un autobús per anar a l'oficina de correus que ens va succeir la primera anècdota a Tailàndia. Un senyor ens va oferir ajuda molt amablement per acompanyar-nos en el seu cotxe, i durant el trajecte, a banda de preguntar-nos d'on érem i què fèiem i explicar-nos qui era ell, va començar a parlar-nos de pedres precioses i com era de fàcil comprar-ne a molt bon preu i després fer negoci venent-les a occident. Tot i que ja anàvem avisats dels diferents trucs que els locals utilitzaven per enganyar els *farangs* (les guies i taulers d'anuncis

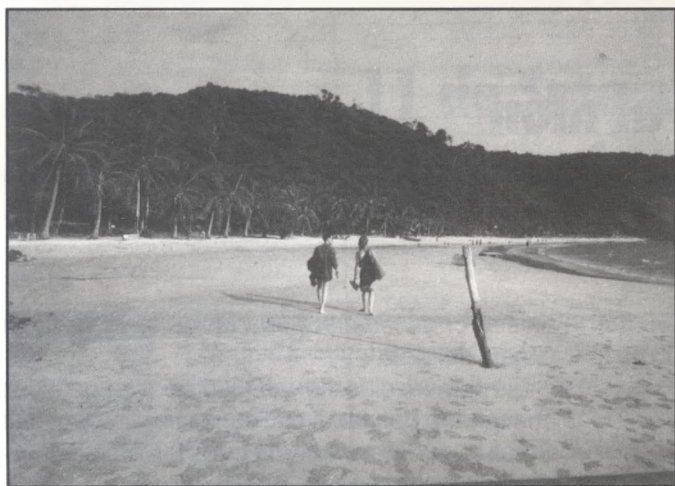
dels hotels anaven plens d'avisos), ens va convèncer per que n'anéssim a veure a una botiga que estava al cantó de l'oficina de correus. Un cop allà, després d'oferir-nos una Coca-Cola, una noia molt agradable i molt ben vestida ens va començar a inflar el cap amb pedres que ens semblaven totes iguals. El nostre "guia" va aparèixer a la taula del nostre costat amb un feix de bitllets considerable que va canviar per un piló d'aquelles pedres. Un cop satisfeta la nostra curiositat, vam marxar, evidentment sense comprar res i força divertits fins que vam descobrir que estàvem més lluny que abans de l'oficina de correus. No ens vam estalviar doncs d'agafar un autobús per arribar-hi.

Un dels fets més curiosos del país és la religió. Els thais són majoritàriament budistes *theravada*, una de les escoles més fidels als principis del budisme i es divideixen en dues sectes anomenades *mahanikai* i *thammyayut*. Les expressions d'aquesta religió són fàcilment identificables per als forans per les seves formes i colors cridaners. Així els *wats* són recintes compostos per un *bòt* o capella consagrada on es fan les ordenacions de monjos i monges, un *wihâan* o casa de les imatges de Buda, un *sâalaa* o cobert per a fer-hi reunions de la comunitat i representacions teatrals, diversos *kûti* o edificis residència dels monjos, un *hâw trai* o biblioteca, un *hâw klawng* o torre del gong, diversos *chedis* o pagodes on s'hi guarden les cendres dels morts i diversos edificis auxiliars que en funció de les necessitats de la comunitat poden ser escoles, clíniques, etc. Els thais hi van sovint a complir els seus rituals que normalment consisteixen en ofrenar al Buda amb encens, flors i fulles d'or que enganxen al seu cos mentre preguen. Les imatges del Buda són presents no tant sols en els temples (n'hi ha que són espectacularment grans) sinó en les cases, en els carrers i en els camps en petites capelles.

A Bangkok també se l'anomena la Venècia d'orient

Plantació d'opi

La platja de Ko Samet.

degut a la quantitat de canals que hi ha. Molts d'ells ja han estat tapats però encara en queden forces i és molt interessant fer-hi una volta en barca i veure les cases i la gent que encara viuen de cara a l'aigua. Anys enrera s'hi donava un mercat flotant dels molts que hi ha arreu del país, però actualment es manté només com a atracció turística i es diu que hi ha més *farangs* voltant en barca que comerciants o compradors locals. De tota manera, fora de Bangkok encara n'hi ha d'autèntics i un dels més populars avui dia és el del canal de Dammoen Saduak, als voltants de Ratchaburi, una població situada a cent quatre quilòmetres al sud-oest de la capital.

Un dels tòpics dels països del sud-est asiàtic és els seus indrets paradisiàcs i així vam fer cap un parc natural situat en una illa (*ko* en thai), anomenada Samet. El lloc era l'emplaçament gairebé perfecte per passar uns dies de relax i desconnectat del món civilitzat. Dormíem en una mena de cabana (no hi havia gaire per triar) i el primer que fèiem de bon matí era recórrer els quinze metres que ens separaven de l'aigua i fer-hi una bona capbussada. La resta del dia ens la passàvem jaient, llegint, escrivint, jugant a cartes o amb el disc i menjant, especialment gambes ja pelades, és clar. Ens consta que actualment l'illa ha canviat molt, la majoria de les cabanes s'han convertit en hotels, la brutícia és present a tot arreu (bàsicament degut al "bum" de turisme intern) i s'hi han introduït cotxes i motos d'aigua (tot i estar prohibit per ser un parc natural).

Després dels dies passats a Ko Samet, vam decidir anar cap al nord amb la intenció de fer una excursió per la jungla i veure tribus autòctones i conèixer l'ambient rural característic de la regió.

Chiang Mai és considerada la capital del nord. Ens va sorprendre que, tot i aquesta condició, no semblava ni de bon tros una gran ciutat i distava molt de ser una urbs com Bangkok. De fet, la xifra de cent cinquanta mil habitants està molt lluny de la dels sis milions de la metròpolis. Un altre fet sorprenent és

la gran quantitat de *wats* que hi ha, prop de tres-cents, quasi els mateixos que a Bangkok i això queda palès quan, passejant, constantment en descobreixes. El clima que s'hi respira és força tranquil i la seva gent molt més assequible i agradable (també cal vigilar però amb els tramposos i lladregots que com a tot arreu miren d'engatusar-te). La ciutat es divideix en dues parts, la de dins la muralla antiga, tranquil·la i amb poca activitat (excepte les agències de viatges), i la de fora, on es concentra tot el moviment econòmic i social. Una de les atraccions més interessants són els mercats que hi ha, especialment el "mercat de nit" i el mercat Warorot. En el primer, tot i que és exclusivament per a turistes, s'hi poden trobar tota mena d'objectes de fusta, plata, pell, lacats, etc... fets per la gent de les tribus, articles de vestir de seda o cotó i tot a molt bon preu, sobretot s'hi es sap regatejar. En definitiva hi ha tot el que interessa comprar a un turista quan va a Tailàndia. Afegint els restaurants i parades de menjar, l'enrenou era considerable. El mercat Warorot és un típic mercat tailandès, per a tailandesos, que ocupa l'equivalent aproximat d'una illa de cases de l'Eixample barceloní.. Es divideix en tres seccions: la planta baixa on hi ha parades de menjar, articles de neteja i diversos, el primer i segon pis on hi ha roba (no per "farangs") i una extensió exterior on hi ha la carn i el peix frescos. El voltant és ple de parades on s'hi poden trobar articles de tota mena. Els colors i les olors de les espècies que es veien i respiraven per tot arreu pot ser eren el més destacable.

El temple més important de la zona és l'anomenat Phra That, situat al cim d'una muntanya anomenada Doi Suthep, a setze quilòmetres de Chiang Mai. Una escala de tres-cents graons mena fins a la porta del temple. Uns espectaculars dracs de quatre caps presideixen l'inici de l'escala i les seves cues fan de baranes. Des de dalt es podia gaudir d'una extensa vista de tota la vall del Mae Sa, amb la ciutat al bell mig.

Una activitat típica en tota estada a Chiang Mai és anar a fer un tomb pels pobles propers ja sigui en taxi, autobús o moto (nosaltres vam fer servir els tres mitjans) i visitar un camp d'elefants, una granja d'orquídies i papallones i els salts d'aigua del Mae Sa. També argenteries i tallers de pells, ombrel·les, artesanía en fusta, lacats, seda, ceràmica i pedres precioses on, després de veure una mostra dels diferents processos productius (a vegades pura fal·làcia turística però il·lustratiu i educatiu des d'un punt de vista etnològic), anaves a parar indefectiblement a la botiga corresponent on t'oferien tots els productes que feien, i més, evidentment a preus totalment desorbitats i fora de to i sense possibilitat de regatejar.

Pot ser el més interessant que vam fer per nord d'aquest país va ser l'excursió de cinc dies per la

Monjos Pregant a Buda.

jungla. Anàvem un grup de nou *farangs*, un guia molt trempat i tres portadors per al menjar. El primer dia ens va permetre conèixer una tribu Hmong (no tenia massa de romàntic i només d'arribar-hi ja ens volien vendre braçalets i fer una foto a algú valia un baht) i una de Lisu. Pel camí vam poder banyar-nos en una gorja on hi anava a petar un salt d'aigua força espectacular, com en "Tarzan" i la "Jane". El segon dia vam caminar set hores i vam poder gaudir força de la jungla, tot i que vam adornar-nos del greu problema que tenen amb la desforestació. Vam visitar dos poblats més de les tribus Karen i Lahu. El tercer dia després de caminar un parell o tres d'hores vam arribar a un camp d'elefants, on vam continuar la marxa però ara a cavall d'aquests animals. Va ser divertit encara que incòmode, i mal està dir-

Àvia Hmong fumant.

ho però ara estem força penedits d'haver-ho fet. El quart dia, després de veure com acabaven de construir els raïcs de bambú, vam baixar pel riu durant cinc hores. Va ser molt emocionant i divertit, i déu ni do la dificultat que hi ha per guiar-los i la traça que cal tenir. També ara ens penedim d'haver fet això ja que ens hem assabentat de que han acabat el bambú de la zona darrera el "rafting". Una part del grup va marxar cap a Chiang Mai i només ens vam quedar quatre que encara vam fer un cinquè dia caminant i vam visitar un poblat de la tribu Akha. Aquestes tribus que habiten aquestes zones tenen orígens molt diferents, i provenen de migracions des de la Xina i Birmània. Tot i que Tailàndia no ha estat mai colonitzada per occident, els missioners no es van estar de fer-hi presència i van influenciar (i encara ho fan) de manera important alguna d'aquestes tribus. El turisme també hi ha contribuït de manera molt significant i no es estrany veure poblats d'aquests perduts venent coca-cola i cervesa per als "excursionistes". Molts d'ells han estat "convertits" al cristianisme (majoritàriament per sectes minoritàries com els mormons, adventistes i els del setè dia encara que també

hi ha una forta presència de les majoritàries com catòlics i protestants) amb els efectes nefastos que això ha suposat i suposa per a la seva pròpia cultura tot i que el nostre guia ens explicava que també havia tingut algun efecte positiu perquè havia contribuït a disminuir el consum i tràfic d'estupefaents i alcohol, però, qui els ha portat a traficar amb estupefaents? Els camps d'opi són nombrosos en aquesta regió i és un cultiu tradicional entre aquesta gent que l'utilitzaven per a fins medicinals bàsicament, encara que fumar opi també ha sigut sempre un costum. Vam poder aprendre com processen la planta per extreure'n la resina. Les cases on viuen aquella gent, i on dormíem nosaltres, eren d'una sola peça (a vegades dues), les parets construïdes amb canya de bambú,

el terra també de canya però teixida i el sostre de fulles i palla. Unes quantes mantes i un foc al mig feien de la situació un moment inoblidable.

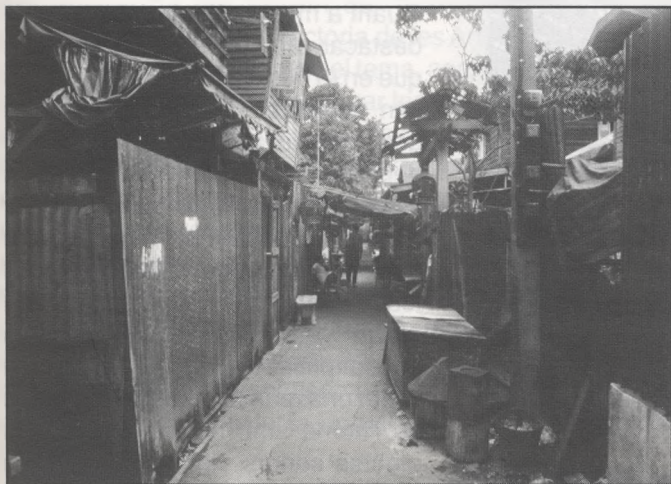
Vam tornar cap al sud, amb el pas obligatori per la capital, per anar cap a Kanchanaburi, famós pel pont sobre el riu Khwae. Primer de tot dir que el pont és metàl·lic i no de fusta com surt a la pel·lícula i no deixa de ser un pont força convencional. Un parell de bombes plantades fan de porta en ambdós accessos. Als voltants de la ciutat s'hi troben alguns cementiris de combatents occidentals morts durant la segona guerra mundial. És impressionant veure aquella renglera de tombes, en formació, sobretot quan penses que aquells només són una ínfima part de la gent que va morir per culpa d'una guerra. Un museu també recorda la guerra en aquestes contrades però només fa referència i ret homenatge als setze mil herois occidentals deixant de banda els més de cent mil orientals que hi van morir. En aquest lloc i vam passar uns bons dies de tranquil·litat instal·lats en un hotel fet de bambú i joncs sobre el riu.

D'aquí, i després de passar per última vegada per Bangkok, vam marxar cap al sud, direcció Malàisia. Pel camí, el lloc més interessant on vam aturar-nos va ser Songkhla, bàsicament pel seu mercat i el seu port. Vam poder contemplar una bona colla de peixos que difícilment es poden veure a casa nostra (taurons de tota mena i mides especialment) i va ser molt interessant veure els pescadors feinejant, dones netejant els calamars i gent traginant cabassos plens de peix.

El darrer lloc va ser Hat Yai on un minibus ens va portar fins a Malàisia. Ens van avisar que vigiléssim l'equipatge per tal de que no ens utilitzessin com a "camells" i ens fessin transportar droga de contraban sense adonar-nos-en. Un petit darrer ensurt.

El país en general en va agradar força.

Xavi Morera i Jordi Güell

Un carrero de Bangkok

Màquines i estructures industrials (2)

Badosa situa en el context de l'art actual el valor de les formes industrials i reclama més atenció i sensibilitat pel tema en aquesta comarca

Pintar fàbriques

Concretant algunes creacions i valoracions vinculades al patrimoni industrial en l'àmbit català, hauríem de referir-nos, en primer lloc, a la Fàbrica *Type* de Parets del Vallès, que Prenafeta va encarregar als pintors

Arranz Bravo i Bartolozzi l'any 1968. Aquesta és una fàbrica pintada amb ingenuïtat i il·lusió que va provocar un gran rebombori en el seu temps, tant per la novetat com per la seva localització, al costat de l'Autopista A-7.

Tant l'arquitecte Ricard Bofill com l'Oriol Bohigas varen parlar molt bé d'aquella afortunada intervenció. Darrerament, Pilar Viviente ha pintat també la fàbrica *Disset*, situada a la Zona Franca del Port de Barcelona, com a conseqüència d'un projecte desenvolupat a través de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona.

A França, les intervencions artístiques en àrees industrials han anat més enllà i no s'han limitat a pintar murs seguint el model *Wall art*, sinó que han aprofundit en el color vinculant-lo a unes estructures tan inverosímils com les acereries *Solmer*, prop de Marsella, pintades segons un projecte original de J. Philippe Lenclos.

Arquitectura

En el camp de l'arquitectura, hem de distingir dos apartats fonamentals: els dels arquitectes com Guehry, Hopkins, Kurokawa, Rogers, Renzo Piano, Foster..., que construeixen en una clara i evident influència de les formes i de la tecnologia industrials i aquelles altres que es dediquen a recuperar i a reconstruir espais industrials buscant noves funcionalitats addients a les característiques arquitectòniques i estructurals dels edificis.

En aquest darrer camp tenim, per exemple, l'acurat projecte realitzat per la Gae Aulenti a l'estació del *Quai d'Orsay* de París, reconvertida com a Museu de la Pintura Expressionista. Sens dubte, aquest fet ha permès no solament trobar un nou espai per a les obres que abans estaven apilonades en aquella petita nau del *Jeu de Pomme*, sinó que ha permès presentar amb molt més contingut i adequació espacial aquest tan important moviment francès. Malauradament, no sé si han pogut dur-se a terme les obres que aquesta mateixa arquitecta havia fet pel condicionament museístic de la gran nau del Palau de Montjuïc.

A Filburg (Holanda) on hi ha un magnífic Museu Tèxtil Neerlandès, la Fundació de Pont ha reconstruït 4.200 m² d'una antiga fàbrica que avui és un dels museus d'Art Contemporani més importants d'Europa.

A Seattle (USA), una antiga fàbrica de gas ha estat preservada com a testimoni històric del desenvolupament industrial d'aquella ciutat. Tot i que els terrenys estaven molt contaminats, Richard Haag va saber fer, l'any 1970, un projecte del qual avui tothom se sent orgullós.

També tinc notícies que a Londres els magatzems del Port han estat reconvertits en tallers per a artistes que poden gaudir d'amplis espais per concebir les seves creacions.

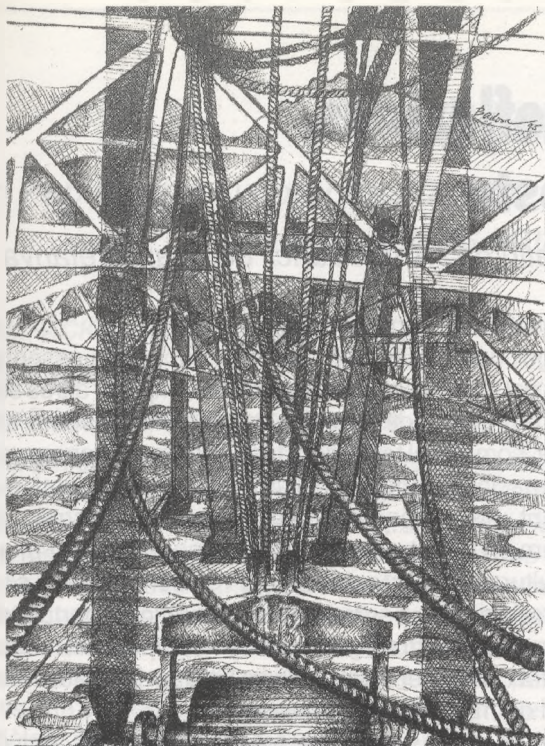
Iconografia industrial

Quant a la iconografia industrial a l'Estat espanyol, hi ha molts artistes que han fet palesa aquestes formes en les seves creacions plàstiques. Tenim, per exemple, l'obra dels valencians Anzo i Quero, dels madrilenys Echaz, Antonio Lorenzo, Orcajo i Elena Santonja; l'alicantina Joana Francès, la santanderina Pilar Gómez-Cossío, els bascos Ibarrola, Iñaki Bilbao, X. Elorriaga, Moreno, M.P. Herrero, A. Hurtado, Lazcano, Morras, Equipo Mostra, A. Reche, Salaberri, Dora Salazar, Tamayo,...; els catalans Riera Aragó i Paco Todo; el malagueny Enrique Queipo, l'alemany Wolf Vostell, que té el seu museu a Malpartida (Cáceres) i el basco-català que signa aquest article.

Hi ha també molts fotògrafs actuals que han desenvolupat un treball molt interessant sobre representacions vinculades a les zones industrials, entre les quals dins l'àmbit basc podem citar: Patxi Cobo, Patxo Icaza, Angel Miranda, Aitor Ortiz, J.L. ramírez, Fidel raso, Gorka Salmerón, Alberto Shommer, Pedro Zarrabeitia...

Teatre

Quant a muntatges dramàtics he de destacar també *La Fura dels Baus* que en el Festival de Teatre de Sitges van presentar *Accions*, obra d'una gran plasticitat concebuda a partir dels detritus que genera la civilització industrial, cosa que va suposar fer un salt qualitatiu molt important dins del trist panorama conservador del teatre espanyol. En el muntatge titulat *Noun* reincideixen en la línia apocalíptica en la qual sempre ha tingut una gran importància la relació de l'home amb les màquines i els efectes sonors vinculats a la cosa musical.

Conclusions

Així doncs, espero que quedi ben palesa la importància de les màquines i estructures industrials envers l'art d'aquests darrers anys que lluita desafortadament per retrobar nous camins en el vast panorama de l'expressió artística que sempre hi ha hagut a Olot malgrat i pesar que les habituals exposicions comercials que se solen presentar en galeries privades i públiques no solen tenir massa en compte aquestes inquietuds innovadores.

Només voldria constatar per acabar que, mentre a la resta de Catalunya tenim de l'ordre d'11 museus importants vinculats al desenvolupament industrial d'aquest país, a la província de Girona només hi ha el dels Juguets de Figueres, el del Suro de Palafrugell i el de l'Automòbil de Sils i penso que, donat el desenvolupament del turisme industrial que cada dia va assolint més i més importància, ens hauríem d'espavilar una mica per poder oferir una imatge seriosa, acurada i adient del nostre passat històric en relació al desenvolupament industrial que tan important paper va assolir a la nostra comarca.

Ara que arran del Fòrum de Teatre i l'experiència interessantíssima de la Factoria de les Arts sembla haver-se desvetllat un cert interès pel tema, aprofitant la iniciativa del propi Ajuntament de catalogar les indústries en desús i el projecte de rehabilitació que l'arquitecte Simó Roca ha fet per a la fàbrica HUDSA, valdria la pena fer un cop de cap per concretar i fer realitat una proposta de recuperació que integrés la recuperació d'un espai, l'atresorament de maquinària per a usos didàctics, la creació d'una beca d'estudis per a la investigació de les formes industrials i la consolidació d'un espai de creació, dinàmic, viu, d'acord amb els temps en què vivim. Aquesta seria una bona manera de respectar i de conservar la memòria dels nostres avantpassats que van fer la Comarca d'Olot a l'entorn de la indústria.

Lluís Badosa Cunill

La cua del drac

Valoració

Aquesta segona edició de les activitats d'estiu de la ciutat presentada amb el nom de *La Cua del Drac* es pot valorar positivament, a grans trets.

A nivell de programació, el canvi més substancial respecte de l'any passat ha estat la supressió dels concerts de música clàssica al parc nou per motius pressupostaris. Al mateix temps, però, hem incorporat una nova activitat que ha donat molt bons resultats: les audicions musicals als Jardins de la Biblioteca Marià Vayreda. De cares al proper estiu, de tota manera, esperem poder recuperar també els concerts de música clàssica.

Pel que fa al cinema, cal destacar una certa millora en la qualitat de les pel·lícules projectades gràcies a la col·laboració del Cine-Club Olot i malgrat les limitacions de catàleg que té el cinema al carrer. S'ha procurat fer el màxim possible de pel·lícules en català i s'ha mirat que els gèneres fossin variats, des de la ciència-ficció a un clàssic dels Germans Marx, passant pel cinema d'animació i el musical.

La música a la Plaça del Mig, on s'han combinat les actuacions de grups locals amb coneguts grups de fora, continua essent l'activitat més multitudinària i també de les més variades: del rock al blues, passant per la música tradicional. L'activitat que es pot valorar més positivament a nivell de públic, però, ha estat el teatre presentat a la Plaça de Braus, tot i només abastar el mes de juliol, també per motius de pressupost. Això ens permet parlar d'una certa consolidació del teatre d'estiu i també confirma l'existència d'un públic potencial pel teatre a la ciutat.

A grans trets, la principal mancança de la Cua del Drac són els recursos, tant infraestructurals com econòmics. I cal dir que seria gairebé impossible de portar-la a terme sense el patrocini del Cafè del mig. Pel que fa als espais, caldria solucionar definitivament el condicionament, cobert o no, de la Plaça de braus i aconseguir omplir d'activitats tots els espais possibles de la ciutat: els patis de l'Hospici i del carme, els parcs urbans, els carrers...

La voluntat de La cua del Drac és esdevenir un gran festival d'estiu que doni vida i animació als ciutadans i als qui ens visiten, un espai on els grups locals puguin presentar els seus treballs i, al mateix temps, confrontar-los amb els d'altres creadors forans. La cua del Drac vol arribar a ser la manera de viure a Olot durant l'estiu.

Tena Busquets

Després de tres reflexions, una proposta

Proposta inspirada en el document Per un futur creatiu de l'Arts Council de Gran Bretanya

La política cultural d'una ciutat, en aquestes alçades del segle, és una cosa necessària i important, sobretot per Olot, que es vanta de ser una ciutat d'art i cultura. Una política cultural no és només un instrument de la classe política, sinó un projecte de ciutat i dels ciutadans que es concentra en la idea que tothom hauria de tenir una oportunitat real de gaudir i de practicar les arts i que la lectura, la contemplació, l'audició, fer art i poder-ne parlar, tot plegat d'una manera activa, enriqueixen tant l'individu com la comunitat perquè la cultura és una part essencial de la societat.

La proposta que voldria fer no és res més que elaborar unes línies generals de consens, una mena de Pla Estratègic Cultural, però d'una manera oberta i participativa. Una primera fase ens hauria de *mapificar* sobre el territori tots els agents culturals (públics, privats, cívics) que hi intervenen, tots els equipaments culturals i tots els projectes cíclics, és a dir, els actes més importants i periòdics del calendari de la ciutat. Obtenint la màxima informació possible de cada un d'ells (dependències, finançament, potencialitats, territorialitat, necessitats, demandes, oferta,...) aconseguirem saber què tenim. A partir d'aquí, es faria necessària una enquesta general a la població on es poguessin determinar els hàbits de consum cultural dels ciutadans, les expectatives, les demandes, les necessitats, les mancances, les dificultats d'accés a l'oferta cultural existent, etc.

El pas següent seria l'anàlisi i estructuració dels resultats, en forma d'un document que seria retornat a institucions, associacions i a tothom que hi volgués participar, per tal que fos revisat i debatut. D'alguna manera, el fet d'haver d'acordar certs principis i d'haver-los d'escriure, ajudaria a posar en contacte col·lectius que fins ara es trobaven dispersos: grups de teatre, artistes plàstics, músics,... o que mai no han existit a la pràctica: associacions d'espectadors, membres d'una associació que només paguen quota però no hi participen. Les noves aportacions formarien ja part del nou document, que actuaria de contracte entre totes les parts implicades a fer d'Olot una ciutat d'art i cultura reals. El procés d'elaboració i debat és la part més important d'un projecte d'aquestes característiques. Deixar-lo únicament en mans de l'administració suposaria obviar altres organismes implicats en la vida cultural de la ciutat, però que també hi esmercen recursos, humans i econòmics. Per altra banda, si qualsevol organisme vol adoptar una política cultural que tingui un impacte real sobre la població, té el deure de consultar aquells qui en seran afectats. Finalment, cal pensar que un procés obert és la millor manera d'establir unes bases per a la cooperació i la participació, perquè és amb l'intercanvi que sorgeixen noves idees i es consensuen les ofertes i les demandes, les

necessitats i les oportunitats.

Endegar una anàlisi com aquesta suposaria assentar les bases pel futur de la ciutat. Cal, doncs, implicar altres sectors que d'entrada poden semblar no tenir res a veure amb la cultura, com ara el teixit industrial i el comerç, l'ensenyament i la formació, la configuració urbanística de la ciutat, el medi ambient, els mitjans de comunicació, el turisme... Si no pensem en la ciutat en general i en com adequar una política cultural a la resta de sectors i en com aquests s'hi han d'interrelacionar, perdrem una magnífica oportunitat per dissenyar una estratègia de desenvolupament integral de la nostra ciutat i per dotar-la d'una vitalitat renovada i creativa per tal de mirar el futur de cara.

El document resultant de tot el procés ens pot donar informacions valuoses a tots nivells: econòmic, geogràfic, cultural i social. Ens pot ajudar a dissenyar uns objectius i a treballar per ells amb projectes ben estructurats i sabent quines són les prioritats que hauríem de tenir en compte mentre els portem a terme. El document no ens dirà pas com hem de realitzar els projectes, no ens servirà pas de recepta màgica, però sí que ens donarà pistes sobre on i per què cal tirar-los endavant.

Probablement, l'estudi pugui ajudar l'administració pública a ordenar i decidir quins han de ser els seus àmbits prioritaris d'actuació (la formació de base, el suport a l'art d'avantguarda, la difusió cultural o la sensibilització artística), com es posiciona davant dels altres agents culturals de la ciutat (subvencions, distribució de sectors,...), com organitza la distribució de recursos econòmics, etc. I probablement també pugui ajudar els creadors i les associacions que treballen en l'àmbit cultural a organitzar-se i a planificar les seves estratègies de treball i de captació de recursos. I finalment, potser també pugui ajudar el sector privat a entendre que la seva intervenció en la vida cultural pot ser decisiva per a la consolidació i el progrés de molts projectes, a banda d'obtenir contrapartides fiscals o publicitàries. Pel sector privat el repte de la implicació en projectes culturals significa assumir el cofinançament i la cogestió. Pel sector públic, significa perdre protagonisme institucional. Cooperar vol dir construir un escenari on sector públic i privat participin activament en la detecció de necessitats i en el disseny de programes d'actuació, assumint ambdós la responsabilitat dels resultats. L'abast d'aquesta cooperació dependrà, evidentment, del grau de desenvolupament de la societat civil, però també de la capacitat de l'administració d'establir unes bones bases per fer-ho possible. La cultura no pot existir d'una manera isolada; comprometre-s'hi és comprometre's amb la societat.

Tena Busquets

Articles interactius. Núm. 4

...I per festes: Teatre

En Pep Fargas us proposa un bon menú de festes, fet de teatre i d'imaginació i una guia per als amants de les sèries televisives

KRÀMPACK de Jordi Sánchez.

Companyia l'Idiota

Teatre Principal. Dijous, 7 de setembre.

Kràmpack és una obra estrenada al Festival de Sitges de 1994 i que va merèixer el Premi Especial de la Crítica del mateix any. És la segona obra que estrena Jordi Sánchez qui, a més de ser-ne l'autor, és també un dels tres actors. Només té vint-i-quatre anys, però la crítica l'assenyala com un ferm valor de l'escena catalana, malgrat que ell es reconeix com un actor que només escriu de tant en tant per divertir-se. I no únicament es diverteix ell, perquè el text és una comèdia esbojarrada i divertida, tant pel què fa als diàlegs com per les situacions. L'argument està centrat en les relacions de tres amics que han anat a viure junts a un pis i necessiten un altre company per a compartir-lo; el company resultarà ser companya i aquesta situació crearà un seguit d'equívocs, rivalitats, amors, baralles, etc.

Sobre el text, el crític Joan de Sagarra n'ha dit: «els personatges de *Kràmpack* estan molt ben dibuixats, el llenguatge no grinyola en cap moment, el diàleg és àgil, ràpid, i les rèpliques arriben al públic amb una contundència i precisió envejables». Els actors es troben còmodes amb els seus personatges i en fan una creació admirable. Inicialment l'obra va ésser estrenada per Ester Formosa, Joel Joan, Jordi Sánchez i Eduard Fernández; aquest ha estat substituït últimament -actua en «El rei Joan» que podreu veure l'endemà- per Karim Alami, que vàrem tenir l'oportunitat de veure'l actuar recentment a Olot en l'obra «Enemic de classe», on brodava el personatge del moritos. L'Ester Formosa és una actriu amb una llarga experiència. Va actuar fa uns anys a Olot, amb el personatge de La Canyí. El repartiment es completa amb Joel Joan, qui a més d'ésser molt conegut pel personatge que interpretava a la sèrie televisiva Poble Nou, ha actuat en molts altres muntatges,

**KRÀM
PACK**

TINC UNA NÓVIA
I UN NÓVIO,
QUÈ PASSA?

Joel Joan

LES NÓVIES
PASSEN, ELS AMICS,
SOM PER SEMPRE.

Jordi Sánchez

A LA GENT QUE
FILOSOPA A LES
SIS DE LA TARDÀ,
LA MATARIA.

Ester Formosa

NO HAY QUE
CONFUNDIR
LA LIBERTAD CON
EL LIBERTINAJE.

Karim Alami

entre ells «Mareig», el primer de Jordi Sánchez, estrenada al 1992. La direcció és a càrrec de Jordi Mestres, també conegut a Olot, ja que va dirigir «Enemic de classe» de Nigel Williams. Segons Joan de Sagarra, aquesta obra a Broadway podria durar anys. A Olot només la podrem veure un dia. No us la deixeu passar.

EL REI JOAN de W. Shakespeare. Trad.. Josep M. de Sagarra Companyia de Calixte Bieito.

Teatre Principal. Divendres, 8 de setembre de 1995.

«La Bíblia té una resposta per a tot» i així ens ho feien creure, obrien el llibret, i a l'atzar recitaven uns versicles que, curiosament, estaven relacionats amb la qüestió o problema que debatíem. Si estava passant una època mística, em semblava com una demostració palpable de la oportunitat de la providència, si l'època - començo a tenir la sensació d'haver-ne passat masses - era materialista, allò era un número de màgia només comparable als que feia en Trubat, un crac de les matemàtiques, que encertava a la primera el resultat d'un seguit d'operacions complicadíssimes de «càlcul mental». Les aventures del col·legi es repeteixen i aquest estiu els «teatrerus» han obert la Bíblia quatre vegades per tal de temptar a la providència. Fins a quatre «xèspirs» en la programació del Grec són masses. Definitivament han acabat amb la meua capacitat per l'il·lusionisme, i finalment he vist el truc: no hi ha idees, o pitjor encara, les que hi ha se les passen pel «forro». Malgrat tot, el «xèspir» que ens visita per les festes sembla donar la raó a aquells que esperen trobar, en un text escrit pels vols de l'any 1598, les claus dels nostres dubtes i misteris existencials contemporanis. «The Life and Death of King John», per nosaltres, El Rei Joan, és un dels drames històrics de Shakespeare referit al regnat de Joan Sense Terra (1199-1216), en el que l'autor pren una actitud poc intervencionista, transformant l'obra en una autèntica crònica d'aquell període. Curiosament, vet aquí el número de màgia o la poca evolució de la realitat política, l'obra és d'una rabiosa actualitat: polítics corruptes, traïcions, mercenaris sense escrúpols, exaltacions del nacionalisme intolerant, lluites aferrissades pel poder, cardenals maquiavèlics; en fi, tot un catàleg dels que ja coneixem pels diaris.

El director és Calixte Bieito del que ja vàrem poder veure l'obra «Tres dones» de Sylvia Plath durant la temporada passada. Malgrat la seva joventut, Bieito és un dels directors catalans amb més experiència. De fet no és la primera vegada que dirigeix un Shakespeare, en el Grec del 89 va dirigir la comèdia «Els dos cavallers de Verona» i ha estat ajudant d'en Lluís Pascual i responsable artístic de la gira de «Tirano Banderas» de Valle Inclán. Per més que l'escenografia original no la podrem veure -a Barcelona es va estrenar al Convent dels Àngels- l'espectacularitat de l'obra està garantida: no és habitual veure catorze actors en escena i encara menys veure'ls acompanyats d'una coral

Després de tres reflexions, una proposta

Proposta inspirada en el document Per un futur creatiu de l'Arts Council de Gran Bretanya

La política cultural d'una ciutat, en aquestes alçades del segle, és una cosa necessària i important, sobretot per Olot, que es vanta de ser una ciutat d'art i cultura. Una política cultural no és només un instrument de la classe política, sinó un projecte de ciutat i dels ciutadans que es concentra en la idea que tothom hauria de tenir una oportunitat real de gaudir i de practicar les arts i que la lectura, la contemplació, l'audició, fer art i poder-ne parlar, tot plegat d'una manera activa, enriqueixen tant l'individu com la comunitat perquè la cultura és una part essencial de la societat.

La proposta que voldria fer no és res més que elaborar unes línies generals de consens, una mena de Pla Estratègic Cultural, però d'una manera oberta i participativa. Una primera fase ens hauria de *mapificar* sobre el territori tots els agents culturals (públics, privats, cívics) que hi intervenen, tots els equipaments culturals i tots els projectes cíclics, és a dir, els actes més importants i periòdics del calendari de la ciutat. Obtenint la màxima informació possible de cada un d'ells (dependències, finançament, potencialitats, territorialitat, necessitats, demandes, oferta,...) aconseguirem saber què tenim. A partir d'aquí, es faria necessària una enquesta general a la població on es poguessin determinar els hàbits de consum cultural dels ciutadans, les expectatives, les demandes, les necessitats, les mancances, les dificultats d'accés a l'oferta cultural existent, etc.

El pas següent seria l'anàlisi i estructuració dels resultats, en forma d'un document que seria retornat a institucions, associacions i a tothom que hi volgués participar, per tal que fos revisat i debatut. D'alguna manera, el fet d'haver d'acordar certs principis i d'haver-los d'escriure, ajudaria a posar en contacte col·lectius que fins ara es trobaven dispersos: grups de teatre, artistes plàstics, músics,... o que mai no han existit a la pràctica: associacions d'espectadors, membres d'una associació que només paguen quota però no hi participen. Les noves aportacions formarien ja part del nou document, que actuaria de contracte entre totes les parts implicades a fer d'Olot una ciutat d'art i cultura reals. El procés d'elaboració i debat és la part més important d'un projecte d'aquestes característiques. Deixar-lo únicament en mans de l'administració suposaria obviar altres organismes implicats en la vida cultural de la ciutat, però que també hi esmercen recursos, humans i econòmics. Per altra banda, si qualsevol organisme vol adoptar una política cultural que tingui un impacte real sobre la població, té el deure de consultar aquells qui en seran afectats. Finalment, cal pensar que un procés obert és la millor manera d'establir unes bases per a la cooperació i la participació, perquè és amb l'intercanvi que sorgeixen noves idees i es consensuen les ofertes i les demandes, les

necessitats i les oportunitats.

Endegar una anàlisi com aquesta suposaria assentar les bases pel futur de la ciutat. Cal, doncs, implicar altres sectors que d'entrada poden semblar no tenir res a veure amb la cultura, com ara el teixit industrial i el comerç, l'ensenyament i la formació, la configuració urbanística de la ciutat, el medi ambient, els mitjans de comunicació, el turisme... Si no pensem en la ciutat en general i en com adequar una política cultural a la resta de sectors i en com aquests s'hi han d'interrelacionar, perdrem una magnífica oportunitat per dissenyar una estratègia de desenvolupament integral de la nostra ciutat i per dotar-la d'una vitalitat renovada i creativa per tal de mirar el futur de cara.

El document resultant de tot el procés ens pot donar informacions valuoses a tots nivells: econòmic, geogràfic, cultural i social. Ens pot ajudar a dissenyar uns objectius i a treballar per ells amb projectes ben estructurats i sabent quines són les prioritats que hauríem de tenir en compte mentre els portem a terme. El document no ens dirà pas com hem de realitzar els projectes, no ens servirà pas de recepta màgica, però sí que ens donarà pistes sobre on i per què cal tirar-los endavant.

Probablement, l'estudi pugui ajudar l'administració pública a ordenar i decidir quins han de ser els seus àmbits prioritaris d'actuació (la formació de base, el suport a l'art d'avantguarda, la difusió cultural o la sensibilització artística), com es posiciona davant dels altres agents culturals de la ciutat (subvencions, distribució de sectors,...), com organitza la distribució de recursos econòmics, etc. I probablement també pugui ajudar els creadors i les associacions que treballen en l'àmbit cultural a organitzar-se i a planificar les seves estratègies de treball i de captació de recursos. I finalment, potser també pugui ajudar el sector privat a entendre que la seva intervenció en la vida cultural pot ser decisiva per a la consolidació i el progrés de molts projectes, a banda d'obtenir contrapartides fiscals o publicitàries. Pel sector privat el repte de la implicació en projectes culturals significa assumir el cofinançament i la cogestió. Pel sector públic, significa perdre protagonisme institucional. Cooperar vol dir construir un escenari on sector públic i privat participin activament en la detecció de necessitats i en el disseny de programes d'actuació, assumint ambdós la responsabilitat dels resultats. L'abast d'aquesta cooperació dependrà, evidentment, del grau de desenvolupament de la societat civil, però també de la capacitat de l'administració d'establir unes bones bases per fer-ho possible. La cultura no pot existir d'una manera isolada; comprometre-s'hi és comprometre's amb la societat.

Tena Busquets

Articles interactius. Núm. 4

...I per festes: Teatre

En Pep Fargas us proposa un bon menú de festes, fet de teatre i d'imaginació i una guia per als amants de les sèries televisives

KRÀMPACK de Jordi Sánchez.

Companyia l'Idiota

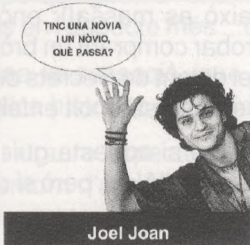
Teatre Principal. Dijous, 7 de setembre.

Kràmpack és una obra estrenada al Festival de Sitges de 1994 i que va merèixer el Premi Especial de la Crítica del mateix any. És la segona obra que estrena Jordi Sánchez qui, a més de ser-ne l'autor, és també un dels tres actors. Només té vint-i-quatre anys, però la crítica l'assenyala com un ferm valor de l'escena catalana, malgrat que ell es reconeix com un actor que només escriu de tant en tant per divertir-se. I no únicament es diverteix ell, perquè el text és una comèdia esbojarrada i divertida, tant pel què fa als diàlegs com per les situacions.

L'argument està centrat en les relacions de tres amics que han anat a viure junts a un pis i necessiten un altre company per a compartir-lo; el company resultarà ser companya i aquesta situació crearà un seguit d'equívocs, rivalitats, amors, baralles, etc.

Sobre el text, el crític Joan de Sagarra n'ha dit: «els personatges de *Kràmpack* estan molt ben dibuixats, el llenguatge no grinyola en cap moment, el diàleg és àgil, ràpid, i les rèpliques arriben al públic amb una contundència i precisió envejables». Els actors es troben còmodes amb els seus personatges i en fan una creació admirable. Inicialment l'obra va ésser estrenada per Ester Formosa, Joel Joan, Jordi Sánchez i Eduard Fernández; aquest ha estat substituït últimament -actua en «El rei Joan» que podreu veure l'endemà- per Karim Alami, que vàrem tenir l'oportunitat de veure'l actuar recentment a Olot en l'obra «Enemic de classe», on brodava el personatge del moritos. L'Ester Formosa és una actriu amb una llarga experiència. Va actuar fa uns anys a Olot, amb el personatge de La Canyí. El repartiment es completa amb Joel Joan, qui a més d'ésser molt conegut pel personatge que interpretava a la sèrie televisiva Poble Nou, ha actuat en molts altres muntatges,

**KRÀM
PACK**

Joel Joan

Jordi Sánchez

Ester Formosa

Karim Alami

entre ells «Mareig», el primer de Jordi Sánchez, estrenada al 1992. La direcció és a càrrec de Jordi Mestres, també conegut a Olot, ja que va dirigir «Enemic de classe» de Nigel Williams. Segons Joan de Sagarra, aquesta obra a Broadway podria durar anys. A Olot només la podrem veure un dia. No us la deixeu passar.

EL REI JOAN de W. Shakespeare. Trad.. Josep M. de Sagarra Companyia de Calixte Bieito.

Teatre Principal. Divendres, 8 de setembre de 1995.

«La Bíblia té una resposta per a tot» i així ens ho feien creure, obrien el llibret, i a l'atzar recitaven uns versicles que, curiosament, estaven relacionats amb la qüestió o problema que debatiem. Si estava passant una època mística, em semblava com una demostració palpable de la oportunitat de la providència, si l'època - començo a tenir la sensació d'haver-ne passat masses - era materialista, allò era un número de màgia només comparable als que feia en Trubat, un crac de les matemàtiques, que encertava a la primera el resultat d'un seguit d'operacions complicadíssimes de «càlcul mental». Les aventures del col·legi es repeteixen i aquest estiu els «teatrus» han obert la Bíblia quatre vegades per tal de temptar a la providència. Fins a quatre «xèspirs» en la programació del Grec són masses. Definitivament han acabat amb la meua capacitat per l'il·lusionisme, i finalment he vist el truc: no hi ha idees, o pitjor encara, les que hi ha se les passen pel «forro». Malgrat tot, el «xèspir» que ens visita per les festes sembla donar la raó a aquells que esperen trobar, en un text escrit pels vols de l'any 1598, les claus dels nostres dubtes i misteris existencials contemporanis. «The Life and Death of King John», per nosaltres, El Rei Joan, és un dels drames històrics de Shakespeare referit al regnat de Joan Sense Terra (1199-1216), en el que l'autor pren una actitud poc intervencionista, transformant l'obra en una autèntica crònica d'aquell període. Curiosament, vet aquí el número de màgia o la poca evolució de la realitat política, l'obra és d'una rabiosa actualitat: polítics corruptes, traïcions, mercenaris sense escrúpols, exaltacions del nacionalisme intolerant, lluites aferrissades pel poder, cardenals maquiavèlics; en fi, tot un catàleg dels que ja coneixem pels diaris.

El director és Calixte Bieito del que ja vàrem poder veure l'obra «Tres dones» de Sylvia Plath durant la temporada passada. Malgrat la seva joventut, Bieito és un dels directors catalans amb més experiència. De fet no és la primera vegada que dirigeix un Shakespeare, en el Grec del 89 va dirigir la comèdia «Els dos cavallers de Verona» i ha estat ajudant d'en Lluís Pascual i responsable artístic de la gira de «Tirano Banderas» de Valle Inclán. Per més que l'escenografia original no la podrem veure -a Barcelona es va estrenar al Convent dels Àngels- l'espectacularitat de l'obra està garantida: no és habitual veure catorze actors en escena i encara menys veure'ls acompanyats d'una coral

de catorze veus cantant en directe composicions originals per a l'espectacle. Per si fos poc, el repartiment és «de campanillas»: Toni Sevilla, Mingo Ràfols, Carles Canut, Quim Lecina, per citar-ne alguns.

En fi, no us ho perdeu, comprovareu que aquest «xèspir» és un autèntic Shakespeare i que «la Bíblia té una resposta per a tot».

21 Històries d'amor de F. Pereira

Companyia La Butaca

Teatre Principal. Dissabte dia 9 de setembre de 1995.

Vet aquí un producte genuïnament nostre. Una obra escrita i dirigida per un autor olotí, posada en escena per actors olotins, i produïda, amb una migradesa que no es mereix, pel Teatre Principal d'Olot. Estrenar una obra per la Festa Major, a casa, és sempre un repte. Sovint es cau en l'error de fer una funció d'estar per casa, o en el millor dels casos, pels de casa. Sortosament no ha estat així i el repte crec que quedarà àmpliament superat.

En Francesc Pereira ha escrit un text brillant, sarcàstic, àcid fins a la causticitat i divertit, sobre un tema en el que es belluga com peix a l'aigua: les relacions de parella. De fet, aquells que li segueixin la pista, ja van poder tastar una mica del bon

fer d'en Francesc en el monòleg «Silencis» que va representar en Jordi Borràs en el cicle «Monòlegs a Tres Bandes» i posteriorment en la sessió inaugural dels «Monòlits». Des que l'any 88 li van atorgar un accèssit al Premi Ignasi Iglesias, amb «Patates» la progressió ha estat definitiva. De la sordidesa més brutal dels seus primers textos a la fina ironia d'aquestes «21 històries ...» s'entreveu que l'exquisida discreció personal d'en Francesc Pereira respon a l'actitud d'aquells que, malgrat els èxits i les expectatives, tenen com a lema la voluntat, la humilitat, i la curiositat de l'aprenent.

La Butaca està formada per un actor i dues actrius, tots ells diplomats de l'Institut del Teatre de Barcelona, que el públic olotí ja coneix sobradament: Pep Mora, Montserrat Mundet i Maria Costa. Tots tres han treballat intensament per a construir una interpretació molt equilibrada, passant amb facilitat de la caricatura a la tendresa i del gag histriònic a l'intimisme.

L'escenografia i el vestuari han estat dissenyats per un altre alumna de l'Institut també olotina, la Fiona Capdevila, que amb aquest treball comença la seva aventura professional. La il·luminació, que ha estat dissenyada per Jordi Llongueres, crea un bon clima i ajuda a diferenciar l'espai per a cada escena.

Després d'haver-ne vist un assaig general, us recomano molt especialment que l'aneu a veure. De debò que des d'Olot també es pot fer teatre ben fet.

Guia frívola per seguir el teatre de festes

Després de dos mesos de sequera estiuenca, sense

trobar-nos en Narcís als macarrons i en López Aguado als postres, per Festes tenim l'oportunitat de superar el mono i començar a fer boca per la reentré. Per ajudar-vos en aquesta tasca ingent, editem aquesta petita guia que, ja em perdonareu, potser no serà del tot completa però sí molt sucosa.

Atenció a totes les noies, noietes, senyores, senyoretetes, tietes i àvies: sota el nom de Kràmpack (quin nom de posar a una obra de teatre!), s'hi amaga l'actuació estel·lar d'en Ferran del Poble Nou (aquell tan guapo que es va quedar invàlid i que més tard es va refer...). Per més que els altres actors li diguin Xavi, no us confoneu: és el nostre Ferran.

Encara no haureu tingut temps de refer-vos, que en l'obra «El rei Joan» sentireu que a algú li estan dient Bastard, que vol dir fill il·legítim; fixeu-vos-hi bé i descobrireu sota les robes xespiranes en David (sí home!, el lampista, ajudant d'en Marc a Poble Nou) o potser, si pareu força atenció us semblarà veure també el segurata de Pedralbes Centre. També us adonareu que la resta d'actors s'entesten en anomenar Pandolf al psicòleg del Poble Nou (el que tenia un rotllo amb l'Elena), però la sorpresa ja serà majúscula quan veureu que en Rafeques ha deixat la barberia, i malgrat ésser periquito, també recita Xèspir. Els que aneu per nota, i sigueu observadors, encara descobrireu que el mateix Rei Felip no és altre que el soci de la Rosa de Poble Nou, en el negoci dels plats cuinats (aquell tan bon home, que n'estava ben enamorat).

Finalment l'endemà, a les «21 històries d'amor», i si és que encara no n'heu tingut prou, podeu veure la professora de teatre del Centre Cívic de Sant Narcís, en plena actuació (això es massa!); encara que si voleu, també la podeu trobar comprant un bròquil a la Plaça del Mercat. A l'August (el dolent de Secrets de Família) no el podreu veure actuar perquè està molt enfeinat fent anuncis del Valvi.

No sé si aquesta guia us servirà per descobrir qui és el pare de l'Aleix, però sí que almenys per començar a pensar-hi.

Pep Fargas

Les "21 Històries d'Amor" d'en Francesc, la Maria, la Montse i en Pep

L'amor no necessita presentacions.

L'amor és molt més que un contacte físic. L'amor és el contacte entre dues ànimes. Per això és especial.

Tu i jo estem fets un per a l'altre. L'única cosa que passa és que et falta un detall per ser perfecte. Mai no hagués imaginat que les teves estructures psíquiques es decantessin envers un tipus de degeneració tan específica.

Els veig a tots dos, ell i ella, van sense roba. Pecat amb admiració!

Aquestes frases pertanyen a l'espectacle "21 Històries d'amor" que ha preparat la nova companyia La Butaca

Teatre, formada pels actors olotins Maria Costa, Montse Mundet i Pep Mora i per l'escriptor Francesc Pereira, i que serà estrenada el dia 9 de setembre al Teatre Principal. Un espectacle que mostra que es poden fer les coses ben fetes encara que no sobrin els mitjans, ni es disposi de contactes, no s'ofereixin oportunitats. Que per fer teatre l'única cosa que es necessita són ganes d'explicar una història... ben explicada.

Francesc: "Vaig preferir anar creant l'espectacle a petits trams enlloc d'escriure una obra sencera de bon principi i, així, segons el que feien els actors, anava modelant. Per això, anava més bé el petit format d'unes històries curtes. Per a mi, això vindria a ser com exposar dibuixos i esbossos de quadres més grans. Aquí hi trobo el gust de les històries, el de passar-t'ho bé amb una pinzellada. I així entre les meves pinzellades i les pinzellades dels actors hem deixat la..."
Pep: "...la paret feta una merda!"

Francesc: "No...(riuen). Hem fet un abstracte fantàstic... quant al tema amorós. "Un abstracte fantàstic!" (riuen) Les 21 històries d'amor són situacions amoroses. No hi ha una intenció de denúncia, ni de crítica social, que és una mica el que m'havia interessat fins ara, perquè passa que, en base a un concepte tan universal com és l'amor, resulta que el que hauria de ser una sola cosa per a tothom, és una cosa diferent per a cadascú. Per què en diem amor d'aquestes històries? Doncs perquè giren a l'entorn de les relacions entre homes i dones en l'aspecte més...tendre".

Pep: "és el que ami em dóna la sensació, que explica històries d'amor com qui explica històries de la vida."

Francesc: "Allò divertit era extraure aspectes més aviat còmics, tendres i irònics a l'entorn d'un tema tan concret com és l'amor, perquè resulta que a la que comences a buscar una mica en les situacions reals, t'adones que, d'amor, allà on en principi n'hi hauria d'haver un cent per cent, n'hi ha un dos o tres per cent, i tota la resta és ironia i comicitat. Enfoquem l'amor des d'un punt de vista més espiritual, o des d'un punt de vista més físic i groller, com si des d'una escala ens miréssim el mateix tema des de diferents esglaons, i cada vegada resulta completament diferent. Hi ha moltes situacions en les relacions que ningú no diria que allò havia començat com una història d'amor".

Pep: "Per a mi ha estat un plaer poder treballar a consciència. Com a molt, allò que em sap més greu és no poder-ho fer encara més a consciència, no haver pogut delimitar cada detall fins a l'impossible. Les històries deixen molt de marge, moltes possibilitats, i era qüestió de concretar-ne una per poder començar a treballar. Perquè és que inclús el mateix disseny de la història varia segons com estàs aquell dia. D'escenes notables n'hi ha hagut ben poques. Potser "L'amor especial" i Les sabates han estat molt clares des del principi, però la resta...home, ara, a punt d'estrenar, se'ns faria molt difícil concebre les històries d'una altra manera, però la veritat és que durant tots aquests mesos d'assaig, han anat fluctuant moltíssim, ha estat un misteri saber com s'havien de fer.

Montse: Sí, sort que hi ha hagut molta energia i el ri d'haver de fer tantes històries explicant tants personatges diferents, que es mouen i que parlen, potser ha permès que el caliu no s'apagués, perquè hi ha hagut molt d'interrupcions...".

Francesc: Les històries han estat escrites pensant en ells/elles especialment, tenen en compte una mica com són. I a més moltes vegades em divertia posant-los en situacions on pensava "això pots grinyolarà", quan no ha estat així i sempre s'han atrevit a fer coses que jo, pots amb una certa mala intenció, els proposava.

Maria: Quan arribava en Francesc a explicar històries noves i deia qui era cada personatge, jo em preguntava moltes vegades: I a mi, perquè em proposa aquest? Per exemple, una vegada em tocava fer de carcellera i vaig començar a pensar... "pots és que sóc una mica eixuta, una mica seca...". Però setmana següent em tocava fer una pàmfila molt romàntica i em tornava a canviar la visió que en Francesc tenia de mi. Un mètode de creació com aquest et feia preguntar aquelles coses que t'interessen més de tu mateixa.

Pep: A mi em dóna la sensació que encara que siguin molts els personatges que interpreto, són comuns, són tots parells. Totes les situacions són rares, però compre perfectament el comportament dels personatges. Potser el personatge de la història "El que tu necessites", aquell que explica la seva vida en un reality show és el que més m'ha costat de comprendre. Però t'hi podries reconèixer en tot perquè en el fons, la gent no som tan diferents.

Montse: Allò veritablement apassionant del teatre és que no saps mai com acabarà sortint fins que no s'esdevé i quan quan s'ha esdevingut, ja mai més no podrà repetir-se. És molt curiós, perquè en la passada que vam fer, la gent va reaccionar d'una manera molt més dels que ens pensàvem. Llavors, això potser ens va canviar una mica la nostra interpretació perquè et concentres més a fer riure... En principi, no hauria d'interferir, però per altra banda, el teatre és una comunicació de donar i rebre davant d'unes persones concretes i per això penses que si s'estableix un registre que no preveies, doncs, cal aprofitar-lo.

Pep: El teatre té això de barroer i de primitiu: que ara mateix estàs preocupat per transmetre la veritat del discurs del personatge i al cap d'un moment estàs preocupat per cordar-te les sabates per a la propera història.

Maria: Jo m'he sentit molt bé perquè, en ser aquest espectacle que només depenia de nosaltres, no de cap producció ni de cap contracte, hem pogut treballar lliurement i ens ho hem pogut sentir molt nostre. I per a mi això ha estat una gran satisfacció.

Francesc: Això és un espectacle lúdic i esperem que la gent reaccioni d'una manera sana. Això és només una comèdia sobre l'amor, un dels temes universals que trobo que els nostres autors han tractat menys. No, és breu i ma" (riuen)

Pere Verdaguer: un pensador global

«Hem de començar a pensar d'una forma nova. Aquesta forma no la donen la tecnologia ni els tecnòcrates, no més ens la pot donar un pensament polític.»

a humanitat en matèria de política n'és a les beceroles; l'home futur serà polític o

no serà.»

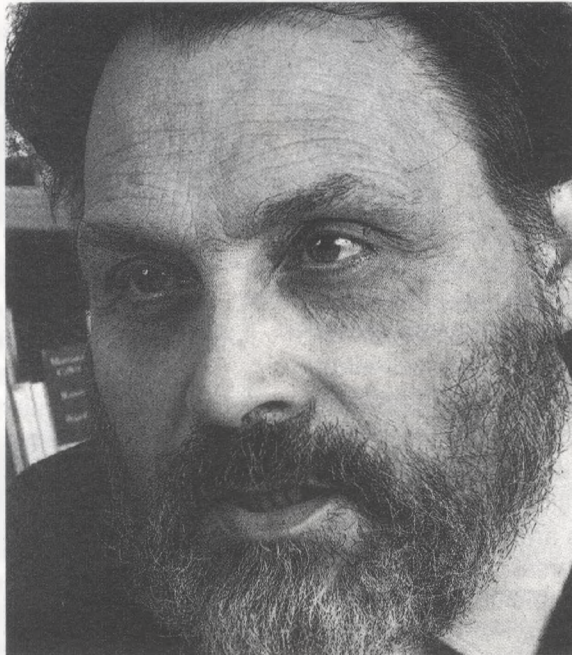
«L'adveniment de la política és el repte del nostre temps si volem sortir de l'atzucac on ens ha dut la tecnologia, l'altre nom de la cultura.»

El divendres 26 de maig va ser a Olot Pere Verdaguer, escriptor del mes de maig. En veure els cartells que anunciaven la seva presència, vaig recordar haver llegit fa uns deu anys el seu llibre *Cartes a la Roser*, un volum on aportava elements de reflexió sobre els problemes de la joventut. Aprofitant que ens venen pocs «escriptors del mes»-durant la campanya- vaig anar-lo a escoltar, una mica sense conèixer gairebé res més. I em trobo amb un home complet, culte i bon comunicador. Després de tot, no és gens difícil comprendre que la seva tasca de periodista, el seu treball de pedagog i la seva obra d'escriptor van estretament lligades.

El Saló de descans del teatre era poc concorregut i es va optar per mantenir un diàleg amb ell. Les preguntes que se li plantejaren van donar peu a una sèrie de reflexions sobre els problemes de la societat contemporània.

Pere Verdaguer va destacar que actualment el problema més gruixut és el de l'atur. No és un problema professional, sinó de natura política. I s'ha de trobar la forma de resoldre'l distribuint de manera diferent la producció. «Sense que els polítics ho diguin, ens encaminem cap a una societat on la riquesa serà distribuïda altrament que en funció del treball. Però és difícil de saber com i és difícil d'admetre.»

Pere Verdaguer va dir que la política actual no el satisfà perquè té poca vista. Ell va parlar en tot moment de pensament polític, que ens ha de portar a pensar d'una forma nova. Entén per política, aquells coneixements i aptituds que permeten de resoldre no un problema particular de manera científica o tecnològica, sinó aquells hàbits i costums que s'adquireixen davant d'un problema, sospesant els pros i els contres, per poder finalment fer una opció. La seva manera de pensar queda reflectida en la seva última

obra *De la cultura a la política* (o assaig sobre la crisi de les ideologies), on reflexiona sobre aspectes fonamentals de la crisi de societat (dita també crisi de civilització). Considera que només un pensament globalitzador és susceptible de respondre al repte de resoldre els problemes que es plantegen a escala planetària.

El progrés científic i tecnològic han permès a la humanitat de viure millor. Pere Verdaguer convençut que vivim millor ara, va dir que no hem de renunciar a la tècnica, però que hem d'estar alerta del mal ús o l'ús que no sabem fer de la ciència. Certes tecnologies mal utilitzades, mal controlades ens

poden ser molt perjudicials. És per això que hi ha d'haver un pensament ben madurat per veure els pros i els contres i les utilitzacions, i si hi ha efectes o aplicacions nocives d'una tecnologia, preveure-ho amb temps i així evitar-ho. Si és cert que la ciència ens ha permès de viure millor, també és veritat que molts dels problemes que tenim ara són de tipus científic. I potser si volem sobreviure millor ens cal un pensament polític en sentit genèric, és a dir: tenir l'hàbit, el costum, l'actitud mental que permet de veure un problema en la seva totalitat, preveure'n les conseqüències i al final poder decidir la millor solució.

Potser té raó, i el temps ho dirà, que l'era de la civilització científica necessita aquest pensament polític madurat, que ens fa falta perquè el progrés no ens porti a l'autodestrucció. En aquest sentit, l'escola no està fent tot el que podria fer per preparar els ciutadans. «Els polítics haurien de preocupar-se de crear a l'escola una disciplina nova pendent de la història, que seria una futurologia, no amb la finalitat de preveure el que passarà en el futur, sinó d'acostumar a la criatura durant tota l'escolaritat a veure els problemes globalment i a escollir les actituds que cal prendre davant d'aquests problemes; és un exercici, com tots els exercicis, un entrenament. I si es fa ben fet, això pot contribuir a crear un ciutadà més eficaç i més conscient davant dels problemes del nostre temps.»

Lligat amb tot això no podem deixar de ressaltar el vessant especialment creatiu de Pere Verdaguer en el conreu del seu concepte de ciència-ficció com a literatura que té una funció de primer pla: contribuir a l'adveniment d'aquesta

nova mentalitat. «La ciència-ficció contribueix a crear aquest nou estat d'esperit, ens acostuma a aquest exercici de previsió. No vol dir que les previsions que es fan en un llibre de ciència-ficció siguin rigoroses, el que és important és el fet de fer aquestes previsions. I que una persona que llegeixi un llibre de ciència-ficció s'entretingui, es diverteixi i al mateix temps adquireixi un costum de projecció cap al futur. És molt útil, perquè davant dels problemes concrets farà igual.»

Em va agradar molt quan, en ser preguntat sobre què pensava de la situació de la filosofia en els ensenyaments actuals, destaqués la gravetat que representa per a la societat la seva desaparició; afegint que la literatura també va desapareixent i que ja no s'ensenyava com abans. Les humanitats van perdent pes en favor de les matèries científiques, que cada vegada es van desenvolupant més. «Treure la filosofia, les humanitats, els ensenyaments literaris, l'estudi dels clàssics... és una de les bestieses més grans que es poden fer. No s'hauria de fer.» Es un error que l'escola es limiti actualment a ensenyar un ofici, perquè es va a la producció de demà, a la formació d'un tècnic, i no pas a la formació d'un home, d'un ciutadà, que és el que més requereix el nostre temps.

Rosa Sans i Pont

NOTA BIOGRAFICA
Pere Verdaguer i Juanola va néixer a Banyoles el 9 d'abril de 1929. Al febrer de 1939, acabada la guerra, tota la seva família es va exiliar a Illa de Tet, al Rosselló. Després dels estudis primaris a Illa, va passar al liceu Aragó de Perpinyà i posteriorment va estudiar la carrera de lletres a la Universitat de Montpeller.

*Professionalment, ha dedicat tota la seva vida als diversos nivells d'ensenyament, fins arribar a ser professor universitari. Exerceix de periodista amb regularitat a través de les pàgines de *Midi Libre, L'Indépendant, Serra d'Or, Avui*, i moltes altres publicacions. També ha difós la llengua catalana a través de programes de ràdio en emissores rosselloneses.*

És un dels grans promotors de la llengua i la cultura catalanes al Rosselló, fundador del Grup Rossellonès d'Estudis Catalans i responsable de la Universitat Catalana d'Estiu a Prades des dels seus inicis, l'any 1969.

L'any 1983 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Pere Verdaguer és membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

El fons de Manuel Malagrida

El dia 1 de setembre es va inaugurar a la Sala Oberta del Museu Comarcal de la Garrotxa l'exposició «Els concursos de cartells dels Cigarrillos París, 1900-1901», que recull un centenar de cartells que van participar en els certamens convocats per l'industrial olotí Manuel Malagrida i Fontanet (1864-1946) per a promocionar la imatge d'uns dels tabacs que manufacturava. La pacient i gairebé detectivesca tasca d'investigació duta a terme per Antoni Monturiol, conservador del Museu, ha permès identificar i recuperar algunes peces que fins ara romanien inèdites i que fan que aquesta sigui la mostra més completa de les realitzades fins ara sobre aquest tema.

La figura de Manuel Malagrida, en canvi, no ha tingut tanta sort pel que fa a la recerca. El seu nom, per exemple, no té entrada pròpia a la Gran Enciclopèdia Catalana i les ressenyes biogràfiques que coneixem solen limitar-se a la repetició d'unes quantes dades: la fortuna adquirida a l'Argentina amb la indústria de cigarrets, la seva visió precursora de la publicitat -de la qual els concursos de cartells dels Cigarrillos París serien el millor exemple-, el seu mecenatge envers Olot amb la urbanització de l'Eixample i la construcció del Grup Escolar, etc.

Ara, l'excel·lent catàleg editat amb motiu de l'exposició de la Sala Oberta inclou un article signat per Esteve Pararols que pal·lia parcialment aquest desinterès i aporta diverses informacions inèdites o poc conegudes sobre el personatge. L'estudi de Pararols es basa principalment en la consulta del fons documental sobre Manuel Malagrida que es conserva des de fa dos anys a l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot.

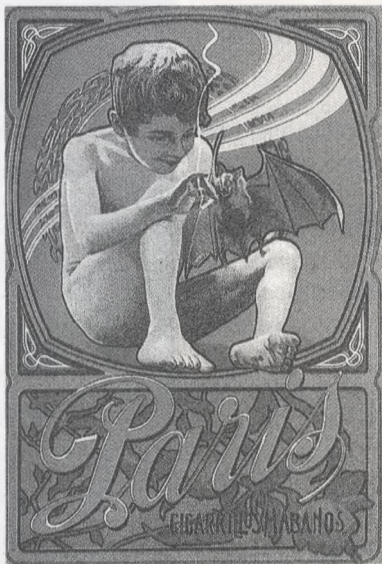
Efectivament, el 20 d'abril de 1993 es va signar el conveni pel qual la família Malagrida cedia en dipòsit a l'Arxiu Històric Comarcal, per un període de cinc anys susceptible de pròrroga, un conjunt de documents referits a Manuel Malagrida i Fontanet. El fons cedit inclou documents personals (passaports, certificats

de concessió de la Gran Creu de l'Orde d'Isabel la Castòlica o de la Creu de Cavaller de l'Orde de Carles III), correspondència, documentació econòmica, retalls de premsa i una àmplia col·lecció de fotografies familiars.

Però la part més atractiva del fons documental dipositat a l'Arxiu és, sens dubte, el conjunt de sis àlbums miscel·lanis confeccionats per Ramon Malagrida i Pons, fill de Manuel Malagrida, i que constitueixen una mena de biografia il·lustrada del personatge: retalls de diaris, menús de banquets oferts en el seu honor, fotografies de cartells presentats als concursos internacionals dels Cigarrillos París, fragments de cartes, targes de presentació d'autoritats i mapes amb el traçat de l'itinerari que seguí Malagrida quan féu la volta al món, són alguns dels documents que conformen aquests àlbums, que, tot i el caràcter familiar i privat en què van ser confegits, dibuixen perfectament un retrat d'un home i la seva època.

Aquests àlbums tenen el seu complement en un perfil biogràfic escrit pel ja citat Ramon Malagrida, que conté algunes dades interessants del personatge: les conflictives relacions amb la seva madrastra, la relació amb la incipient indústria cinematogràfica, l'oferiment d'un avió i d'un automòbil a les tropes franquistes durant la guerra civil... elements que permeten intuir que darrere la imatge del patrici venerable i benefactor que ens ha arribat hi havia un home que encara ens és desconegut en molts aspectes.

Lamentablement, la documentació cedida a l'Arxiu és parcial i fragmentària. Un personatge amb la intensa activitat pública i de relació com la que duqué Malagrida al llarg de la seva vida, havia de generar forçosament molt més paperam. En qualsevol cas, el rastre de Malagrida ha de perviure en la documentació dels arxius argentins i barcelonins. El seu estudi ens ajudaria a aclarir algunes incògnites tant de la seva etapa americana com de la seva etapa a Catalunya, repartida entre Barcelona i Olot. Tant de bo que l'exposició que aquests dies podem veure constitueixi un estímul per a començar a resoldre-les.

La documentació del fons Manuel Malagrida ha permès conèixer alguns cartells dels concursos dels Cigarrillos París fins ara desconeguts.

Monografies

Els concursos de cartells dels Cigarrillos París: 1900-1901. Olot: Museu Comarcal de la Garrotxa i Fundació «la Caixa», 1995, 113 p.

Catàleg de l'exposició del concurs convocats els anys 1900 i 1901 per l'industrial olotí Manuel Malagrida per a promocionar la marca de cigarretes París, que es pot veure aquest mes a la Sala Oberta del Museu Comarcal de la Garrotxa.

MORET i MARGUÍ, Jordi. *No fugir del món com uns espectres.* Olot: l'autor, 1995, 76 p.

Divagacions de l'autor, metge jubilat, sobre el significat de la mort i sobre com perpetuar la memòria d'aquells que ja han desaparegut.

MURLÀ i GIRALT, Josep. *Faràndula olotina.* Olot: Edicions El Bassegoda, 1995. 23 p.

Guia il·lustrada i posada al dia de la faràndula local elaborada pel millor especialista en el tema. Nou fascicle de la col·lecció de quaderns de La Comarca d'Olot.

SOLÀ-MORALES i de ROSSELLÓ, Manuel. *Característiques d'una arquitectura rural específica al pla d'Olot.* Barcelona: Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona, 1995, 31 p.

Anàlisi de les característiques específiques que presenta l'arquitectura rural del pla d'Olot, pel que fa als materials emprats, la composició i altres elements. Memòria llegida per l'autor en la sessió de l'Acadèmia celebrada el 18 de febrer de 1993.

Articles

MONTURIOL i PAGÈS, Antoni. «*Els concursos de cartells dels cigarrillos París: 1900-1901*». Els concursos de cartells dels Cigarrillos París. Olot: Museu Comarcal de la Garrotxa i Fundació «la Caixa», 1995, p. 21-29.

Història dels concursos de cartells convocats per l'industrial olotí Manuel Malagrida per a promocionar la marca de cigarretes París i de les vicissituds de les peces un cop acabats els certamens.

PARAROLS i LLORET, Esteve. «*Manuel Malagrida, un olotí entre dos segles*». Els concursos de cartells dels Cigarrillos París: 1900-1901, Olot: Museu Comarcal de la Garrotxa i Fundació «la Caixa», 1995, p. 31-55.

Perfil biogràfic de l'industrial olotí Manuel Malagrida i Fontanet (1864-1946).

TINTÓ i ESPELT, Lluís. «*Viure per a la caritat*», La Comarca d'Olot, núm. 819 (31 agost), s.p. [10 p.].

Reportatge biogràfic del matrimoni format per Faustina Mata (1866-1924) i Francesc de Paula Fàbregas (1857-1933), benefactors de l'Hospital d'Olot.

DIRAJCS
L L I B R E S · J O C S
PASSEIG D'EN BLAY, 61 : 17800 OLOT · TEL. /FAX 26 10 30

Llibres de Batet

Excusatio non petita, acusatio manifesta

E

m sabria greu convertir el «a 440 m» en un espai de rèpliques i contrarrèpliques entre els grups de l'oposició d'esquerreres olotins i contribuir al fet que mai puguin deixar de ser-ho. La veritat, però, és que la carta titulada, «Fariseus», d'en Joan Barnadas pu-

blicada en el número 3 i on intenta defensar-se per haver aparegut en una entrevista del setmanari «La Comarca», juntament amb en Pere Macias i sense cap més altre cap de llista dels que es presentaven a les eleccions de maig a Olot, demana que algú doni alguna altra opinió ja que es despenja amb un barrig-barreig d'idees confós.

1.- El Setmanari «La Comarca» és lliure d'omplir les seves pàgines de la manera com li sembli millor. L'Ajuntament d'Olot com a client preferent que és d'aquest setmanari ha d'exigir-li que respecti les normes democràtiques mínimes.

2.- Hi ha periodistes i mitjans de comunicació que procuren no enganyar els seus lectors, ni dir mentides. Hi ha una gradació de matisos important que és injust de no tenir-la present. Com exemple d'això, cap altre diari o revista d'àmbit olotí ha publicat i expressat una falsedat tal com que «ERC ha estat l'única oposició seriosa». I puc dir falsedat perquè el mateix Antoni Garrido em va dir en persona que això no era així.

3.- A cada nova elecció, els partits no es presenten amb història i mèrits idèntics. Ni és just que els partits sense representació no tinguin lloc en els mitjans públics de comunicació, ni tampoc ho seria que tots tinguessin el mateix tractament. Per tant, s'ha d'arribar democràticament a un equilibri.

A Ràdio Olot ha estat d'una manera i a la Corporació Catalana de Ràdiotelevisió (on hi són presents tots els partits) ha estat d'una altra.

4.- El grup municipal del PSC d'Olot ens hem gastat 2,2 milions de pessetes en la campanya electoral, amb la suma de totes les aportacions. Aquests diners els tornarem al llarg d'aquests quatre anys amb els diners que rebem col·lectivament i personalment de l'Ajuntament i els hem avalat amb un crèdit personal d'en Joan Romero i meu.

Sigui com sigui, crec que en Joan Barnadas s'ha venut per un plat de lleties (potser un plat més sofisticat, però amb el mateix valor energètic) i que ara, el millor que pot fer es menjar-se-les tot sol i no esquitjar la resta quan vagi al wàter.

Albert Bramon i Vives.

Setembre

7

■ Concert: Tomeu Penya
Lloc: Plaça Major
Hora: 11 nit

■ Concert: Música Country amb **Mule River**
Lloc: Plaça del Carme
Hora: mitjanit

■ Teatre: "Kràmpac" de Jordi Sánchez per la Cia L'Idiota.
Lloc: Teatre Principal
Hora: 2/4 d'11 nit

8

■ Teatre: "El Rei Joan" de W. Shakespeare per la Cia. de Calixto Bieto.
Lloc: Teatre Principal
Hora: 2/4 d'11 nit.

■ Concert: Barcelona Jazz Antic
Hora: 22 h.
Lloc: Plaça del Mig

■ Ball: **Triodimensió**
Lloc: Plaça del Carme
Hora: A la 1 de la nit.

9

■ Teatre: "Per llogar-hi cadires" a càrrec de Cirquet Confetti.
Lloc: Plaça del mig
Hora: Migdia

■ Teatre: "21 històries d'amor" de F. Pereira.
Lloc: Teatre Principal
Hora: 2/4 d'11 nit.

■ Correfoc pel Pim, Pam, Pum, Foc.

■ Concert: Umpah-pa
Lloc: Plaça Major
Hora: 2/4 de 12 nit

■ Concert: Cluricaun
Lloc: Plaça del mig
Hora: A la 1 matinada

10

■ Havaneres : **La Garota**
Lloc: Plaça del carne
Hora: 23 h.

■ Concert: Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra.
Lloc: Teatre Principal
Hora: 2/4 d'11 nit

11

■ Ofrena al monument de J.P. Fontanella. Diada Nacional de Catalunya.

■ Acte institucional al Consell comarcal amb Josep Cuní.
Hora: 2/4 d'1 migdia

■ Focs artificials
Hora: 9 vespre.

16

■ Conferència: "Meteorologia i medi ambient" per Tomàs Molina. Org. Club de debat Joves 21.
Lloc: Fons d'Art
Hora: 2/4 de 9 vespre

29

■ Festes al barri de Sant Miquel.

Exposicions:

Barcelona

* Centre de cultura Contemporània.

El Dublín de Joyce

Fins l'1 d'octubre

* Fundació Joan Miró

Xina: Art de viure, Art de sobreviure.

Olot.

* Fons d'Art.

Beulas: olis i aquarel·les

* Central.

Iconografia industrial

Badosa Conill

Fins al 30 de setembre

* Sala oberta

Els cartells dels concursos dels Cigarrillos París.

* Claustres Hospici

Bella Pedra Vella

* Galeria Art i Traça

Juncosa Rosselló.

* Sala La Carbonera:

Pim, Pam, Pum, Foc: 10 anys.

* Galeria Les voltes

Vayreda Canadell

* Galeria Sant Iluc

Malaret

* Sala El Caliu (catòlics)

" 40 Artistes a la pissarra"

* Sala Vayreda:

Ginés Bueno (Olis)

* 4 Cantons

Ismael Subirana

Es una antiga fleca especialitzada en l'elaboració del torrell i la coca de llardons típics d'Olot

Sant Rafael, 5 - Tel. (972) 26 08 59
OLOT (la Garrotxa)

RATAFIA
RUSSET
DEL SUZUMA TRUY LLOC

CAN JAPOT TARCUSIJA

Elaboració pròpia d'embotits
c/ Roser, 5 - Tel. 26 10 61
17800 OLOT (Girona)

Ben bé
d'Olot!

SHAKESPEARE I COMPANYIA

LLIBRERIA

Passeig de Barcelona, 1 - 17800 OLOT - Tel. i Fax. 26 71 56

QUIMERA
BELLA PEDRA VELLA

PEP CALLI
A JOAN SAQUÉ

Amb la col.laboració de:

 RÀDIO CLOT
98.1 FM

SOM LÍDERS D'AUDIÈNCIA
